

GMINA SOKOŁÓW PODLASKI

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW PODLASKI

CZĘŚĆ I UWARUNKOWANIA

TEKST JEDNOLITY

Uwzględniający:

- a) treść załącznika nr 1 (część I) do uchwały nr VII/52/99 Rady Gminy w Sokołowie Podlaskim z dnia 27 kwietnia 1999 r.
- b) treść załącznika nr 1 (część I) do uchwały nr V/31/2015 Rady Gminy Sokołów Podlaski z dnia 10 marca 2015 r. Tekst wynikający ze zmiany nr 1 studium został oznaczony żółtym zaznaczeniem tekstu;
- c) treść zmiany nr 2 studium. Tekst zmiany przyjętej uchwałą nr 2017 Rady Gminy Sokołów Podlaski z dnia 2017 roku został w niniejszym studium oznaczony bordowym kolorem tekstu.

TEKST PIERWOTNY

ZAŁĄCZNIK NR 1 (część I)

DO UCHWAŁY NR VII/52/99

RADY GMINY W SOKOŁOWIE PODLASKIM

z dnia 27 kwietnia 1999

ZAKŁAD BADAŃ EKOLOGICZNYCH "E K O S"

SIEDLCE, 1998

ZMIANA STUDIUM NR 1:

ZAŁĄCZNIK NR 1 (część I)

DO UCHWAŁY NR V/31/2015

RADY GMINY SOKOŁÓW PODLASKI

z dnia 10 MARCA 2015 r.

Pracownia Architektury i Urbanistyki Łukasz Marciniak

Włoszakowice, 2013

TEKST PIERWOTNY

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny projektant **mgr inż. arch. Andrzej Bakiera**

uprawn. urbanistyczne nr 1060/90

Kierunki rozwoju obszarów osadniczych

mgr inż. arch. Andrzej Bakiera

Główne kierunki rozwoju gminy

mgr Henryk Kot

Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego

Kierunki rozwoju rolnictwa

Tendencje zmian demograficznych

Kierunki rozwoju leśnictwa

mgr inż. Elżbieta Kot

i gospodarki łowieckiej

Kierunki rozwoju infrastruktury komunalnej

mgr inż. Dariusz Kierzkowski

Kierunki rozwoju systemu transportowego

mgr inż. Celina Tyszko

Kierunki i zasady ochrony wartości kulturowych

mgr inż. arch. Mirosław Starczewski

i krajobrazowych

Prace techniczne

Dorota Pawlas

Lech Pawlas

ZMIANA NR 1

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny projektant	mgr inż. arch. Łukasz Marciniak
	Członek ZOIU nr Z-451
Członek zespołu projektowego	inż. arch. Joanna Ławecka
Członek zespołu projektowego	inż. Katarzyna Szlafka

Oznaczenie zmian:

~~Tekst wykreślony~~
Teks wprowadzony

ZMIANA NR 2

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny projektant	mgr inż. Rafał Musiałek
Członek zespołu projektowego	mgr inż. Miłosz Banasiewicz
Członek zespołu projektowego	mgr inż. Patrycja Kosyło

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	6
INFORMACJE WSTĘPNE	9
1. PODSTAWA OPRACOWANIA STUDIUM.....	9
1A. PODSTAWA OPRACOWANIA ZMIANY "STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW PODLASKI":.....	9
1B. PODSTAWA OPRACOWANIA ZMIANY NR 2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW PODLASKI:	10
2. CEL STUDIUM	11
3. ZAKRES OPRACOWANIA	11
4. MATERIAŁY WYJŚCIOWE	11
5. ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA.....	14
I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW PODLASKI	16
1. POŁOŻENIE GMINY W UKŁADZIE ADMINISTRACYJNYM	16
2. POTENCJAŁ GMINY	16
3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	18
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PAŃSTWA I WOJEWÓDZTWA	18
II. OBSZARY I OBIEKTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	22
1. BUDOWA GEOLOGICZNA	22
2. CHARAKTERYSTYKA FIZJOGRAFICZNA	23
3. GLEBY	23
4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.....	25
4.1 Wody powierzchniowe	25
4.2 Wody podziemne	25
5. KLIMAT	26
6. LASY I GOSPODARKA LEŚNA	29
6.1 Charakterystyka własnościowa lasów.....	29
6.2 Regionalizacja przyrodniczo-leśna	29
6.3 Struktura przestrzenna lasów	29
6.4 Lasy państwowe.....	30
6.5 Lasy niepaństwowe.....	31
6.6 Gospodarka leśna.....	32
7. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	34
7.1. Ogólna charakterystyka przyrodnicza gminy.....	34
7.2. Struktura przestrzenna krajobrazu przyrodniczego	37
8. OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE PRAWNIE CHRONIONE	38
8.1 Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu	38
8.2 Pomniki przyrody.....	39
8.3 Parki dworskie.....	40
8.4 Obszar funkcjonalny "Zielone Płuca Polski"	41
9. WALORYZACJA PRZYRODNICZA I KRAJOBRAZOWA OBSZARU GMINY	41
9.1 Obszary o randze regionalnej.....	41
9.2 Obszary o randze lokalnej	42
III. SUROWCE MINERALNE	44
IV. CHARAKTERYSTYKA ROLNICTWA.....	45
1. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZO-KLIMATYCZNE	45
2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	48
3. CHARAKTER PRODUKCJI ROLNICZEJ	49
3.1 Produkcja roślinna.....	49

3.2 Produkcja zwierzęca.....	49
V. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	51
1. ZAOPATRZENIE W WODĘ	51
2. ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW	51
3. USUWANIE ODPADÓW STAŁYCH.....	51
4. ZAOPATRZENIE W GAZ	52
5. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO.....	52
6. SIECI ENERGETYCZNE	52
VI. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	54
1. DROGI KRAJOWE	54
2. DROGI WOJEWÓDZKIE	54
3. DROGI POWIATOWE	55
4. DROGI GMINNE	57
5. UKŁAD KOLEJOWY	60
6. KOMUNIKACJA ZBIOROWA	60
7. OCENA FUNKCJONOWANIA KOMUNIKACJI	60
VII. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA OBSZARÓW ZABUDOWANYCH	61
VIII. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	63
1. DEMOGRAFIA	63
1.1 Liczba ludności	63
1.2 Rozmieszczenie ludności	64
1.3 Zmiany liczby ludności.....	64
1.4 Przyrost naturalny i migracje stałe	65
1.5 Struktura wg płci i wieku.....	65
1.6 Poziom wykształcenia	66
2. RYNEK PRACY.....	66
3. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	67
4. JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	67
IX. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW	67
X. UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH	69
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO NA TERENIE GMINY SOKOŁÓW PODLASKI 69	
2. ZASOBY OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH.....	71
XI. ISTNIEJĄCE I POTENCJALNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	77
1. SKAŻENIA ATMOSFERY	77
2. ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH.....	78
3. SKAŻENIA GLEBY.....	79
4. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z „PRODUKCJI” ODPADÓW	80
5. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO	81
6. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z OBECNOŚCI PROMIENIOWANIA NIJONIZUJĄCEGO	81
7. ZAGROŻENIA HAŁASEM I WIBRACJAMI	82
8. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z EKSPLOATACJI SUROWCÓW MINERALNYCH.....	83
XII. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE	84
1. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE.....	84
2. POWIĄZANIA WYNIKAJĄCE ZE STRUKTURY EKOLOGICZNEGO SYSTEMU OBSZARÓW CHRONIONYCH	84
XIII. POWIĄZANIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	86
1. POWIĄZANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	86
2. POWIĄZANIA W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW	86
3. POWIĄZANIA W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY SIECIOWEJ PRZESYŁOWEJ	86

4.	POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE	86
XIV.	POWIĄZANIA GOSPODARCZE I SPOŁECZNE.....	88
XV.	POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY DO ZMIANY NR 2 STUDIUM	88
XIV.	INFORMACJA O POZOSTAŁYCH ZAGADNIENIACH OBLIGATORYJNYCH W UWARUNKOWANIACH ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	102

INFORMACJE WSTĘPNE

1. PODSTAWA OPRACOWANIA STUDIUM

Podstawą prawną sporządzenia i uchwalenia "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sokołów Podlaski" są następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 7.07.1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 415 z późniejszymi zmianami).
2. Uchwała Rady Gminy Sokołów Podlaski nr XXV/163/97 z dnia 28 maja 1997 roku o przystąpieniu do sporządzenia "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sokołów Podlaski".

Podstawą formalną opracowania jest umowa podpisana w dniu 22.12.1997 roku pomiędzy Urzędem Gminy w Sokołowie Podlaskim, reprezentowanym przez:

–Ryszarda Domańskiego - Wójta Gminy

– Mariana Wojewódzkiego - Członka Zarządu Gminy,

a Henrykiem Kotem, reprezentującym Zakład Badań Ekologicznych "EKOS". W paragrafie nr 2 w.w. umowy określono, że głównym projektantem Studium będzie mgr inż. arch. Andrzej Bakiera, legitymujący się uprawnieniami urbanistycznymi nr 1060/90.

1a. Podstawa opracowania zmiany "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sokołów Podlaski":

Podstawą prawną sporządzenia i uchwalenia zmiany "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sokołów Podlaski" są następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.);
2. Uchwała Nr XXXIV/199/2013 Rady Gminy w Sokołowie Podlaskim z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sokołów Podlaski, dla części obrębu geodezyjnego Łubianki.

Prace zostały ograniczone do wprowadzenia zmian w następującym zakresie:

1. w części 1 – UWARUNKOWANIA:

- wynikających z wniosków urzędów i instytucji właściwych do opiniowania i uzgadniania projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin.

2. w części 2 – KIERUNKI:

- wynikających z wniosków urzędów i instytucji właściwych do opiniowania i uzgadniania projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin
- zmiany sposobu zagospodarowania terenu w obrębie geodezyjnym Łubianki.

Przygotowano tekst ujednolicony. Wprowadzone zmiany w tekście wyszczególniono:

Tekst wprowadzony – tekst wyróżniony kolorem

Tekst wykreślony – tekst został przekreślony i wyróżniony kolorem.

Na załączniku graficznym „Kierunku zagospodarowania przestrzennego” obszar zmiany oznaczono granicą obszaru objętego zmianą. Wyszczególniono również oznaczenia użyte przy sporządzaniu zmiany w odrębnej legendzie.

1b. Podstawa opracowania zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sokółów Podlaski:

Podstawą prawną sporządzenia i uchwalenia zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sokółów Podlaski są:

1. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073);
2. Uchwała Nr XVIII/99/2016 Rady Gminy Sokółów Podlaski z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sokółów Podlaski, dla obrębów geodezyjnych Węże, Dolne Pole, i część obrębu geodezyjnego Justynów (zmiana studium nr 2);
3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. 2004 nr 118 poz. 1233.).

2. CEL STUDIUM

Celem Studium jest określenie zasad prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze gminy oraz wytyczenie strategii jej dalszego rozwoju. Studium jest dokumentem planistycznym, zawierającym w szczególności informacje w zakresie:

- aktualnego stanu środowiska przyrodniczego, kulturowego, gospodarczego i demograficznego;
- oceny zagrożeń występujących na obszarze gminy oraz zagrożeń zewnętrznych, ale wpływających na środowisko przyrodnicze i jakość życia mieszkańców;
- kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

3. ZAKRES OPRACOWANIA

Zakres opracowania jest zgodny z wymaganiami stawianymi Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, określonych w Ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym z dn. 7.07.1994 roku (Dz.U. Nr 89 poz. 415 z późn. zmianami). W Studium uwzględniono aktualne i specyficzne uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, gospodarcze i społeczne występujące w granicach gminy Sokołów Podlaski.

Zakres opracowania zmiany nr 2 studium dotyczy obszaru o powierzchni 914,5 ha obejmującego obręby ewidencyjne Węże, Dolne Pole oraz część obrębu Justynów położone w południowej części gminy. Zakres opracowania jest zgodny z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073). Sporządzając zmianę nr 2 studium dokonano aktualizacji uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego w kontekście całej gminy Sokołów Podlaski oraz opracowano kierunki zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zakresem określonym w uchwale Rady Gminy Sokołów Podlaski.

4. MATERIAŁY WYJŚCIOWE

Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Sokołów Podlaski uchwalony 28.04.1993 r. przez Radę Gminy (Uchwała nr XXVI/105/93).

Studium zagospodarowania przestrzennego woj. siedleckiego. 1998. WBPP Siedlce.

Mapa pochodna ewidencji gruntów w skali 1:10.000 obejmująca obszar gminy Sokołów Podlaski. WODGiK Sokołów Podlaski, potwierdzona za zgodność z oryginałem.

Mapa topograficzna obszaru gminy Sokołów Podlaski w skali 1:25.000. PPGK Warszawa.

Mapa topograficzna obszaru gminy Sokołów Podlaski w skali 1:50.000. PPGK Warszawa.

Zdjęcia lotnicze obszaru gminy Sokołów Podlaski w skali 1:10.000. Stan na rok 1997. CODGiK Warszawa.

Wojewódzki rejestr pomników przyrody. Wydz. Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Siedlcach.

Wojewódzki rejestr rezerwatów przyrody. Wydz. Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Siedlcach.

Programy zagospodarowania lasów położonych na terenie poszczególnych wsi, należących do indywidualnych właścicieli. Stan na lata 1978-1987. Biuro urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddz. w Warszawie, Wydział Produkcyjny w Siedlcach.

Studium zaopatrzenia lokalnego przemysłu budowlanego w surowiec ceramiczny i kruszywo naturalne woj. siedleckiego, gm. Sokołów Podlaski. 1985. Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie

Przyroda województwa siedleckiego - praca zbiorowa pod red. H. Kota. Zakład Badań Ekologicznych "EKOS", Siedlce 1995.

Studia dla potrzeb planowania regionalnego. Studium przyrodnicze. Zakład Usług Badawczo-Planistycznych "KOBRA", sp. z o.o. Siedlce, 1990.

Wykaz gruntów gm. Sokołów Podlaski wg stanu na 1.01.1998. Roczne sprawozdanie geodezyjne, dane geodezyjne wg grup rejestrowych i rodzajów użytkowania terenu.

Roczniki Statystyczne woj. siedleckiego 1976-1996. Urząd Statystyczny w Siedlcach.

Podstawowe dane statystyczne wg miast i gmin za 1991 r. WUS w Siedlcach, 1992.

Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza. Gmina Sokołów Podlaski. 1993. Zakład Badań Ekologicznych "EKOS". Siedlce.

Powszechny Spis Rolny 1996. Użytkowanie i jakość gruntów, powierzchnia zasiewów oraz zwierzęta gospodarskie w województwie siedleckim. Urząd Statystyczny w Siedlcach,

Siedlce, sierpień 1997.

Powszechny Spis Rolny 1996. Budynki, budowle, infrastruktura techniczna i środki produkcji w rolnictwie na terenie województwa siedleckiego. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, wrzesień 1997.

Powszechny Spis Rolny 1996. Ludność związana z rolnictwem i jej aktywność ekonomiczna w województwie siedleckim. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, październik 1997.

Powszechny Spis Rolny 1996. Systematyka i charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie siedleckim. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, 1998.

Powszechny Spis Rolny 1996. Wybrane elementy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych i ich działalność pozarolnicza oraz zamierzenia użytkowników gospodarstw do 2000 r. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, 1998.

Wykaz i mapa sieci dróg gminnych, wojewódzkich i krajowych dla gminy Sokołów Podlaski - materiały Urzędu Wojewódzkiego w Siedlcach.

Wykaz dróg utrzymywanych przez DODP Warszawa, Zarząd Dróg w Węgrowie - materiały DODP Warszawa, Zarząd Dróg w Węgrowie.

Uchwała Nr 192 Rady Ministrów z 2 grudnia 1985 r. w sprawie zaliczania dróg do kategorii dróg krajowych (MP 3/86).

Rozporządzenie Ministra Komunikacji w sprawie zaliczania dróg do kategorii dróg wojewódzkich (Dz.U. Nr 30 z 1986 r.).

Rozporządzenie Wojewody Siedleckiego Nr 38/93 z dn. 15.10.1993 r. w sprawie dróg gminnych w woj. siedleckim (Dz.Urz. Woj. Siedleckiego Nr 8, poz. 168).

Instrukcja zagospodarowania dróg. Warszawa 1997.

Wytyczne projektowania dróg I i II klasy technicznej. WDP-1 Warszawa 1995.

Wytyczne projektowania dróg III, IV i V klasy technicznej. WDP-2 Warszawa 1995.

Wytyczne projektowania dróg I i II klasy technicznej. WDP-1 Warszawa 1995.

Wytyczne projektowania dróg VI i VII klasy technicznej. WDP-3 Warszawa 1995.

Ustawa z dn. 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. Nr 14 z 1985 r., poz. 60).

Rykiel B., Starzewska-Sikorska A. 1977. Aspekt ekologiczny w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Program UNCHS Habitat. Katowice.

Anusz S. 1994. Zagadnienia planowania obszarów wiejskich. Człowiek i Środowisko 18 (3), s. 387-398, IKŚ, Warszawa.

Kozłowski S. 1991. Gospodarka a środowisko przyrodnicze, PWN Warszawa.

Polityka ekologiczna państwa. 1993. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Warszawa.

Problemy ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego w planowaniu przestrzennym. 1986. Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, tom 91, PWE Warszawa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,

Mapa ewidencyjna dla gminy Sokołów Podlaski w formacie SWDE,

Dane z Powszechnego Spisu Rolnego 2010,

Dane z Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2011,

Dane statystyczne publikowane w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego,

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Sokołów Podlaski,

Program Opieki nad zabytkami dla gminy Sokołów Podlaski.

5. ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

Dokumentacja składa się z następujących części:

1. Tekst: "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sokołów Podlaski" zawierający mapy analityczne gminy w skali 1:100.000, regionu środkowo-wschodniego w skali 1:300.000 oraz dokumentację fotograficzną.
2. Plansza graficzna w skali 1:25.000: "Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Sokołów Podlaski".
3. Plansza graficzna w skali 1:25.000: "Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Sokołów Podlaski".

4. Mapy w skali 1:10.000: "Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Sokołów Podlaski - wybrane elementy".

Dokumentację "Studium ..." wykonano w 2 jednobrzmiących egzemplarzach.

Tekst zmiany przygotowano w formie ujednoliconej z wyróżnieniem fragmentów wprowadzanych oraz usuwanych z treści zgodnie z zasadami wskazanymi w pkt 1a.

Zmiana nr 2 studium obejmuje aktualizację części tekstowej i rysunkowej uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy oraz opracowanie nowych kierunków rozwoju dla obszaru zmiany nr 2 studium, poprzez sformułowanie dodatkowych zapisów dla obszaru zmiany nr 2 studium i opracowanie dla tego obszaru nowej części graficznej.

I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW PODLASKI

UWARUNKOWANIA GEOPOLITYCZNE

1. POŁOŻENIE GMINY W UKŁADZIE ADMINISTRACYJNYM

Gmina Sokołów Podlaski położona jest we wschodniej części woj. mazowieckiego, w powiecie sokołowskim. Od zachodu graniczy z gminami Liw, Miedzna oraz miastem Węgrów, od północy z gm. Kosów Lacki, od wschodu z gm. Sabnie i Repki oraz od południa z gm. Bielany. Gmina wiejska Sokołów Podlaski okala gminę miejską Sokołów Podlaski. Położenie gminy należy uznać za korzystne. Bezpośrednie sąsiedztwo z ośrodkiem o randze powiatowej oraz położenie na trasie międzyregionalnej drogi krajowej o przebiegu północ-południe oraz linii kolejowej (o mniejszym znaczeniu), linii energetycznych i gazociągu wysokiego ciśnienia, stwarzają korzystne warunki dalszego rozwoju gminy.

2. POTENCJAŁ GMINY

Gmina Sokołów zajmująca 137,18 km² należy do gmin średniej wielkości. Gminę zamieszkuje 6 061 osób w 42 miejscowościach (stan na 31.12.2015), znajdujących się w 39 obrębach, z których największą powierzchnię zajmują Budy Kupientyńskie (1026,8 ha), a najmniejszą Dziegietnia (118,0 ha). Podział gminy na obręby przedstawia poniższa tabela.

Wykaz obrębów ewidencyjnych na obszarze gminy wiejskiej Sokołów Podlaski

Lp.	Numer obrębu	Nazwa obrębu	Powierzchnia [ha]
1	142908_2.0001	BACHORZA	338,4
2	142908_2.0002	BARTOSZ	262,9
3	142908_2.0003	BRZOZÓW	204,9
4	142908_2.0004	BRZOZÓW-KOLONIA	344,2
5	142908_2.0005	BUDY KUPIENTYŃSKIE	1026,8
6	142908_2.0006	CHMIELEW	292,6
7	142908_2.0007	CZERWONKA	192,2
8	142908_2.0008	DĄBROWA	291,2
9	142908_2.0009	DOLNE POLE	265,7
10	142908_2.0010	DZIEGIETNIA	118,0
11	142908_2.0011	DZIEGIETNIA-KOLONIA	229,1
12	142908_2.0012	EMILIANÓW	298,4
13	142908_2.0013	GROCHÓW SZLACHECKI	497,7
14	142908_2.0014	GROCHÓW WŁOŚCIAŃSKI	308,9

15	142908_2.0015	JUSTYNÓW	352,5
16	142908_2.0016	KARLUSIN	353,4
17	142908_2.0017	KAROLEW	367,6
18	142908_2.0018	KOSIERADY WIELKIE	267,2
19	142908_2.0019	KOSTKI	726,8
20	142908_2.0020	KRASNODEBY-KASMY	246,1
21	142908_2.0021	KRASNODEBY-RAFAŁY	204,0
22	142908_2.0022	KRASNODEBY-SYPYTKI	230,9
23	142908_2.0023	KRASÓW	220,3
24	142908_2.0024	ŁUBIANKI	268,1
25	142908_2.0025	NOWA WIEŚ	535,4
26	142908_2.0026	PODKUPIENTYN	305,7
27	142908_2.0027	PODROGÓW	583,9
28	142908_2.0028	POGORZEL	530,6
29	142908_2.0029	PRZEŹDZIATKA-KOLONI	256,4
30	142908_2.0030	PRZYWÓZKI	773,8
31	142908_2.0031	SKIBNIEW-KURCZE	174,0
32	142908_2.0032	SKIBNIEW-PODAWCE	196,6
33	142908_2.0033	WALERÓW	207,0
34	142908_2.0034	WEŹE	472,8
35	142908_2.0035	WÓLKA MIEDZYŃSKA	324,0
36	142908_2.0036	WYRĄB	295,5
37	142908_2.0037	ZĄBKÓW	159,1
38	142908_2.0038	ZĄBKÓW-KOLONIA	679,2
39	142908_2.0039	ŻANECIN	256,9

(Źródło: opracowanie własne na podstawie SWDE)

Siedziba gminy znajduje się na terenie miasta Sokołowa Podlaskiego. Warunki naturalne do rozwoju produkcji rolnej są dobre. Gleby dobre i średniej jakości zajmują znaczne powierzchnie. Poziom rozwoju rolnictwa określany jest jako średni. Rozwojowi produkcji rolnej sprzyjają zlokalizowane w Sokołowie zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego: Sokołów S.A. i Zakład Mleczarski „Sokołów” Sp. z o.o.

Przez teren gminy przebiegają drogi krajowe nr 62 i 63. Droga nr 62 rozpoczyna swój przebieg w miejscowości Strzelno w województwie kujawsko-pomorskim, a kończy w miejscowości Siemiatycze w województwie podlaskim. Droga nr 63 biegnie od granicy z Rosją, gdzie ma powstać przejście graniczne Perły-Kryłowo (województwo warmińsko-mazurskie) do przejścia granicznego Sławatycze-Domaczewo z Białorusią (województwo lubelskie). Przez teren gminy przebiega także droga wojewódzka nr 627. Dostyc gęsta jest sieć dróg powiatowych i gminnych. Przez teren gminy przechodzi jednotorowa linia kolejowa

Siedlce-Małkinia, po której odbywa się przewóz towarów. Z przyczyn ekonomicznych zlikwidowano przewozy pasażerskie.

Przez południową część gminy przebiegają ropociąg tranzytowy z Rosji do Niemiec (w kierunku wschód-zachód) oraz gazociąg wysokiego ciśnienia doprowadzający gaz do Sokołowa.

Przez teren gminy przebiega jednotorowa linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Siedlce-Sokołów-Węgrów-Małkinia zasilająca stację 110/15 kV położoną na terenie miasta Sokołowa. Wiele linii energetycznych średniego napięcia (15 kV) i niskiego napięcia (380/220 V) wymaga rozbudowy i modernizacji.

Wzdłuż dróg krajowych przebiega magistralna telekomunikacyjna linia światłowodowa relacji Łomża-Sokołów-Siedlce-Lublin z odgałęzieniem do Węgrowa, która włącza woj. siedleckie i gminę Sokołów w nowoczesny system łączności.

3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Strukturę użytkowania gruntów gminy Sokołów Podlaski przedstawiono w poniższej tabeli. Gmina podzielona jest na 39 obrębów,. Jak wynika z podanego niżej zestawienia, gmina posiada typowo rolniczy charakter, co wyraża się m.in. wysokim udziałem użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów. **Użytki rolne zajmują 10.001,06 ha, co stanowi 72,9% powierzchni gminy, z czego na grunty orne przypada 8.487,3 ha (61,9%), łąki trwałe i pastwiska 1.388,8 ha (10,1%).**

Lasy i zadrzewienia zajmują 2.789,6 ha, co stanowi 20,3% powierzchni gminy. Bardzo mała jest powierzchnia wód - zajmują one łącznie 73,6 ha (0,5%), z czego większość przypada na rowy melioracyjne. Powierzchnia dróg wynosi 305,4 ha (2,2%), a tereny administrowane przez PKP i inne tereny komunikacyjne zajmują 108,1 ha (0,8%). Powierzchnia terenów zabudowanych, w tym zabudowanych gruntów rolnych, wynosi 440 ha (3,2%).

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PAŃSTWA I WOJEWÓDZTWA

Do podstawowych prognozowanych zamierzeń inwestycyjnych na terenie gminy Sokołów wynikających z polityki państwa i województwa należy zaliczyć:

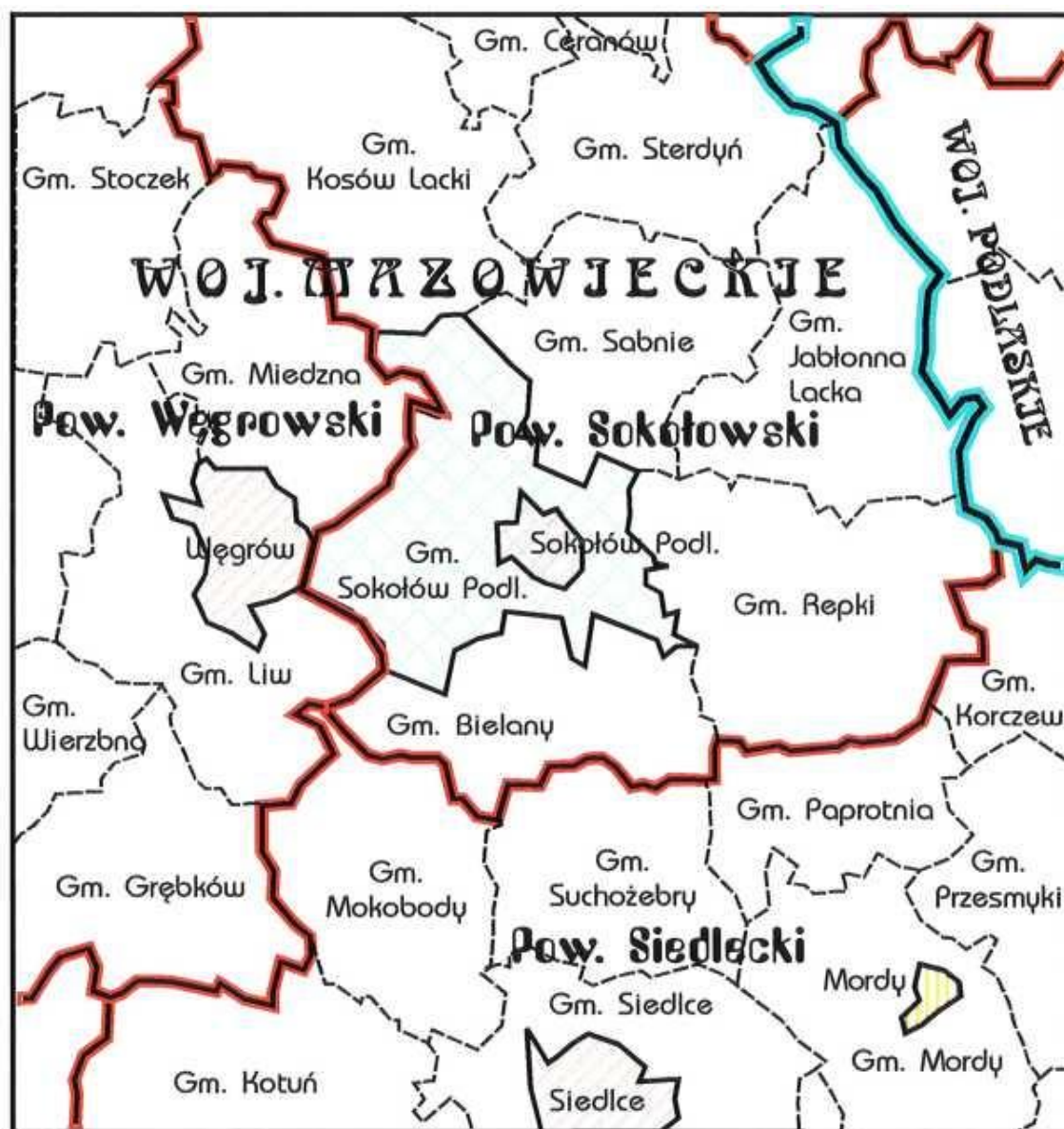
- 1) budowę obwodnicy Sokołowa Podlaskiego – jako drogi krajowej nr 63, która wraz**

z modernizacją drogi wojewódzkiej 627 ma utworzyć część „Wielkiej Pętli Mazowska”;

- 2) modernizację linii kolejowej nr 55 na odcinku Siedlce – Sokołów wraz z odtworzeniem linii na odcinku Sokołów – Małkinia;
- 3) budowę linii elektroenergetycznej 400 kV Siedlce – Ujrzanów – linia Narew – Stanisławów;
- 4) budowa rurociągu naftowego Odessa – Brody – Płock z częściowym wykorzystaniem istniejącego ropociągu Przyjaźń.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW PODLASKI

Położenie gminy na tle podziału administracyjnego obowiązującego od 01.1999 r. Skala 1:300.000

OZNACZENIA

- - granice województw
- - granice powiatów
- - granice gmin
- - miasta powiatowe
- - miasta nie będące siedzibami powiatów

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW PODLASKI

Podział administracyjny gminy Sokółów Podlaski
SKALA 1:100,000

II. OBSZARY I OBIEKTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1. BUDOWA GEOLOGICZNA

Gmina Sokołów Podlaski położona jest w obrębie Obniżenia Podlaskiego należącego do Platformy Wschodnioeuropejskiej. Na osadach proterozoicznych zalegają tu morskie osady ery paleozoicznej i mezozoicznej oraz lądowe utwory trzeciorzędu. Powyżej utworów trzeciorzędowych zalegają osady najmłodszej ery w historii Ziemi - czwartorzędu - osiągające miąższości około 100 m. Obszar leżący w granicach gminy Sokołów Podlaski pozostawał w zasięgu 3 zlodowaceń: podlaskiego, południowopolskiego i środkowopolskiego. Cały obszar gminy znalazł się w zasięgu stadiału Warty najmłodszego zlodowacenia środkowopolskiego. Z tego okresu pochodzi glina zwałowa pokrywająca dużą część gminy. Na glinie zwałowej zalegają utwory czołowomorenowe, zbudowane z piasków ze żwirami i głazikami. Występują one w formie niewielkich wzgórz i pagórów w rejonie wsi: Budy Kupientyńskie, Kolonia Brzozów, Danusin, Czerwonka, Dolne Pole, Kostki, Kosierady i Węże.

Lodowiec stadiału Wkry zlodowacenia środkowopolskiego nie objął zasięgiem obszaru gminy, który znajdował się jednak pod wpływem działalności wód fluwioglacjalnych płynących doliną marginalną przed czołem lądolodu. W okresie zlodowacenia bałtyckiego gmina znajdowała się w strefie peryglacjalnej, gdzie następowała silna denudacja wysoczyzny morenowej powodująca obniżanie wzniesień, łagodzenie stoków, wypełnianie obniżeń. U schyłku zlodowacenia powstały pola piasków i wydmy.

W przypowierzchniowej warstwie gruntów (t.j. do głębokości 4,5 m) występują utwory plejstocenske (gliny, piaski, żwiry morenowe, piaski wodnolodowcowe i fluwioglacjalne) oraz utwory holocenske (muły, mułki i namuły organiczne). Na przeważającym obszarze gminy występują osady morenowe. Są to piaski gliniaste i gliny zwałowe, miejscami z przewarstwieniami piasków i żwirów. Znaczne powierzchnie (głównie w zachodniej części gminy) pokrywają wodnolodowcowe piaski, piaski ze żwirem i żwiry. Miejscami są to piaski gliniaste. Występujący na wschód od Emilanowa sandr zbudowany jest z piasków, piasków ze żwirami oraz piasków z przewarstwieniami mułków. W rejonie wsi Kostki, Budy Kupientyńskie, Czerwonka, Danusin, Kolonia Brzozów, Dolne Pole, Węże Górne, Kosierady, Kolonia Bachorza występują piaski, żwiry oraz lokalne gliny. Są to osady akumulacji czołowomorenowej: muły, mułki i namułki organiczne.

2. CHARAKTERYSTYKA FIZJOGRAFICZNA

Rzeźba terenu gminy Sokołów Podlaski jest słabo zróżnicowana. Wysokości bezwzględne wahają się od 139 m n.p.m. w dolinie Czerwonki, w zachodniej części gminy, do 188 m n.p.m. na południowym wschodzie.

Morfologicznie obszar gminy położony jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej. Charakteryzuje się ona powierzchnią płaską, miejscami falistą o wysokościach względnych około 5 m i spadkach terenu do 5%. Rzeźbę terenu urozmaicają formy dolinne oraz wzgórza i pagóry moreny czołowej występujące w rejonie wsi: Kostki, Budy Kupientyńskie, Danusin, Kolonia Brzozów, Czerwonka, Dolne Pole, Węże Górne, Kosierady, Kolonia Bachorza. Są to wzniesienia o wysokościach względnych dochodzących do 30 m i nachyleniach stoków od 5 do 10%, miejscami ponad 10%. Pagóry moreny czołowej występujące we wsiach Kostki i Budy Kupientyńskie wchodzi w skład ciągu moren czołowych Kostki - Suchodół. Na przedpolu tego ciągu moren czołowych - na wschód od Emilianowa - zalega duży sandr wysoczyzny. Charakteryzuje się on powierzchnią prawie płaską, nieznacznie nachyloną, o spadku mniejszym niż 5% i niewielkich nachyleniach zboczy.

Powierzchnia wysoczyzny poprzecinana jest dolinkami niewielkich rzek: Cetyni, Czerwonki, Miedzanki i Buczynki oraz ich dopływów a także dolinkami erozyjno - denudacyjnymi tworzącymi sieci drobniejszych form związanych z dolinami rzek i obniżeniami terenu. Na wschód od wsi Wólka Miedzyńska występują doliny wód roztopowych. Są to formy dolinne powstałe w wyniku procesów fluwioglacjalnych. Charakteryzują się wydłużonym kształtem, dość wyrównanym dnem i zboczami o spadku do 5%. Zagłębienia bezodpływowe są formami o kształcie mis i niecek o zróżnicowanej wielkości, głębokości do 2 m i łagodnych zboczach. Największe występują w okolicach wsi Kostki i Budy Kupientyńskie.

3. GLEBY

Skałą macierzystą gleb gminy Sokołów Podlaski są utwory lodowcowe i wodnolodowcowe oraz utwory współczesne. Pod względem typologicznym gleby te są mało zróżnicowane. Przeważają gleby bielico we i brunatne, wytworzone z piasków gliniastych lekkich lub piasków słabo gliniastych. Na znacznych powierzchniach występują czarne ziemie wytworzone z glin lekkich lub piasków gliniastych lekkich. W dolinach i obniżeniach terenu występują czarne ziemie wytworzone z piasków słabo gliniastych i piasków gliniastych lekkich oraz gleby mułowo-torfowe. Wśród gruntów ornych dominują gleby dwóch kompleksów rolniczej

przydatności: żytniego bardzo dobrego i pszennego dobrego. Gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego występują we wszystkich wsiach gminy. Większe zwarte kontury gleb kompleksu pszennego dobrego występują we wsiach: Bartosz, Nowa Wieś, Podrogów, Przeździatka, Przywózki, Ząbków, Żanecin.

We wszystkich wsiach gminy występują rozdrobnione kontury gleb należących do kompleksów: żytniego dobrego i żytniego słabego. Pierwsze z nich - gleby kompleksu żytniego bardzo słabego występują w postaci pojedynczych konturów we wsiach: Bartosz, Budy Kupieckie, Karlusin, Łubianki, Nowa Wieś, Podrogów, Kol. Przeździatka, Przywózki, Wólka Miedzyńska, Wyrąb, Ząbków.

Gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego występują we wsiach: Bartosz, Budy Kupieckie, Nowa Wieś, Przeździatka, Przywózki, Ząbków, Żanecin. Pojedyncze kontury gleb kompleksu zbożowo-pastewnego słabego występują we wsiach: Bartosz, Budy Kupieckie, Karlusin, Przeździatka, Przywózki, Wólka Miedzyńska. Gleby kompleksu pszennego bardzo dobrego występują na terenie 3 wsi: Nowa Wieś, Przeździatka i Karlusin.

Przeważająca część trwałych użytków zielonych gminy zaliczona została do kompleksu średniego. Użytki tego kompleksu występują w postaci pojedynczych konturów we wszystkich wsiach gminy. Gleby kompleksu użytków zielonych słabych występują w postaci drobnych konturów prawie we wszystkich wsiach, z wyjątkiem wsi: Kol. Przeździatka, Wesoła, Wólka Miedzyńska, Wyrąb i Żanecin.

Kompleks użytków zielonych dobrych występuje we wsiach: Bartosz, Brzozów, Dziegietnia, Kol. Dziegietnia, Emilianów, Justynów, Krasnodęby Kasmy, Krasnodęby Sypytki, Krasnodęby Rafały, Krasów, Nowa Wieś, Podrogów, Podkupieckie, Pogorzela, Kol. Przeździatka, Skibniew Podawce, Wólka Miedzyńska, Ząbków, Kol. Ząbków, Żanecin.

Najsłabsze gleby występują we wsiach: Budy Kupieckie, Chmielew, Czerwonka, Karlusin, Kostki, Skibniew Kurcze, Walerów, Węże, Ząbków.

4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

4.1 Wody powierzchniowe

Gmina Sokołów Podlaski położona jest w dorzeczu Bugu. Teren gminy odwadniany jest przez następujące rzeki: Cetynia, Czerwonka, Miedzanka i Buczynka. Cetynia jest lewobrzeżnym dopływem Bugu i przepływa przez centralną część gminy. Jej źródła znajdują się na południowy wschód od Sokołowa Podlaskiego, w rejonie Żanecina i Karlusina. W granicach gminy Sokołów przepływa na krótkim odcinku i ma charakter rowu melioracyjnego. Poza granicami gminy jest rzeką nieuregulowaną, tworzącą wiele zakoli. Poniżej Sokołowa Cetynia jest silnie zanieczyszczona, prowadzi wody nie odpowiadające normatywom.

Buczynka jest również lewobrzeżnym dopływem Bugu uchodzącym na terenie gm. Ceranów. Jej źródła znajdują się w północnej części uroczyska Przeździatka. Na krótkim odcinku rzeka ta jest granicą gminy Sokołów Podlaski.

Czerwonka jest prawobrzeżnym dopływem Liwca i przepływa przez południowo-zachodnie tereny gminy. Wypływa z terenów leśnych położonych pomiędzy wsiami Węże i Dolne Pole.

Miedzanka jest także prawobrzeżnym dopływem Liwca i wypływa z zatorfionego zagłębienia znajdującego się na południe od wsi Wólka Miedzyńska i płynie sztucznym, bardzo głębokim korytem. Na terenie gminy znajduje się jedynie odcinek źródłowy rzeki. Stanowi ona fragment zachodniej granicy gminy.

Na terenie gminy Sokołów Podlaski nie występują większe naturalne zbiorniki wód stojących. Nielicznie występują śródbagiennie "oczka wodne" o zmiennym poziomie lustra wody zależnym od pory roku i ilości opadów atmosferycznych oraz wypełnione wodą (głównie po roztopach i obfitych deszczach) dna zagłębień bezodpływowych, stanowiących pozostałości po istniejących niegdyś jeziorkach polodowcowych. Antropogenicznymi zbiornikami wód stojących są nieliczne torfianki, zbiorniki powstałe w miejscach eksploatacji kruszywa mineralnego, zbiorniki przeciwpożarowe oraz rowy melioracyjne. Większe "oczka wodne" występują we wsiach: Pogorzal, Ząbków Kolonia i Węże.

4.2 Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym gmina Sokołów Podlaski leży w obrębie Niecki Mazowieckiej zbudowanej z utworów okresu kredowego, trzeciorzędowego

i czwartorzędowego. Główny poziom wodonośny związany jest z piętnem trzeciorzędowym. Utwory trzeciorzędowe zalegają na dużych głębokościach, a wody tej warstwy charakteryzują się zwiększoną zawartością związków żelaza i manganu, w związku z czym mogą być wykorzystane do celów pitnych po uzdatnieniu. Na terenie gminy Sokołów Podlaski brak jest studni ujmujących wody trzeciorzędowe.

Ludność gminy zaopatruje się w wodę głównie z pierwszego poziomu wodonośnego, pochodzącego z piaszczystych utworów czwartorzędowych. Głębokość zalegania pierwszego poziomu wodonośnego uzależniona jest od budowy geologicznej, przepuszczalności gruntów i rzeźby terenu. Na większości obszaru gminy poziom ten występuje głębiej niż 2 m pod powierzchnią terenu. Najpłycej (0-1 m ppt) poziom ten występuje w dolinach i obniżeniach terenu. Charakteryzuje się on zwierciadłem swobodnym powiązaniem z poziomem lustra wody w rzekach. Wahania zwierciadła tej warstwy wodonośnej uzależnione są od poziomu wody w rzekach oraz intensywności zasilania wodami opadowymi i roztopowymi. Pierwszy poziom wodonośny zasilany jest przez wody opadowe, z wyjątkiem tych miejsc, gdzie na powierzchni znajdują się utwory nieprzepuszczalne. Na terenie wsi Kolonia Bartosz i Żanecin, pierwszy poziom wodonośny nie jest izolowany. We wsiach: Czerwonka, Grochów Szlachecki, Dolne Pole, Justynów, Krasów, Kosierady Wielkie oraz Krasnodęby Rafały, poziom ten jest średnio izolowany. Na pozostałym obszarze jest dobrze izolowany. Występujący na znacznej części terenu gminy brak trudno przepuszczalnej warstwy izolującej wody pierwszego poziomu wodonośnego przed zanieczyszczeniami z zewnątrz sprawia, że wody te są zanieczyszczone chemicznie i bakteriologicznie. Wody głębszych warstw wodonośnych charakteryzują się zwiększonymi wskaźnikami zawartości żelaza i manganu, w związku z czym dla celów pitnych wymagają uzdatnień. Wody te nie budzą zastrzeżeń pod względem bakteriologicznym.

Według regionalizacji A. S. Kleczkowskiego (1990) część centralna i zachodnia gminy znajduje się w obrębie nieudokumentowanego trzeciorzędowego zbiornika: Subniecka Warszawska (GZWP nr 215) o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 250 tys. m³/d i średniej głębokości ujęć 160 m.

5. KLIMAT

Gmina Sokołów Podlaski położona jest w środkowo-wschodniej części regionu zwanego Mazowiecko-Podlaskim. Region ten charakteryzuje się wpływami ostrego klimatu kontynentalnego, wyrażającego się dużymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza,

krótką wiosną, stosunkowo długim i ciepłym latem oraz długą i chłodną zimą. Średnia temperatura lipca wynosi w tej krainie 18,2° C, średnia temperatura stycznia -3,2° C, okres trwania zimy przeciętnie 97 dni, a lata 98 dni. Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 74.

Średnia roczna temperatura powietrza na obszarze gminy wynosi około 7,2°C. Najcieplejszy jest lipiec, ze średnią temperaturą 17,6-18,2°C, najzimniejszy styczeń, którego średnia temperatura wynosi od -4,3 do -4,9°C. Ujemne są także średnie wieloletnie temperatury listopada oraz marca. Powoduje to, że zima jest długa i dosyć ostra. W ciągu roku występuje średnio 131 dni z przymrozkami, które sporadycznie mogą występować także w maju i we wrześniu. Dni mroźnych (o temperaturze maksymalnej poniżej 0°C) jest średnio 53, a dni bardzo mroźnych (temperatura minimalnej poniżej -10°C) jest 33. Okres bez przymrozkowy trwa 160 dni, a okres wegetacyjny 210 dni. Okres zalegania pokrywy śnieżnej trwa około 110 dni, a jej ustąpienie przypada zazwyczaj na koniec marca.

Średnia względna roczna wilgotność powietrza wynosi 82%. Największa wilgotność występuje w zimie (od listopada do marca) z maksimum przypadającym na grudzień, kiedy wynosi 89%. Najniższa jest wiosną i latem - w maju osiąga wartość 73%. Średnia roczna wartość zachmurzenia dla tego obszaru jest nieco niższa niż przeciętna w kraju i wynosi 6,5 stopnia pokrycia nieba. Największe zachmurzenie przypada na okres zimowy - w listopadzie wynosi 8,4, a najmniejsze w czerwcu i wrześniu (5,6).

Średnia roczna wielkość opadów atmosferycznych na terenie gminy jest niska i wynosi 560 mm. Najniższe opady notuje się w okresie od stycznia do kwietnia, kiedy wynoszą one około 30 mm miesięcznie. Maksimum opadów przypada na lipiec, kiedy średnia miesięczna wynosi 80 mm.

Na obszarze gminy Sokołów Podlaski przeważają wiatry zachodnie. Około 15% wiatrów pochodzi z tego kierunku. Częste są także wiatry południowo-zachodnie i północno-zachodnie. Najrzadziej notowane są wiatry z kierunku północno-wschodniego. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3,0 m/sek. Wiatry silne i bardzo silne występują rzadko i pochodzą z kierunku zachodniego.

6. LASY I GOSPODARKA LEŚNA

Ogólna powierzchnia lasów w gminie Sokołów Podlaski wynosi ok 2.623 ha (zgodnie z danymi publikowanymi przez Bank Danych Lokalnych za rok 2015). Lasy zajmują zaledwie 19,1% ogólnej powierzchni gminy, co świadczy o niewielkiej lesistości gminy w stosunku do lesistości Polski, będącej na poziomie 30,5% (Bank danych o lasach, 2016).

6.1 Charakterystyka własnościowa lasów

Lasy należące do Skarbu Państwa zajmują powierzchnię 986 ha, co stanowi 7,1% ogólnej powierzchni gminy oraz 37,6% ogólnej powierzchni lasów. Lasy te podlegają Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, wchodzący w całości w skład Nadleśnictwa Sokołów, przez które jest administrowane i nadzorowane.

Lasy niepaństwowe o powierzchni 1637 ha, to lasy będące własnością prywatną i gminy Sokołów (5,23 ha). Stanowią one 11,9% całkowitej powierzchni gminy oraz 62,4% ogólnej powierzchni lasów.

6.2 Regionalizacja przyrodniczo-leśna

W podziale Polski na krainy i dzielnice przyrodniczo-leśne, lasy gminy Sokołów Podlaski położone są w IV Krainie Mazowiecko-Podlaskiej, w Dzielnicy 5 - Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej.

6.3 Struktura przestrzenna lasów

Na obszarze gminy Sokołów Podlaski rozdrobnienie powierzchni leśnej jest znaczne. Największy kompleks leśny występuje w północnej części gminy. Jest to uroczysko Przeździatka należące do lasów państwowych, które łącznie z przylegającymi fragmentami lasów chłopskich zajmuje około 1000 ha. W tej części gminy znajduje się jeszcze jeden zwarty kompleks na pld-wsch. od wsi Pogorzela zajmujący pow. ok. 100 ha (lasy niepaństwowe). W części środkowej gminy położone jest ur. Ząbki, które wraz z przylegającymi działkami lasów prywatnych zajmuje około 90 ha. W części zachodniej występują w dużym rozproszeniu spore kompleksy lasów chłopskich, otaczające niewielkie, jednooddziałowe, pojedynczo usytuowane uroczyska lasów państwowych takie jak: ur. Brzozów, Karolew i Węże. W tej

części gminy znajduje się jedno większe uroczysko lasów państwowych - ur. Grochów Szlachecki, które łącznie z przylegającymi lasami prywatnymi zajmuje ok. 120 ha. W części wschodniej znajduje się drugi co do wielkości, kompleks leśny złożony w większej części z lasów niepaństwowych, które z przylegającym uroczyskiem Kupientyn zajmuje około 250 ha. Na południe od w/w dominują bardzo małe bądź małe fragmenty lasów chłopskich o charakterystycznym nieregularnym kształcie. Na pozostałej powierzchni gminy występują rozproszone niewielkie kompleksy lasów prywatnych, wśród których znajdują się małe powierzchnie gruntów aneksowych takie jak: ur. Podrogów (6,14 ha), ur. Bachorza (0,76 ha) i ur. Łubianki (5,55 ha).

6.4 Lasy państwowe

Lasy ochronne

Na terenie lasów państwowych gminy Sokołów Podlaski występują lasy wodochronne w następujących oddziałach: 175, 178, 182, 183, 187, 188, 193, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 205, 231. Zadaniem ich jest utrzymanie zdolności retencyjnej gleb leśnych.

Pozostałe to lasy gospodarcze, których podstawowym celem jest produkcja surowca drzewnego.

Charakterystyka siedliskowa, drzewostanowa i wiekowa lasów państwowych

W lasach państwowych na terenie gminy Sokołów Podlaski występuje 9 typów siedliskowych lasu. Przeważają siedliska borowe, których łączny udział wynosi 52,1% powierzchni leśnej. Dominuje bór mieszany świeży BMśw na pow. 343,44 ha, co stanowi 35,1% pow. leśnej. Natomiast mniejszy jest udział boru mieszanego wilgotnego BMw, którego pow. wynosi 126,86 ha (13%). Z siedlisk borowych najmniejszą powierzchnię zajmuje bór świeży Bśw 39,45 ha (4%). W gminie Sokołów Podlaski siedliska żyzne mają stosunkowo duży udział - łącznie 47,9% pow. leśnej. Największą powierzchnię zajmują: las mieszany świeży LMśw (194,04 ha; 19,8%) oraz las świeży Lśw (113,56 ha; 11,6%). Znaczny udział mają również siedliska: lasu mieszanego wilgotnego LMw - 77,97 ha (8%) i lasu wilgotnego Lw - 41,61 ha (4,3%). Pozostałe typy siedliskowe takie jak ols Ol - 26,92 ha (2,7%) oraz ols jesionowy Olj - 14,86 ha (1,5%) występują na niewielkich powierzchniach.

Zróźnicowanie siedliskowe lasów państwowych w gm. Sokołów Podlaski. Powierzchnia w ha.

Leśnictwo	Typy siedliskowe lasu								
	Bśw	BMśw	BMw	LMśw	LMw	Lśw	Lw	O1	OIJ
Bielany	-	-	1,09	-	0,48	-	-	-	-
Przeździatka	28,02	343,44	125,46	187,90	77,49	111,22	41,61	26,92	14,86
Sokołów	11,43	-	0,31	6,14	-	2,34	-	-	-
Razem	39,45	343,44	126,86	194,04	77,97	113,56	41,61	26,92	14,86
%	4,0	35,1	13,0	19,8	8,0	11,6	4,3	2,7	1,5

Na terenie gminy Sokołów Podlaski, podobnie jak na całym obszarze niżowej części Polski, dominują drzewostany sosnowe, które występują na pow. 398,25 ha (41% pow. leśnej). Znaczny jest też udział drzewostanów brzożowych 221,9 ha (22,8%). Drzewostany dębowe zajmują 18,4% (178,48 ha) natomiast olszowe 11% (107,27 ha). Udział pozostałych gatunków jest niewielki i mieści się w granicach od 0,1% do 3,1%. W drzewostanach występują domieszkowo takie gatunki jak: dąb czerwony i akacja. W podroście spotyka się: dąb, świerk i jesion. Do podsadzeń produkcyjnych należą: buk, jodła, modrzew, dagleżja, świerk i dąb. W warstwie podszytu występują: leszczyna, kruszyna, jałowiec, grab, czeremcha, brzoza i trzmielina. Świadczy to o bogactwie gatunkowym tych lasów.

6.5 Lasy niepaństwowe

Charakterystykę lasów niepaństwowych opracowano w oparciu o programy zagospodarowania lasów należących do indywidualnych właścicieli z obszaru 24 wsi gminy Sokołów Podlaski.

W lasach niepaństwowych na terenie gminy Sokołów Podlaski - podobnie jak w lasach państwowych - jest duże zróźnicowanie siedliskowe. Występuje tu 11 typów siedliskowych lasu, przeważają również siedliska borowe. Zajmują one łącznie 61% powierzchni leśnej, z tego dominuje: bór świeży Bśw (39,4%) i bór mieszany świeży BMśw (14,7%). Udział pozostałych siedlisk borowych mieści się w granicach 0,1- 3,8%. Siedliska żyzne zajmują 39% pow. leśnej, a spośród nich największą powierzchnię zajmują: las świeży Lśw (15,6%), las mieszany LM (14,3%) oraz ols 01 (7,0%). Natomiast udział lasu wilgotnego Lw i olsu jesionowego OIJ jest

niewielki i wynosi odpowiednio 2,0% i 0,2%.

Skład gatunkowy drzewostanów w lasach prywatnych jest zbliżony do składu gatunkowego w lasach państwowych. Sosna jest tu również gatunkiem dominującym zajmującym 60,7% powierzchni lasów, w dalszej kolejności jest dąb (14,1%), olsza (12,2%) oraz brzoza (8,5%). Pozostałe gatunki takie jak: grab, osika, świerk, topola, modrzew mają niewielkie udziały w granicach 0,1-2,8%.

6.6 Gospodarka leśna

W celu wytworzenia pożądanych typów gospodarczych na poszczególnych siedliskach oraz zapewnienia najkorzystniejszych warunków wzrostu i rozwoju realizowanych odnowień, w lasach państwowych stosowane są następujące rodzaje rębni:

- zupełne jako zasadnicze na siedliskach: Bs, Bśw, Bw, BMśw, BMw i OI;
- częściowe i gniazdowe jako zasadnicze w drzewostanach na siedliskach: LMśw, LMw, Lśw, Lw i OII.

Zakres użytkowania przedrębego obejmuje, w zależności od wieku i stanu drzewostanów, czyszczenia późne oraz trzebieże wczesne i późne. Rozmiar tych zabiegów określa się orientacyjnie jako sumę potrzeb hodowlanych, a o kolejności zabiegu winien decydować każdorazowo aktualny stan drzewostanów.

Zakres prac hodowlanych obejmuje zabiegi mające na celu odnowienie i pielęgnowanie lasu. Dotyczy to halizn, płazowin, zrębów z poprzednich lat, zrębów bieżących i zalesienia gruntów nieleśnych (zalesienia otwarte) oraz powierzchni pod osłoną w drzewostanach użytkowanych rębniami częściowymi.

Bardzo ważnym elementem hodowli lasu jest właściwe i terminowe pielęgnowanie upraw i młodników, gdyż w tym okresie następuje kształtowanie się składu gatunkowego. Pielęgnowanie upraw i młodników obejmuje zabiegi czyszczeń wczesnych i późnych. Czyszczenia wczesne wykonuje się w uprawach usuwając zbędne domieszki. Czyszczenia późne prowadzi się w młodnikach posiadających duże zwarcie w zależności od potrzeb pielęgnacyjnych. Ponadto eliminuje się drzewa wadliwe lub stwarzające niekorzystne warunki wzrostu i rozwoju drzew lepszej jakości.

Ogólny stan zdrowotny lasów na terenie gminy Sokołów Podlaski można uznać za

stosunkowo dobry. Niemniej w ubiegłych okresach gospodarczych występowały tu szkody powodowane przez czynniki biotyczne i abiotyczne.

Nadleśnictwo systematycznie prowadzi jesienne poszukiwania szkodników sosny na wytypowanych, stałych powierzchniach kontrolnych w drzewostanach w wieku powyżej 20 lat. Zwalczanie szkodników wtórnych prowadzi poprzez wykładanie drzew pułapkowych, intensywne usuwanie zasiedlonego posuszu, szybkie usuwanie złomów i wywrotów oraz terminowe wywożenie niekorowanego drewna z lasu.

Szkody wywołane przez zwierzynę uwidaczniają się szczególnie w uprawach, młodnikach, podroście i nalocie, w postaci wydeptywania, zgryzania i spalowania drzewek. Celem zmniejszenia tych szkód wykonuje się gradzenie bardziej zagrożonych upraw, palikowanie sadzonek oraz zabezpieczenia chemiczne środkami zapachowo-odstraszającymi.

Szkody powodowane przez grzyby pasożytnicze (szczególnie huba korzeniowa) nie powodują dużych strat, ich występowanie jest widoczne głównie na działkach aneksowych (porolnych).

Dodatkowym czynnikiem osłabiającym drzewostany są silne wiatry i huragany, które nawiedziły te tereny w ubiegłych latach. Wymuszone zjawiskami kłęskowymi cięcia sanitarne i przygodne wykonywano w pierwszej kolejności. Systematyczna wyróbka powalonych drzew - kosztem wykonania nowych zrębów - uchroniła lasy przed nowym zagrożeniem.

Ochrona przeciwpożarowa odbywa się poprzez dyżury przy telefonie w nadleśnictwie, wyorywanie pasów przeciwpożarowych i usuwanie posuszu na bieżąco. Na terenie gminy brak jest takich powierzchni w produkcji pomocniczej jak szkółki leśne i zadrzewieniowe itp. Znajduje się jedna osada leśna i składnica drewna.

7. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

7.1. Ogólna charakterystyka przyrodnicza gminy

Gmina Sokołów położona jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej, zajmując północną część mezoregionu Wysoczyzna Siedlecka. Rzeźba terenu jest słabo zróżnicowana. Wysokości bezwzględne wahają się od 139 m n.p.m. w dolinie Czerwonki, w zachodniej części gminy, do 188 m n.p.m. na południowym wschodzie. Dominują powierzchnie płaskie, lekko faliste. Równinny krajobraz urozmaicony jest nielicznym występowaniem wzgórz morenowych w północnej i zachodniej części gminy. Na terenie gminy nie występują duże formy dolinne. Niewielkie ciekі przepływające przez gminę (Cetynia, Czerwonka, Buczynka, Miedzanka) wykształciły wąskie dolinki.

Dominującym typem krajobrazu w gminie Sokołów jest krajobraz rolniczy, w którym podstawowym środowiskiem są pola uprawne. Pomimo prostej struktury i niewielkiej bioróżnorodności tego środowiska, krajobraz rolniczy jest obszarem wyłącznego występowania wielu gatunków roślin i zwierząt. Podstawową funkcją tego krajobrazu jest produkcja rolna, ale jest to także środowisko ważne z przyrodniczego punktu widzenia. Tylko w tym środowisku występują gatunki typowo polne lub charakterystyczne dla półotwartego krajobrazu rolniczego. Cechą charakterystyczną tego środowiska - nie tylko w gminie Sokołów, ale na dużych obszarach wschodniej Polski - jest silne rozdrobnienie pól oraz duża liczba zadrzewień, pojedynczych drzew lub kęp siedzących na miedzach, dróg dojazdowych do pól i łąk, często ze szpalerami drzew, rozproszona zabudowa wiejska. Cechy to powodują, że krajobraz rolniczy południowego Podlasia jest bardzo zróżnicowany, pozbawiony monotonii wielkoobszarowych pól. Sprzyja to występowaniu wielu gatunków roślin i zwierząt, szczególnie środowisk półotwartych i ekotonalnych. Wyjątkowo zróżnicowany krajobraz rolniczy występuje przede wszystkim we wschodniej części gminy między wsiami Budy Kupientyńskie i Podrogów, w części zachodniej między Ząbkowem, Chmielewem a Dąbrową oraz koło wsi Węże.

Na terenie gminy Sokołów występuje jeden duży kompleks leśny (uroczysko Przeździatka) położony w północno-wschodniej części gminy, zajmujący około 1400 ha powierzchni oraz kilka mniejszych kompleksów liczących po około 30-300 ha rozmieszczonych w rejonie Pogorzeli, Wyrębu, Przeździatki, Dąbrowy, Dolnego Pola, Węży Górnych. Niewielkie lasy i zadrzewienia występują bardzo licznie w krajobrazie rolniczym i w dolinkach rzek na całym obszarze gminy.

Do południowo-zachodniej granicy gminy przylega duży kompleks leśny (uroczysko Ruchna) w którym dominują w większości dobrze zachowane liściaste drzewostany grądowe.

Jest to bardzo interesujący i bogaty pod względem florystycznym i faunistycznym kompleks leśny, którego bezpośrednie sąsiedztwo oddziałuje pozytywnie na wzrost bioróżnorodności gminy Sokołów Podlaski.

Użytki zielone występują głównie w dolinkach niewielkich, w.w. rzek i lokalnych obniżeniach terenu. **Udział łąk i pastwisk w ogólnej strukturze gruntów gminy jest mały, wynosi 10,1%.**

Do najważniejszych roślinnych zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych należą niektóre zbiorowiska leśne, np. bory mieszane występujące w uroczysku Przeździatka, w lesie koło wsi Wyrąb oraz między Brzozowem a Ząbkowem. Część z nich zajmuje siedliska dąbrów świetlistych, natomiast fragmenty dąbrowy zachowały się w uroczysku Przeździatka w pobliżu granicy z gm. Sabnie, koło wsi Wyrąb i na północ od Brzozowa. Grądy i lasy łąkowe występują na znacznych powierzchniach w obniżeniach uroczyska Przeździatka a także koło wsi Wyrąb i Brzozów. Uległy one częściowemu przekształceniu z powodu nasadzeń świerka i sosny. Łęgi wiązowo-jesionowe i jesionowo-olszowe zachowały się fragmentarycznie w dolinach strumieni, zwłaszcza nad Czerwonką.

Z grupy zbiorowisk naturalnych spotykane są na terenie gminy zbiorowiska zaroślowe, występujące na niewielkich powierzchniach w dolinkach rzecznych, obniżeniach terenu, wzdłuż niektórych dróg i na obrzeżach lasów. Najczęściej spotykane są łożowiska i zbiorowiska okrajkowe, m.in. z głogiem prostokieliszkowym.

Zbiorowiska wodne - z braku większych zbiorników - praktycznie nie występują na terenie gminy, natomiast zbiorowiska nadwodne i szuwarowe zachowały się fragmentarycznie wzdłuż rowów melioracyjnych, na brzegach rzek i nielicznych oczek wodnych. Są to zazwyczaj ubogie zbiorowiska trzciny, pałki szerokolistnej, mozgi trzcinowatej, turzyc i sitów.

Zbiorowiska murawo we reprezentowane są przez murawy piaskolubne, występujące na suchych, piaszczystych siedliskach, np. na obrzeżach borów koło wsi Węże i Budy Kupienyńskie. W zbiorowiskach tych występują takie gatunki jak macierzanka piaskowa, zawciąg pospolity, kocanki piaskowe, pięciornik piaskowy, drakiew żółta, chaber nadreński. Niektóre z tych gatunków zaliczane są do rzadkich.

Ze względu na niewielką powierzchnię łąk, trawiaste zbiorowiska roślinne także zajmują

niewielkie powierzchnie. Dominują łąki wilgotne z ostrożeniem łąkowym i rdemstem wężownikiem. Miejsca wyżej położone, mniej wilgotne, zajmują łąki świeże i murawy.

Flora roślin naczyniowych gminy Sokołów Podlaski liczy co najmniej 548 gatunków, z których 14 podlega ochronie ścisłej, a 8 ochronie częściowej. Około 20 gatunków można zaliczyć do rzadkich. Do gatunków podlegających ochronie ścisłej należą: widłak jałowcowaty i goździsty, pełnik europejski, wawrzynek wilczelyko, bluszcz pospolity, pomocnik baldaszkowaty, naparstnica zwyczajna, lilia złotogłów, kukułka szerokolistna, podkolan dwulistny, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata i gnieźnik leśny. Ochronie częściowej podlegają: kopytnik pospolity, porzeczka czarna, kruszyna pospolita, pierwiosnka lekarska, kalina koralowa, konwalia majowa, turówka leśna oraz porost płucnica lekarska. Z licznej grupy gatunków rzadkich na szczególną uwagę zasługują następujące: miodunka miękkowłosa, występująca obficie w dąbrowie świetlistej koło wsi Wyrąb (jedyne stanowisko tego gatunku na terenie woj. siedleckiego), czarcikęsik Kluka (stnowisko poza zwartym zasięgiem tego gatunku) oraz lnica kreskowana. Z innych gatunków do tej grupy należą m.in.: skrzyż zimowy, łoboda polska, czerniec gronkowiec, kokorycz pełna, bodziszek leśny, jarzmianka większa, gorysz siny, dzwonek szczeciniasty, złoć żółta i łąkowa oraz turzyca orzęsiona.

Fauna gminy Sokołów reprezentowana jest przede wszystkim przez gatunki leśne, polne, łąkowe i zurbanizowane, charakterystyczne dla osiedli ludzkich. Ze względu na nieliczne występowanie zbiorników wodnych, zwierzęta wodne spotykane są zazwyczaj lokalnie i rzadko. Są to głównie gatunki zasiedlające niewielkie cieki i małe zbiorniki, takie jak np. owady, ślimaki, małże, skorupiaki i inne.

Ssaki reprezentowane są przez co najmniej 27 gatunków. Z grupy dużych ssaków kopytnych występują: łoś, dzik i sarna. Ssaki drapieżne reprezentują: kuna leśna, lis, borsuk, łasica łąska. Dostyc liczna jest grupa ssaków owadożernych i gryzoni oraz nietoperzy. Z tych ostatnich stwierdzono karlika malutkiego, mroczka późnego, borowca wielkiego i gacka wielkoucha.

Z grupy kręgowców najliczniej reprezentowane są ptaki - stwierdzono na terenie gminy ponad 100 gatunków. Na szczególne podkreślenie zasługują rzadkie gatunki zagrożone wyginięciem. Są to: błotniak łąkowy, krogulec, przepiórka, żuraw, brodziec samotny, trzemielojad, kobuz, turkawka, muchołówka mała, srokosz. Szczególnie licznie występują niektóre gatunki leśne w uroczysku Przeździatka, takie jak np. dzięcioł czarny, myszołów zwyczajny, jarzębatka, gil, kruk, dzięciołek, sikora czarnogłowa, pęczacz leśny i inne.

W krajobrazie rolniczym dosyć licznie spotykane są: potrzyszcz, ortolan, gawron oraz gatunki dominujące w tym środowisku - skowronek polny i pliszka żółta. W dolinkach rzecznych spotykane są: czajka, pokląskwa oraz nielicznie potrzos. Ptaki wodne występują na terenie gminy bardzo nielicznie.

Rozpoznanie fauny gadów i płazów jest niewielkie. Dotychczas zarejestrowano na terenie gminy tylko jaszczurkę zwinkę, chociaż prawdopodobnie występują także takie gatunki gadów jak zaskroniec, padalec, jaszczurka żyworodna, żmija zygzakowata. Gady są reprezentowane przez co najmniej 8 gatunków: kumak nizinny, ropucha szara i zielona, rzekotka drzewna oraz żaby - wodna, jeziorkowa, trawna i moczarowa.

7.2. Struktura przestrzenna krajobrazu przyrodniczego

Struktura przestrzenna lasów i zadrzewień na terenie gminy Sokołów jest – z przyrodniczego punktu widzenia - dosyć korzystna. Duży kompleks leśny położony w północno-wschodniej części gminy, ze względu na rozległość i zróżnicowanie siedliskowe, stwarza bardzo dogodne warunki egzystencji zwierzętom dużym, takim jak ssaki kopytne i ptaki drapieżne. Duże rozdrobnienie lasów i ich równomierne rozmieszczenie na pozostałym obszarze gminy są korzystne dla wielu gatunków zarówno leśnych jak ekotonalnych. Większość kompleksów leśnych jest w większym lub mniejszym stopniu połączonych korytarzami ekologicznymi, takimi jak zadrzewienia, aleje, szpalery drzew, dolinki rzeczne, co ułatwia lokalne migracje zwierząt i roślin leśnych. Poważnymi barierami dla wielu zwierząt są drogi krajowe o dużym nasileniu ruchu przecinające gminę w kierunku północ- południe i wschód -zachód. Na niektórych ruch pojazdów jest duży, co powoduje znaczną śmiertelność wielu gatunków zwierząt, zwłaszcza płazów w okresie wiosennej migracji. Znacznie mniejsze zagrożenia stwarza linia kolejowa Siedlce-Małkinia.

Rzeki i ich doliny pełnią w krajobrazie rolę korytarzy ekologicznych, które ułatwiają migrację roślin i zwierząt, szczególnie wodnych i związanych ze środowiskami występującymi w dolinach rzecznych. Zwiększa to bioróżnorodność krajobrazu i umożliwia swobodny przepływ genów w sąsiadujących ze sobą populacjach. Ma to duże znaczenie dla przetrwania wielu gatunków, szczególnie w dobie występowania bardzo wielu barier ekologicznych, niestety coraz bardziej skutecznych, szczególnie dla zwierząt.

Migracje zwierząt wodnych na terenie gminy Sokołów mogą odbywać się w różnych kierunkach, zgodnie z rozkładem cieków wodnych. Jednak ich rola, ze względu na niewielkie

przepływy i małe rozmiary dolin rzecznych jest ograniczona. Gatunki zasiedlające większe rzeki lub zbiorniki, nie mogą na terenie gminy egzystować, a istniejąca sieć wód płynących nie stwarza odpowiednich warunków dla ich migracji. Tym większego znaczenia nabierają niewielkie i nieliczne "oczka wodne", które na znacznych obszarach gminy są jedynymi refugiami zwierząt i roślin wodnych.

8. OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE PRAWNIE CHRONIONE

Na terenie gminy Sokołów Podlaski występuje niewiele obszarów i obiektów przyrodniczych prawem chronionych. Dotychczas utworzono Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu. **Na terenie gminy występuje 10 pomników przyrody.**

8.1 Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszary Chronionego Krajobrazu w granicach woj. siedleckiego zostały powołane uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach Nr XVII/99/86 z dnia 28.10.1986r. Utworzono wówczas 7 obszarów, z których jeden - Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu - znajduje się częściowo w granicach gm. Sokołów. **Przepisy ustanawiające ten obszar były nowelizowane wielokrotnie rozporządzeniami Wojewody Siedleckiego i Mazowieckiego i zmienione ostatecznie Uchwałą Nr 34/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 lutego 2013 r. zmieniającą niektóre rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego dotyczące obszarów chronionego krajobrazu.**

Celem utworzenia Siedlecko-Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu było zachowanie w możliwie nieskażonej formie pięknych, nie zniszczonych fragmentów województwa i gminy, które mogą służyć m.in. dla celów rekreacyjnych. Zasady zagospodarowania Obszaru podano w Dz. Urz. Woj. Siedleckiego z 1986 roku, poz. 130.

Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest w środkowej części województwa. Obejmuje dolinę środkowego Liwca, fragmenty dolin Kostrzynia, Muchawki, Czerwonki, Myrchy i Sosenki oraz tereny przyległe. Zajmuje powierzchnię 35.840 ha, z czego na terenie gminy Sokołów znajduje się 2050 ha, co stanowi 5,8% powierzchni całego obszaru oraz 14,9% powierzchni gminy. Obejmuje on południowo-zachodnią część gminy, w tym dolinę rzeki Czerwonki, niewielkie kompleksy leśne oraz inne grunty położone w granicach wsi Dąbrowa, Karolew, Grochów, Czerwonka, Justynów, Krasów, Dolne Pole, Kosierady

Wielkie i Węże. Znajduje się tu - w miejscowości Grochów - interesujący pomnik przyrody, tzw. Lipa Rawicza. Na terenie obszaru występują również zabytki budownictwa i architektury.

8.2 Pomniki przyrody

Na terenie gminy Sokołów Podlaski znajduje się 10 pomników przyrody. Pomniki usytuowane są głównie w lesie (6), obok dworku (1) i w parku (5). Są to dwie grupy drzew i 9 drzew pojedynczych. Łącznie ochroną objęto 32 drzewa.

Wykaz pomników przyrody zgodnie z Rozporządzeniem nr 6 Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu sokołowskiego (DUWM.2009.36.860)

L.p.	Lokalizacja	Nazwa obiektu Rodzaj, gatunek	Ilość egz.	Obwód pnia na wysokości 130 cm	Wysokość w m/cm
1	Grochów Szlachecki, dz. nr ewid. 94/4	Pojed. drzewo Lipa drobnolistna „Lipa Rawicza” dwupienne	1	320,338	18
2	Nadleśnictwo Sokołów, oddz. 229 a	Pojed. drzewo Lipa drobnolistna	1	270	23
3	Nadleśnictwo Sokołów, Leśnictwo Przeździatka, oddz. 190 i	Pojed. drzewo Dąb szypułkowy	1	370	31
4	Nadleśnictwo Sokołów, Leśnictwo Przeździatka, oddz. 190 i	Grupa drzew Modrzew europejski	5 5	130-230	34-36
5	Nadleśnictwo Sokołów, Uroczysko Przeździatka oddz. 191 i	Pojed. drzewo Dąb szypułkowy „Dąb Powstańców”	1	415	25
6	Kol. Ząbków, park wiejski, dz. nr ewid. 281/1	Pojed. drzewo Lipa drobnolistna	1	235	20
7	Kol. Ząbków, park wiejski, dz. nr ewid. 281/1	Pojed. drzewo Sosna czarna	1	215	23

8	Kol. Ząbków, park wiejski, dz. nr ewid. 281/1	Grupa drzew Sosna wejmutka	2 2	183,203	15,20
9	Kol. Ząbków, park wiejski, dz. nr ewid. 281/1	Grupa krzewów Żywotnik zachod. Jałowiec wirginijs	18 5 13	53-85 53-75	8-10 10-12
10	Kol. Ząbków, park wiejski, dz. nr ewid. 281/1 (północno-wschodnia część)	Pojed. drzewo Dąb szypułkowy	1	313	19

8.3 Parki dworskie

Na terenie gminy Sokołów zachowały się dwa parki dworskie - park w Bachorzy uznany za zabytkowy oraz park w Ząbkowie, nie wpisany do rejestru zabytków, traktowany jako park wiejski.

Zabytkowy park w Bachorzy

Park krajobrazowy zajmujący około 3 ha powierzchni, ze stawem o pow. 0,4 ha (położonym poza obszarem zadrzewionym parku) oraz aleją dojazdową z końca XIX w. Zachował się dwór piętrowy, murowany z około 1850 r. Drzewostan parkowy tworzą lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, klony zwyczajne, kasztanowce białe i inne gatunki. W domieszce występuje topola biała, dąb szypułkowy, sosna czarna i sosna wejmutka. Wewnątrz parku występują także aleje - grabowa i świerkowa. Okazały dąb szypułkowy o obwodzie pnia 377 cm jest projektowany do objęcia ochroną pomnikową.

Park wiejski w Ząbkowie

Park krajobrazowy z połowy XIX wieku o powierzchni 1,68 ha, z oficyną murowaną w stylu eklektycznym z końca XIX w, położony na gruntach wsi Kolonia Ząbków, przy drodze Sokołów-Ząbków. Drzewostan tworzą: lipy, dęby, klony, sosna wejmutka, sosna czarna, brzozy i inne. Na terenie parku znajduje się 5 pomników przyrody. Ochroną objęto takie gatunki drzew i krzewów jak: lipa drobnolistna, dąb szypułkowy, sosna czarna, sosna wejmutka, żywotnik zachodni i jałowiec wirginijski.

8.4 Obszar funkcjonalny "Zielone Płuca Polski"

W roku 1988 województwa położone w północo-wschodniej części kraju (białostockie, łomżyńskie, suwalskie, olsztyńskie, ostrołęckie i suwalskie) podpisały porozumienie na mocy którego utworzono tzw. region funkcjonalny "Zielone Płuca Polski", którego celem było propagowanie idei ekorozwoju tej części kraju. W styczniu 1993 r. północna część województwa siedleckiego (21 gmin o łącznej powierzchni 2.509 km², w tym także gmina Sokołów Podlaski) została włączona w granice "Zielonych Płuc Polski". Obszar ten nie jest terenem chronionym w myśl ustawy o ochronie przyrody z roku 1993, ale jest obszarem na którym - zgodnie z wolą porozumiewających się stron - problemy ochrony przyrody i środowiska powinny być traktowane w sposób priorytetowy.

9. WALORYZACJA PRZYRODNICZA I KRAJOBRAZOWA OBSZARU GMINY

Obszar gminy Sokołów jest zróżnicowany pod względem rzeźby terenu, szaty roślinnej, struktury użytkowania gruntów, rozbudowy infrastruktury gospodarczej, a tym samym jest niejednorodny pod względem wartości przyrodniczych poszczególnych fragmentów. W trakcie waloryzacji uwzględniano różne kryteria pozwalające na ocenę wartości przyrodniczej tego obszaru, takie jak naturalność występujących tu biocenoz (ogólne bogactwo gatunków i zespołów, liczba gatunków rzadkich i zagrożonych), reprezentatywność i unikalność w większej skali (ponadlokalnej), wielkość powierzchni, zróżnicowanie rzeźby terenu i inne.

Na terenie gminy wyróżniono obszary przyrodnicze o randze regionalnej i lokalnej. Ich rozmieszczenie i zasięgi przedstawiono na mapie w skali 1:25.000 stanowiącej załącznik do niniejszej dokumentacji.

9.1 Obszary o randze regionalnej

Na terenie gminy Sokołów wyróżniono dwa obszary o randze regionalnej.

Największy na tym obszarze kompleks leśny Przeździatka, położony częściowo w granicach sąsiedniej gminy Sabnie, o bogatej faunie i florze. W granicach tego kompleksu zaprojektowano utworzenie 2 rezerwatów przyrody.

Niewielki powierzchniowo, ale bardzo bogaty, szczególnie pod względem florystycznym

kompleks leśny położony na południe i zachód od wsi Wyrąb. W części północnej występują tu lasy państwowe, w części południowej lasy prywatnej własności. Ze względu m.in. na liczne występowanie rzadkiego gatunku - miodunki miękkowłosej - zaprojektowano objęcie części tego kompleksu ochroną rezerwatową.

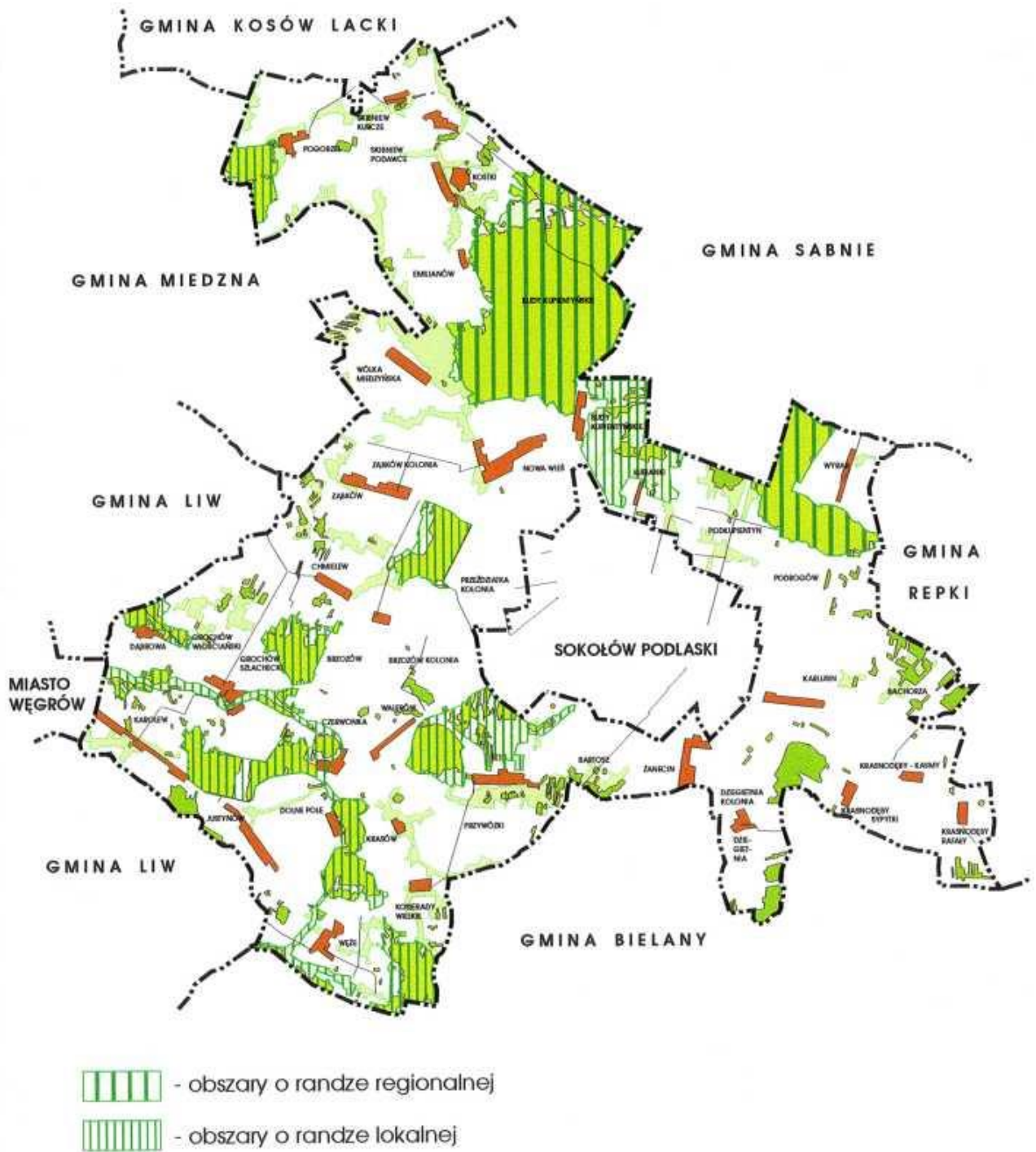
9.2 Obszary o randze lokalnej

W granicach gminy wyznaczono 8 terenów spełniających kryteria obszarów o randze lokalnej. Są to:

- A.** Kompleks leśny położony na południowy-zachód od wsi Pogorzelski, tuż przy granicy gminy, o powierzchni około 90 ha.
- B.** Zróżnicowany krajobraz rolniczy położony między doliną Cetyni, linią kolejową, zabudową wsi Budy Kupientyńskie a granicą gminy, zajmujący około 280 ha, z licznymi zadrzewieniami, zakrzewieniami i niewielkimi kompleksami łąk i pastwisk.
- C.** Niewielki fragment dużego kompleksu leśnego, położony w sąsiedniej gminie Miedzna, na północ od wsi Dąbrowa. W granicach gm. Sokołów zajmuje on około 50 ha powierzchni.
- D.** Uroczysko lasów państwowych Ząbków z przylegającymi od południa lasami prywatnymi, a od północnego-zachodu parkiem wiejskim z licznymi pomnikami przyrody. Powierzchnia tego obszaru wynosi 130 ha.
- E.** Kompleks lasów prywatnych położony między Grochowem a Chmielewem, o powierzchni około 110 ha.
- F.** Dolina Czerwonki łącznie z przylegającymi do niej kompleksami leśnymi, zróżnicowana krajobrazowo, o bogatej faunie i florze. Łączna powierzchnia wynosi około 400 ha. Teren ten znajduje się w granicach Siedlecko-Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
- G.** Kompleks leśny z licznymi śródleśnymi łąkami, położony na północ od wsi Przywózki, o powierzchni 270 ha.
- H.** Niewielki kompleks lasów prywatnych położony na wschód od wsi Węże Górne, łącznie z okazałym wzgórzem morenowym, o powierzchni około 100 ha.

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW PODLASKI

Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa
SKALA 1:100.000

III. SUROWCE MINERALNE

Prace poszukiwawcze surowców mineralnych przeprowadzono na terenie gminy Sokołów Podlaski w roku 1985. Wyniki tych prac zestawiono w dokumentacji "Studium zaopatrzenia lokalnego przemysłu budowlanego w surowiec ceramiczny i kruszywo naturalne woj. siedleckiego, gm. Sokołów Podlaski". W dokumentacji uwzględniono także wyniki prac przeprowadzonych w latach wcześniejszych. W latach 1953-1976 prace takie były prowadzone przez Przedsiębiorstwo Geologiczne "Geoprojekt" z Warszawy i Instytut Geologiczny.

Celem prac prowadzonych w roku 1985 było poszukiwanie złóż piasków do produkcji cegły wapienno-piaskowej, kruszywa naturalnego grubego dla celów budowlanych oraz iłw i glin do produkcji ceramiki budowlanej. Pracami poszukiwawczymi objęto przede wszystkim formy morenowe

Na terenie gminy Sokołów Podlaski nie stwierdzono występowania surowców ilastych ceramiki budowlanej. Eksploatowane jest kruszywo naturalne - piaski i piaski ze żwirami. Istniejące odkrywki, to obiekty niewielkie, mające znaczenie lokalne, eksploatowane dorywczo i chaotycznie dla potrzeb budownictwa indywidualnego i drogownictwa.

W obszarze gminy Sokołów Podlaski znajdują się udokumentowane obszary złóż kopalin:

- złóż kruszywa naturalnego „Budy Kupientyńskie”,
- złóż kruszywa naturalnego „Dąbrowa”,
- złóż kruszywa naturalnego „Skibniew-Kurcze”,
- złóż kruszywa naturalnego „Węże”,
- złóż kruszywa naturalnego „Węże I”,
- złóż kruszywa naturalnego „Węże II”,
- złóż kruszywa naturalnego „Węże III”,

Złóża „Węże III”, „Budy Kupientyńskie” oraz „Skibniew-Kurcze” pokrywają się z granicami obszarów i terenów górniczych. W gminie Sokołów Podlaski nie występują inne obszary i tereny górnicze. Na terenie gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

IV. CHARAKTERYSTYKA ROLNICTWA

1. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZO-KLIMATYCZNE

Gmina Sokołów Podlaski zaliczana jest do makroregionu stołecznego, charakteryzującego się przewagą klimatu kontynentalnego. Klimat ten cechują ostre zimy i gorące lata. Zima trwa średnio 90-100 dni, przy średnich temperaturach stycznia $-1,7^{\circ}\text{C}$, natomiast lato 90-100 dni, przy średnich temperaturach lipca $+20^{\circ}\text{C}$.

Okres wegetacji trwa średnio 200-220 dni, zaczyna się 1-4 kwietnia, a kończy 30-31 października. Pierwsze przymrozki występują od 13 października, zaś ostatnie 28-30 kwietnia. Średnie roczne opady mieszczą się w granicach 500-650 mm, co prowadzi do deficytu wody (głównie latem). W ciągu roku przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

Struktura bonitacyjna użytków rolnych w gminie Sokołów Podlaski

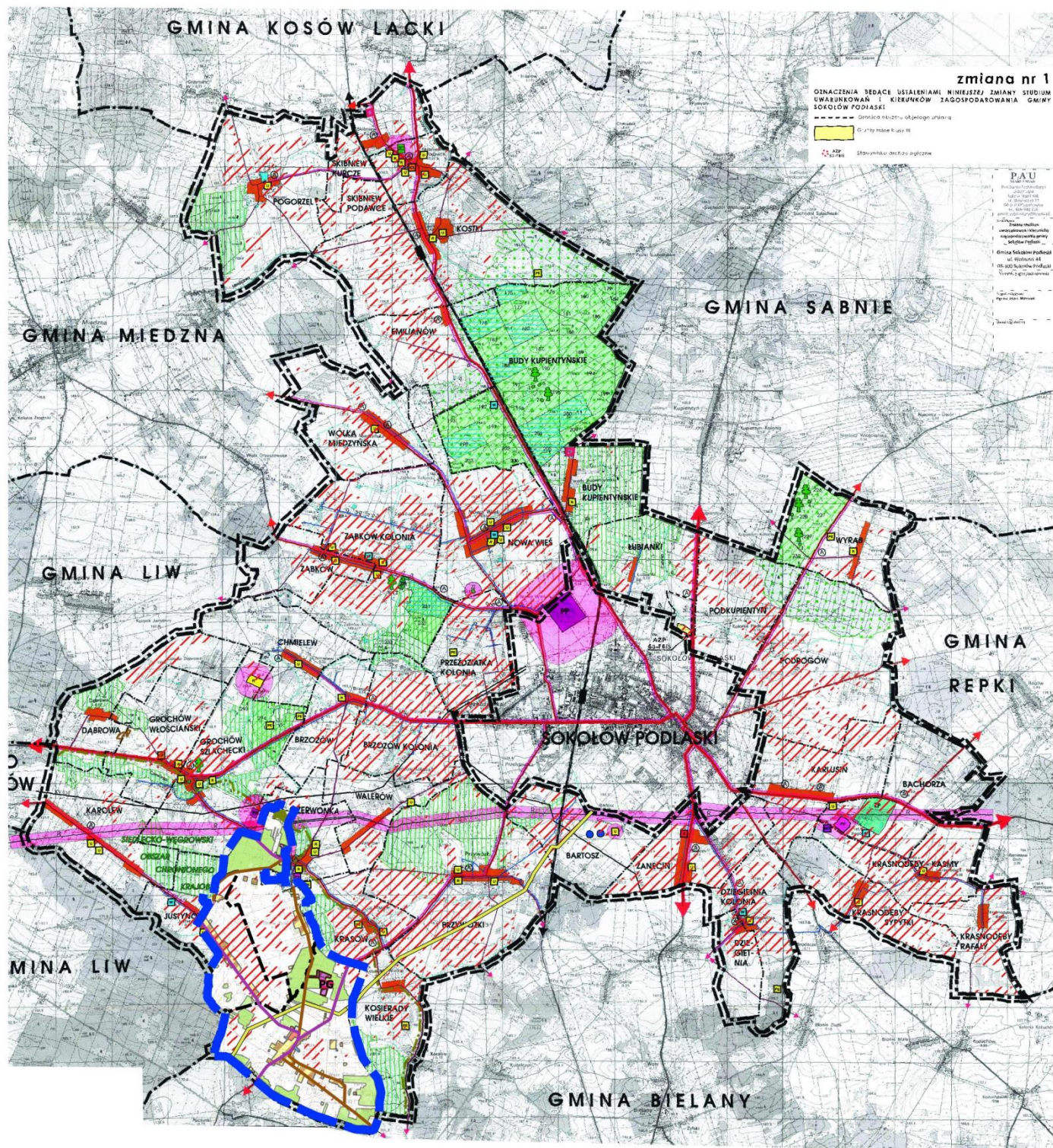
Klasa gleby	Powierzchnia UR [ha]	Struktura [%]
II	8,26	0,01
III, IIIa i IIIb	3.395,05	32,4
IVa i IVb	4.499,01	42,95
V	1.733,77	16,55
VI	837,55	8,00
Razem	10.473,64	100,0

(Źródło: Opracowanie własne na podstawie SWDE)

W gminie nie występują użytki rolne najlepsze, natomiast grunty bardzo dobre – II klasy bonitacyjnej występują epizodycznie. W strukturze bonitacyjnej użytków dominują gleby klas IVa i IVb, które łącznie zajmują 42,95% powierzchni użytków rolnych. Gleby chronione klas II – III zajmują około 32,5% powierzchni użytków rolnych, a więc również znaczny areał. Gleby słabe należące do klasy V i VI zajmują 24,55% powierzchni. Gleby klas III i IV

LOKALIZACJA GLEB KLAS I - III NA OBSZARZE GMINY WIEJSKIEJ SOKOŁÓW PODLASKI

Skala 1:100 000

Legenda

- Granica obszaru zmiany nr 2 studium
- Gleby klas I - III

Kompleksy przydatności rolniczej gleb.

Kompleks	Powierzchnia [ha]	% gruntów ornych
grunty orne		
Pszenny b. dobry	54	0,6
Pszenny dobry	2028	20,8
Żytni b. dobry	3435	35,2
Żytni dobry	1502	15,4
Żytni słaby	1431	14,7
Żytni b. słaby	736	7,5
Zbożowo-pastewny mocny	168	1,7
Zbożowo-pastewny słaby	395	4,1
użytki zielone		
B. dobre i dobre	3	0,2
Średnie	1006	72,9
Słabe i b. słabe	371	26,9

Gleby występujące na terenie gminy Sokołów należą do 8 kompleksów rolniczej przydatności gleb. Ich nazwy oraz powierzchnię i udziały procentowe zestawiono w tab. IV.2. Największą powierzchnię zajmują gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego (35,2% pow. gruntów ornych) oraz pszennego dobrego (20,8%). Znaczny jest też udział gleb należących do kompleksu żytniego dobrego, które zajmują 15,4% powierzchni. Gleby kompleksu pszennego bardzo dobrego występują na powierzchni tylko 54 ha (0,6%). Gleby kompleksu żytniego słabego zajmują 14,7% powierzchni, a żytniego bardzo słabego 7,5%. Powierzchnie gleb należących do pozostałych kompleksów glebowych są niewielkie. Gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego występują na pow. 168 ha (1,7%), a zbożowo-pastewnego słabego na pow. 395 ha (4,1%).

Kompleksy trwałych użytków zielonych występują na powierzchni ponad 1.370 ha, z czego kompleks średni zajmuje 72,9% powierzchni, a kompleks słaby i bardzo słaby 26,9%. Użytki zielone dobre występują w śladowych ilościach.

Wg danych IUNG w Puławach, około 2.200 ha (22%) gruntów ornych oraz 131 ha (9,2%) użytków zielonych wymaga melioracji. Potrzeby wapnowania użytków rolnych są znaczne. Na

około 34% pow. użytków rolnych potrzeby wapnowania określane są jako konieczne, na 35% wskazane, a na 31% ograniczone. Zawartość fosforu w glebie jest zróżnicowana: 32% wykazuje niską zawartość tego pierwiastka, 35% gleb średnią i 33% wysoką. Inaczej rozkłada się zawartość potasu. Gleby z niską zawartością potasu zajmują aż 59% ogólnej powierzchni gleb, z zawartością średnią 26%, a z zawartością wysoką tylko 15%. Bardzo podobnie wygląda zawartość magnezu. Wartości te wynoszą odpowiednio 52, 32 i 16%.

2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Z ogólnej powierzchni gminy 13.718 ha – 8.481 ha tj. 61,8% stanowią użytki rolne, z czego 8.384 ha - 99% utrzymane jest w dobrej kulturze rolnej (Powszechny Spis Rolny 2010). Struktura użytków rolnych przedstawia się następująco: pod zasiewami było 6.815 ha, uprawy trwałe stanowiły 113 ha, sady niespełna 84 ha, łąki trwałe i pastwiska około 1.416 ha. Powierzchnia ta przypisana była do 1002 gospodarstw rolnych, co daje średnią około 8,46 ha na jedno gospodarstwo rolne. Grunty rolne utrzymane w dobrej kulturze rolnej stanowią zaledwie 61,1% gminy. Powyższe dane jasno wskazują, iż gmina Sokołów Podlaski jest gminą typowo rolniczą.

Dominującą formą własności ziemi w gminie są gospodarstwa indywidualne, ich strukturę obszarową podano w tab. IV.3.

Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych.

Powierzchnia gospodarstwa	Powierzchnia [ha]	Ilość gospodarstw	Udział % w powierz. gosp.
do 1 ha	114	92	1,1
1-5	1631	478	16,2
5-10	2490	283	24,8
10-15	1692	116	16,9
15 i więcej	4130	132	41,0
Ogółem	10057	1101	100,0

(Źródło: Bank Danych Lokalnych)

Z podanego wyżej zestawienia wynika, że w gminie Sokołów przeważają pod względem liczby i ogólnego areału powierzchni gospodarstwa duże, liczące powyżej 15 ha. Statystyka powyższa potwierdza rolniczy charakter gminy.

3. CHARAKTER PRODUKCJI ROLNICZEJ

Zgodnie z danymi ze spisu rolnego przeprowadzonego w 2010 roku spośród 1101 gospodarstw domowych z dochodami z różnych źródeł aż 1071 posiada dochody z działalności rolniczej. Według danych z powszechnego spisu rolnego 2010, ciągniki rolnicze posiada 695 gospodarstw, a łączna liczba ciągników w gminie wynosi 1021. Jeden ciągnik przypada średnio na 8,3 ha użytków rolnych.

3.1 Produkcja roślinna

Głównym kierunkiem upraw w gminie są uprawy zbóż, które według powszechnego spisu rolnego z roku 2010 deklaruje 949 gospodarstw. Uprawa ziemniaków odbywa się w 392 gospodarstwach. Uprawę rzepaku i rzepiku deklaruje 127 gospodarstw, podobna liczba deklaruje uprawę roślin przemysłowych.

Struktura upraw według liczby gospodarstw

Rodzaj uprawy	Liczba gospodarstw
zboża razem	949
ziemniaki	392
uprawy przemysłowe	131
buraki cukrowe	4
rzepak i rzepik razem	127
strączkowe jadalne na ziarno razem	4
warzywa gruntowe	35

(Źródło: Bank Danych Lokalnych)

3.2 Produkcja zwierzęca

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2010, na terenie gminy Sokołów dominowała hodowla trzody chlewnej i bydła. Liczba bydła ogółem wynosiła 5 237 sztuk, hodowanych w 322 gospodarstwach. Średnio przypadało w gminie 61,7 sztuk/100 ha UR.

Pogłowie trzody chlewnej wynosiło 21 433 sztuki, hodowane w 236 gospodarstwach. Obsada trzody chlewnej wynosiła średnio 252,7 sztuki/100 ha UR.

Inne zwierzęta gospodarskie były hodowane w znacznie mniejszych ilościach. Pogłowie koni wynosiło 80 sztuk w 27 gospodarstwach. Hodowano także drób, liczący ogółem 64 881 sztuk w 201 gospodarstwach.

V. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Długość sieci wodociągowej na obszarze gminy wynosi 137,8 km. Na przełomie ostatnich lat oddano do użytku około 7,2 km. W roku 2008 długość sieci wynosiła 130,6, a w roku 2002 jeszcze tylko 99,1 km. Dostęp do sieci wodociągowej posiada około 4 807 osób, co stanowi około 80% mieszkańców gminy. Z indywidualnych źródeł zaopatrzenia w wodę korzystają pojedyncze gospodarstwa, zlokalizowane poza obszarami o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz gospodarstwa, które mają przyłącza do sieci wodociągowej, jednak korzystają z indywidualnych ujęć wody. Ogólnie system wodociągowy gminy może zaspokoić ponad 90% mieszkańców gminy. Sieci nie są doprowadzane do pojedynczych zabudowań kolonijnych. We wszystkich sołectwach występuje wodociągowa sieć rozdzielcza. Ujęcia wodociągowe zlokalizowane są we wsi Bartosz i w mieście Sokołów Podlaski. Ujęcia składają się w sumie z 16 studni głębinowych. Są one eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno-Komunalnych w Sokołowie Podlaskim.

2. ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku sieć kanalizacyjna w gminie ma długość 3,7 km, z czego cała sieć zlokalizowana jest w miejscowościach Żanęcin, Dziegietnia i Dziegietnia Kolonia. Sieć kanalizacyjna w gminie nie podlega znacznej rozbudowie, już w 2006 roku długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 2,6 km. Dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada ponad 400 mieszkańców, co stanowi zaledwie około 6,5% ogółu mieszkańców gminy. Pozostali mieszkańcy gminy korzystają z rozwiązań indywidualnych, takich jak szczelne szamba czy przydomowe oczyszczalnie ścieków. Należy przypuszczać, iż duży odsetek ścieków trafia do środowiska - rowów melioracyjnych, przydrożnych i do ziemi.

3. USUWANIE ODPADÓW STAŁYCH

Odpady stałe z terenu gminy odbierane są systematycznie przez Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno-Komunalnych w Sokołowie Podlaskim. Odpady zmieszane i biodegradowalne usuwane są raz w miesiącu, odpady wielkogabarytowe raz w roku, a tworzywa sztuczne raz na

kwartał. Odpady zmieszane wywożone są na wysypisko zlokalizowane na gruntach wsi Suchodół Włociański (gmina Sabnie). Wysypisko w Suchodole posiada już niewielką pojemność i jest przewidywane do zamknięcia. Odpady segregowane podlegają selekcji w punktach selektywnej zbiórki odpadów na terenie Sokołowa Podlaskiego.

4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Gmina Sokołów Podlaski posiada opracowaną koncepcję gazyfikacji pt. "Aktualizacja koncepcji programowej gazyfikacji miasta Sokołów Podlaski z uwzględnieniem gminy Sokołów Podlaski". Opracowanie zostało wykonane przez GAZPROJEKT z Wrocławia.

Tereny gminy przecina gazociąg wysokiego ciśnienia 150, będący odgałęzieniem od magistrali 700 Kobryń - Warszawa. Początek odgałęzienia znajduje się w punkcie zaporowo-upustowym na terenie gminy Grębków. Dalej gazociąg 150 "Proszew - Sokołów Podlaski" przebiega przez gminy: Grębków, Liw, Bielany i Sokołów Podlaski do miasta Sokołowa Podlaskiego. Dalej przewiduje się budowę gazociągu wysokiego ciśnienia 150 relacji "Przywózki - Kosów Lacki" do gminy Kosów Lacki. **Długość sieci przesyłowej wynosi 8 230 m.** Przez gminę Sokołów Podlaski ww. istniejący gazociąg 150 przebiega przez grunty wsi: Węże, Kosierady, Przywózki i Bartosz.

Na terenie gminy sieć rozdzielcza ma długość zaledwie 255 m. W gminie nie występują gospodarstwa domowe przyłączone do sieci gazowej.

5. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Zakłady pracy i budynki mieszkalne zaopatrywane są w ciepło z lokalnych kotłowni opalanych przeważnie węglem kamiennym, rzadziej olejem lub gazem płynnym. Po zgazyfikowaniu wsi możliwe będzie zaopatrywanie w ciepło obiektów przy użyciu paliwa gazowego.

6. SIECI ENERGETYCZNE

Gmina Sokołów Podlaski zasilana jest w energię elektryczną ze stacji transformującej energię elektryczną wysokiego napięcia 110 kV do poziomu średniego napięcia 15 kV zlokalizowanej na terenie miasta Sokołów Podlaski. Przez teren gminy przebiega jednotorowa

linia wysokiego napięcia 110kV relacji Siedlce - Sokołów Podlaski - Węgrów - Małkinia. Linia jest w dobrym stanie technicznym, jednakże jej przebieg stanowi pewne ograniczenia w możliwościach lokalizacji w jej pobliżu obiektów kubaturowych.

Przeciętnym odbiorcą energii elektrycznej w gminie Sokołów Podl. jest średnie gospodarstwo rolne, pobierające energię o mocy szczytowej 5-7,5kW do celów socjalnych oraz zasilania urządzeń służących produkcji rolnej. Z energii elektrycznej o mocy szczytowej przekraczającej 7,5 kW korzysta jedynie znikoma ilość gospodarstw oraz nieliczne zakłady produkcyjne i usługowe.

W skład systemów lokalnych, których funkcja sprowadza się do zasilania odbiorców energii zlokalizowanych w danej wsi, wchodzi linie średniego napięcia 15kV, stacje transformatorowe 15/0,4kV oraz linie niskiego napięcia bezpośrednio zasilające odbiorców.

VI. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

UWARUNKOWANIA SYSTEMU KOMUNIKACJI

Głównym i najważniejszym elementem układu komunikacyjnego gminy Sokołów Podlaski jest sieć dróg publicznych, umożliwiająca i warunkująca prawidłowe funkcjonowanie jednostki oraz rozwój struktury przestrzennej. Odpowiedni układ drogowy ma istotny wpływ na połączenia lokalne oraz ponadlokalne dla mieszkańców całej gminy oraz inwestorów. Na układ drogowy w gminie Sokołów Podlaski składają się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne.

1. DROGI KRAJOWE

Przez obszar gminy Sokołów Podlaski przebiegają dwie drogi krajowe, będące drogami najwyższej kategorii na terenie gminy:

- droga krajowa nr 62 (relacji Strzelno - Kobylniki - Radziejów - Brześć Kujawski - Włocławek - Nowy Duninów - Płock - Wyszogród - Nowy Dwór Mazowiecki - Pomiechówek - Serock - Wierzbica - Wyszaków - Łochów - Węgrów - Drohiczyn - Anusin /Droga 19/), biegnąca przez obszar gminy z zachodu na wschód. Łączna długość drogi to ok. 361 km, z czego odcinek w obszarze gminy wiejskiej Sokołów Podlaski ma długość ok. 11,8 km.
- droga krajowa nr 63 (relacji Granica Państwa - Węgorzewo - Giżycko - Pisz - Kisielnica - Łomża - Zambrów - Ceranów - Sokołów Podlaski - Siedlce - Łuków - Radzyń Podlaski - Wisznice - Sławatycze - Granica Państwa), biegnąca przez obszar gminy z północy na południe. Łączna długość drogi to ok. 410 km, z czego odcinek w obszarze gminy wiejskiej Sokołów Podlaski ma długość ok. 3,5 km.

2. DROGI WOJEWÓDZKIE

Przez obszar gminy Sokołów Podlaski przebiega jedna droga wojewódzka o numerze 627 (relacji Ostrołęka - Ostrów Mazowiecka - Małkinia - Kosów Lacki - Sokołów Podlaski), wpadająca do gminy od strony północnej, a kończąca swój bieg w obszarze gminy miejskiej Sokołów Podlaski na skrzyżowaniu z drogą krajową nr 62. Łączna długość drogi to ok. 91,5 km, z czego odcinek w obszarze gminy wiejskiej Sokołów Podlaski ma długość ok. 8,4 km.

3. DROGI POWIATOWE

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy Sokołów Podlaski ma długość ok. 51,9 km, składa się z 12 ciągów dróg. Większość z nich jest z nawierzchni utwardzonej bitumicznej. Drogi powiatowe w dużej mierze obsługują lokalny ruch kołowy na obszarze gminy, a tym samym integrują sieć dróg powiatowych z drogami wyższej kategorii (drogą wojewódzką oraz drogami krajowymi).

Wykaz dróg powiatowych na obszarze gminy Sokołów Podlaski

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Długość [km]	Klasa
1.	3914W	Węże – Karolew – gr. powiatu	6,378	L
2.	3915W	Grochów - Krasów	4,975	L
3.	3916W	Nowa Wieś – Budy Kupietyńskie	1,800	L
4.	3921W	Sokołów Podlaski - Krzemień	4,500	Z
5.	3927W	Sokołów Podlaski –Kamianka – Mołomotki	2,250	L
6.	3928W	Rogów – Bielany – Rozbity Kamień	3,300	Z
7.	3929W	Sokołów Podlaski – Smuniew – gr. powiatu	2,100	Z
8.	4221W	Skibniew – Grzymały – gr. Powiatu	2,700	Z
9.	4228W	Sokołów Podlaski – Pacuszki – gr. powiatu	10,439	Z
10.	4233W	Sokołów Podlaski – Ząbków – gr. powiatu	5,100	Z
11.	4234W	Orzeszówka – Przeździatka - Kolonia	5,600	L
12.	4235W	Sabnie – Kostki – gr. powiatu	4,583	Z

(Źródło: dane pozyskane ze Starostwa Powiatowego – wydział dróg powiatowych)

Lp	Numer drogi	Długość [km]	Nawierzchnia drogi			Szerokość pasa drogowego [m]	Szerokość jezdni [m]
			Bitumiczna	Gruntowa ulepszona/wzmocniona	Gruntowa nieulepszona		
1.	3914 W	6,378	6,378	-	-	9,0	5,0
2.	3915 W	4,975	4,975	-	-	16,0	5,5
3.	3916 W	1,800	1,800	-	-	10,0	5,1
4.	3921 W	4,500	4,500	-	-	16,0	5,0
5.	3927 W	2,250	-	2,250	-	14,0	5,0
6.	3928 W	3,300	1,600	-	1,700	14,0	5,0
7.	3929 W	2,100	2,100	-	-	12,0	5,0
8.	4221 W	2,700	2,700	-	-	9,0	4,9
9.	4228 W	10,439	10,439	-	-	16,0	5,0
10.	4233 W	5,100	5,100	-	-	12,0	5,25
11.	4234 W	5,600	4,225	1,375	-	14,0	5,3
12.	4235 W	4,583	-	0,625	3,958	10,0	5,0
Suma:		51,925	42,017	4,250	5,658		

(Źródło: dane pozyskane ze Starostwa Powiatowego – wydział dróg powiatowych)

4. DROGI GMINNE

Drogi gminne oraz drogi wewnętrzne stanowią podstawową sieć drogową niezbędną do obsługi zapotrzebowania komunikacyjnego lokalnej społeczności. Pomimo faktu, iż drogi gminne i wewnętrzne są najniższą kategorią dróg publicznych, zazwyczaj również najniższej klasy dojazdowej lub lokalnej, to stanowią największy procent udziału w długości dróg publicznych każdej gminy. Sieć dróg gminnych publicznych w gminie Sokółów Podlaski ma długość 62,6 km (zgodnie z formularzem danych o sieci dróg publicznych poza granicami administracyjnymi miast – stan na 31.12.2015). Sumaryczne zestawienie w podziale na nawierzchnie dróg gminnych przedstawia poniższa tabela.

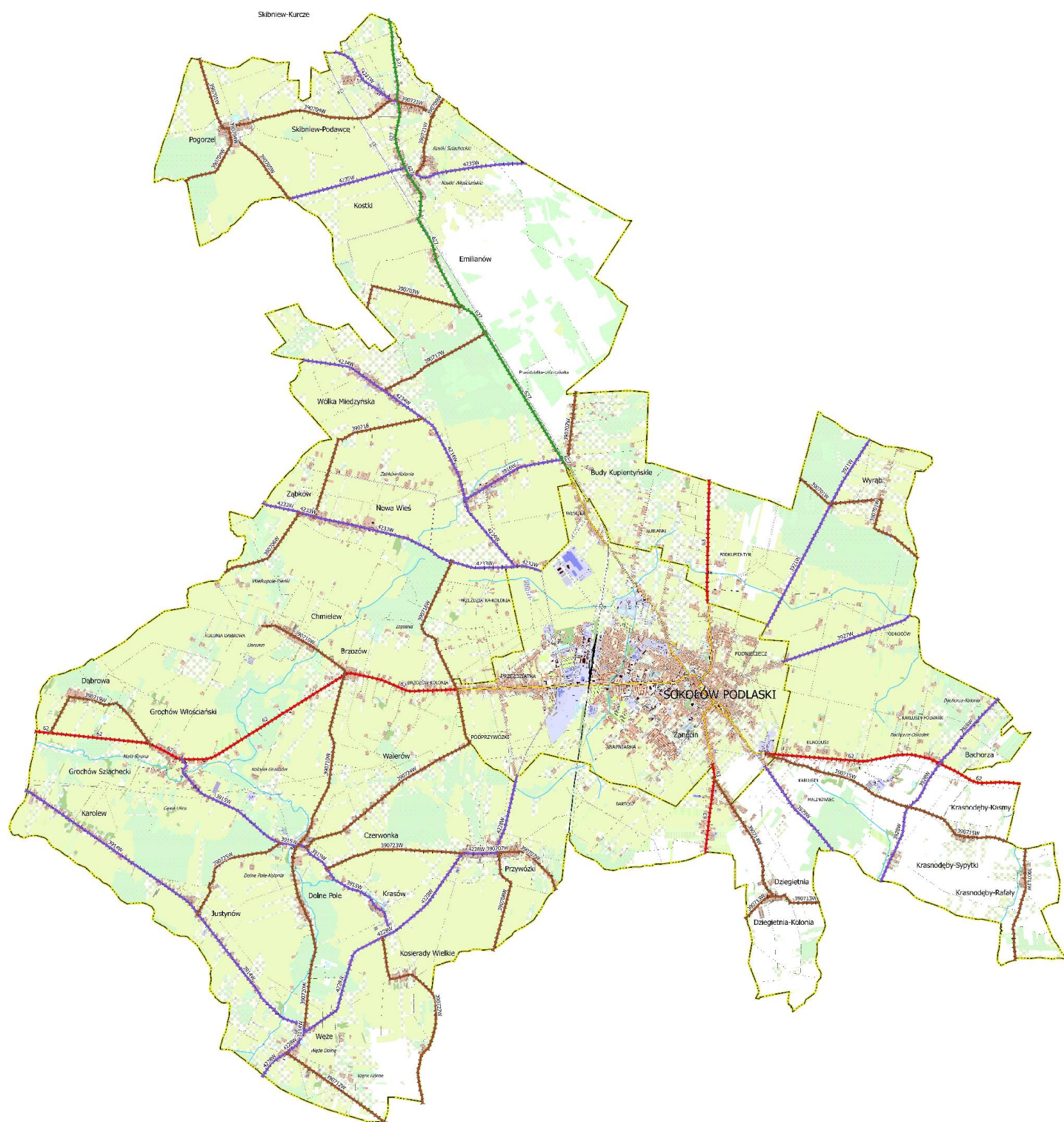
Lp.	Rodzaj nawierzchni	Długość dróg [km]	Powierzchnia [tys. m ²]
1.	Bitumiczna	30,673	154,365
2.	Betonowa	1,04	5,02
3.	Tłuczniowa	3,05	13,7
4.	Gruntowa wzmocniona	17,77	95,935
5.	Gruntowa naturalna	10,1	50,3
Razem:		62,633	319,320

Wykaz dróg gminnych na obszarze gminy Sokółów Podlaski

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Klasa
1	390701W	(Rogów)-gr.gminy Repki-Wyrąb-gr.gminy Sabnie-(Kol. Kupientyn)	L
2	390702W	(Kupientyn)-gr.gminy Sabnie-Wesoła	L
3	390703W	dr. wojewódzka 677(Emilianów)-gr.gminy Miedzna	L
4	390704W	(dr.powiatowa 4220W)-gr.gminy Miedzna-Pogorzal-Skibniew Podawce	L
5	390705W	(Grzymały)-gr.gminy Kosów Lacki-Pogorzal-dr.powiatowa 4235W(Miedzna-Sabnie)	L
6	390706W	(dr.powiatowa 4219W-Jartypany)-gr.gminy Liw-Ząbków	L
7	390707W	(Wojewódki Górne)-gr.gminy Bielany-Przewózki	L

8	390708W	(Kudelczyn)-gr.gminy Bielany-Przywózki	L
9	390709W	(Hilarów)-gr.gminy Sabinie-dr.gminna 390721W	L
10	390710W	Czerwonka-Brzozów-Chmielew	L
11	390711W	(Kožuchów) gr.gminy Bielany-gr.gminy Repki-(Remiszew Duży)	L
12	390712W	(Rozbity Kamień)-gr.gminy Bielany-Węże Górne-Węże	L
13	390713W	(Wojewódki Górne)-gr.gminy Bielany-Dziegietnia-gr.gminy Bielany-(Brodacze)	L
14	390714W	dr.wojewódzka 677 (Sokołów Podlaski)-Dziegietnia	L
15	390715W	dr.krajowa 62(Sokołów Podlaski)-Kowiesy-Remiszew Mały	L
16	390716W	dr.powiatowa 4233W(Kol. Przeździatka)-gr.miasta Sokołów Podlaski	L
17	390717W	dr.wojewódzka 677 (Emilianów)-Wólka Miedzynska	L
18	390718W	Ząbków-Kol.Ząbków-dr.powiatowa 4234W(Orzeszówka-Kolonia)	L
19	390719W	Grochów-Dąbrowa-dr.krajowa 62	L
20	390720W	Czerwonka-Węże	L
21	390721W	Kostki-Skibniew	L
22	390722W	(Rozbity Kamień)-gr.gminy Bielany-Korabie-Kosierady-dr.powiatowa 4228W(Wyszków-Sokołów Podlaski)-(Krasów)	L
23	390723W	Czerwonka-Przywózki	L
24	390724W	Czerwonka-Przeździatka	L
25	390725W	Justynów-Czerwonka	L

Mapa układu sieci drogowej na obszarze gminy Sokołów Podlaski

(Źródło: dane pozyskane z Urzędu Gminy Sokołów Podlaski)

5. UKŁAD KOLEJOWY

Przez teren gminy przebiega jednotorowa linia kolejowa drugorzędowego znaczenia relacji: Ostrołęka - Małkinia - Siedlce, po której odbywa się ruch towarowy (z przystankiem w Kostkach). Z przyczyn ekonomicznych nie kursują pociągi pasażerskie.

6. KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Obsługa ludności w gminie Sokołów Podlaski odbywa się transportem autobusowym. Komunikacja autobusowa prowadzona jest przez przedsiębiorstwo PKS (większość połączeń realizowana jest przez PKS Sokołów Podlaski). Przez jej teren prowadzone są relacje o znaczeniu międzyregionalnym na kierunkach: Lublin - Siedlce - Łomża - Giżycko, Siedlce - Ostrów Maz. - Ostrołęka, Warszawa - Sokołów P. - Siemiatycze oraz powiązania międzygminne (z gminami: Miedzna, Jabłonna L., Kosów L., Sabnie), a także wewnątrzgminne. Osobowy transport kolejowy zastąpiono transportem autobusowym odbywającym się po drodze krajowej Nr 63.

7. OCENA FUNKCJONOWANIA KOMUNIKACJI

Ze względu na niedostatki techniczne sieci drogowej, zwłaszcza dróg gminnych, układ tras autobusowych jest niewystarczający przede wszystkim w zakresie powiązań wewnętrznych. Na terenie gminy niektóre miejscowości np. Dąbrowa, Krasnodęby Kasmy, Sypytki, Rafały nie posiadają połączenia komunikacyjnego, ze względu na nierentowność linii.

Uwarunkowania inspirujące rozwój gminy:

- dobrze rozwinięta sieć dróg w gminie,
- przebieg dróg krajowych dających możliwość powiązań międzyregionalnych.

Uwarunkowania ograniczające rozwój gminy:

- brak środków finansowych w dostatecznej ilości na inwestycje i modernizację dróg.

VII. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA OBSZARÓW ZABUDOWANYCH

Obszar gminy otacza miasto Sokołów Podlaski i jest swego rodzaju "obwarzankiem" wokół miasta z wyraźnie zarysowanymi wypustkami w kierunku północnym i zachodnim. Kształt obszaru gminy można schematycznie opisać odwróconym zarysem litery "L" lub "T" z otworem na przecięciu się odnóg. W praktyce oznacza to, że połączenia komunikacyjne pomiędzy miejscowościami położonymi na przeciwległych krańcach mogą się odbywać poprzez teren miasta. Taki kształt obszaru gminy podkreśla i wymusza silną zależność od funkcji miasta. Inaczej mówiąc, "dziura" w obszarze gminy stanowi zarazem pod wieloma względami jej centrum. Logicznym uzasadnieniem jest więc lokalizacja siedziby władz samorządowych poza obszarem gminy - na terenie miasta Sokołowa Podlaski.

Kształt obszaru gminy wyraża także związek przyległych terenów z osiami schematycznego układu "L", tj. z drogą w kierunku zachodnim (do Węgrowa) oraz drogą i torami kolejowymi w kierunku północnym (do Małkinii przez Kosów Lacki).

Obszar gminy jest w miarę równomiernie zurbanizowany. Najczęściej występują odległości 1,5-2,0 km pomiędzy sąsiednimi wsiami. Ich układ przestrzenny ma przeważnie charakter tzw. ulicówki zdeterminowanej przebiegiem dróg lokalnych zależnym od topografii terenu i uwarunkowań historycznych. Tereny zabudowane tworzą najczęściej zwartą zabudowę po obu stronach drogi. Wyjątkami od tej zasady są wsie: Walerów, Karolew, Justynów, Żanecin, Brzozów Kolonia, Karlusin i Wyrąb.

Znikomy procent terenów zabudowanych stanowi zabudowa kolonijna, a tym bardziej rozproszona. Pomimo dużej zależności funkcjonalnej obszaru gminy od miasta, obszar miasta dość wyraźnie oddziela się terenami zwartej zabudowy od gminy. Jedynie wsie położone w bezpośrednim sąsiedztwie granic administracyjnych miasta zaczynają się w sposób pasmowy - wzdłuż dróg wjazdowych do miasta - łączyć z obszarem miasta.

Architektura zabudowy i architektura krajobrazu wymagają działań stymulujących i korygujących obecny stan, w szczególności w zakresie ładu przestrzennego i skali zabudowy.

Liczba i powierzchnia budynków gospodarczych w gminie Sokołów Podlaski w indywidualnych gospodarstwach rolnych w roku 1996.

Rodzaj budynków	Liczba budynków w szt.	Powierzchnia w m ²				Stopień wykorzystania w %			
		ogółem	wykorzystana na działalność		nie wykorzystana	ogółem	wykorzystana na działalność		nie wykorzystana
			rolniczą	poza rolniczą			rolniczą	poza rolniczą	
obory	581	66318	59968	-	6350	100,0	90,4	-	9,6
stajnie	-	221	221	-	-	100,0	100,0	-	-
chlewnie	93	11636	9613	-	2023	100,0	82,6	-	17,4
owczarnie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kurniki	155	4208	3377	-	831	100,0	80,3	-	19,7
stodoły	903	153184	151150	390	1644	100,0	98,7	0,3	1,1
szklarnie	-	956	856	-	100	100,0	89,5	-	10,5
tunele foliowe	-	4239	3989	-	250	100,0	94,1	-	5,9
pieczarkarnie	-	385	385	-	-	100,0	100,0	-	-
budynki wielofunkcyjne	625	89138	83315	624	1599	100,0	93,5	0,7	5,8

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. Urząd Statystyczny w Siedlcach. 1998.

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z roku 1996, na terenie gminy znajdowało się 581 obór o łącznej powierzchni 66.318 m². Na działalność rolniczą wykorzystywano 90,4% powierzchni. Na działalność pozarolniczą obory nie były wykorzystywane, natomiast 9,6% obór nie było wykorzystywanych. Liczba chlewni wynosiła 93. Zajmowały one 11.636 m², z czego na działalność rolniczą wykorzystywanych było 82,6%, a nie wykorzystywano 17,4% powierzchni. Powierzchnia stajni na terenie gminy była niewielka i wynosiła tylko 221 m². Znaczna jest liczba i powierzchnia kurników. Łącznie na terenie gminy znajdowało się 155 budynków o powierzchni 4.208 m², z czego 80,3% było wykorzystywanych w działalności rolniczej. Pozostała część tj. 19,7% nie była wykorzystywana.

Liczba stodoł wynosiła 903, a ich powierzchnia zajmowała 153.184 m². Na działalność rolniczą wykorzystywano 98,7% powierzchni stodoł, nie wykorzystywano 0,3%, natomiast na działalność pozarolniczą tylko 390 m², tj. 1,1% powierzchni. Powierzchnia szklarni w gospodarstwach rolnych na terenie gminy wynosiła 956 m² i była znacznie niższa od średniej

dla gmin wiejskich woj. siedleckiego, która wynosiła 1.851 m². Część szklarni (10,5%) nie była wykorzystywana w działalności gospodarczej. Powierzchnia tuneli foliowych wynosiła 4.239 m² i była wyższa od średniej dla województwa siedleckiego, która wynosiła 3.380 m². Powierzchnia pieczarkarni była niewielka i wynosiła 385 m², co stanowi 0,7% powierzchni pieczarkarni w województwie siedleckim.

Część budynków wykorzystywanych do produkcji rolniczej ma charakter wielofunkcyjny, tzn. część budynku jest przeznaczona dla zwierząt, część na magazyny a część na działalność pozarolniczą. Na terenie gminy występowało 625 budynków wielofunkcyjnych o łącznej powierzchni 89.138 m², z czego na działalność rolniczą przeznaczono 93,5% powierzchni, pozarolniczą 0,7% a nie wykorzystywano 5,8% powierzchni.

W latach 2004 - 2015 oddano do użytkowania ogółem 248 budynków, z czego 92 stanowiły budynki niemieszkalne. Powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych wynosiła 22 820 m², co przekładało się na średnia powierzchnię użytkową budynku mieszkalnego na poziomie 146 m². Z kolei łączna powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania w latach 2004-2015 wyniosła 43 272 m², co przekłada się na średnią powierzchnię budynku wynoszącą ponad 470 m². Wśród budynków niemieszkalnych powstał 1 hotel, 4 budynki handlowo-usługowe, 2 garaże, 1 budynek przemysłowy, 6 zbiorników, silosów lub budynków magazynowych, 1 obiekt kulturalny i 77 budynków gospodarstw rolnych. Powyższe dane potwierdzają typowo rolniczy charakter gminy.

VIII. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

1. DEMOGRAFIA

1.1 Liczba ludności

Wg stanu na 31.12.1997 roku (Rocznik statystyczny woj. siedleckiego, 1997), gminę Sokołów Podlaski zamieszkiwało 6.555 osób, w tym 3.315 mężczyzn (50,6%) i 3.240 kobiet (49,4%). Na 1 km² przypadało 48 osób, podczas gdy na obszarach wiejskich woj. siedleckiego 54 osoby/km². Zgodnie z danymi GUS w 2015 roku gmina Sokołów Podlaski liczyła 6 061 mieszkańców.

1.2 Rozmieszczenie ludności

Przestrzenne rozmieszczenie osiedli wiejskich jest na terenie gminy Sokołów Podlaski w przybliżeniu równomierne. Na terenie gminy znajduje się 39 miejscowości (obrębów geodezyjnych). Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowana. W środkowej części gminy znajduje się miasto Sokołów Podlaski, który jest odrębną jednostką administracyjną.

1.3 Zmiany liczby ludności

Zmiany liczebności na przestrzeni lat 1976-1996 przedstawiono w tabeli poniżej. W pierwszym dziesięcioleciu, tj. w latach 1976-1985 liczba ludności systematycznie wzrastała - od 7703 (w r. 1976) do 8494 (w r. 1985). Nastąpił wzrost o 10,3% w stosunku do stanu z roku 1976. W roku 19... nastąpiła zmiana administracyjna granic gminy Sokołów Podlaski. Część miejscowości leżących w bezpośrednim sąsiedztwie Sokołowa została włączona do miasta. W związku z tym stan ludności wynosił w gminie w roku 1988-6588 osób. Do roku 1966 liczba ludności wynosiła 6555, zatem w drugim dziesięcioleciu (lata 1988-1996) zmiany liczby ludności były bardzo niewielkie. Można stwierdzić, że w tym okresie poziom liczby ludności był stabilny i wynosił niewiele ponad 6550.

Zmiany liczby ludności i podstawowe parametry demograficzne w gminie Sokołów Podlaski w okresie 1976-1996 w wybranych latach.

Rok	Liczba ludności			Liczba kobiet na 100 mężczyzn	Zmiana liczby ludności w %	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		Saldo migracji stałych
	ogółem	mężczyzn	kobiet			gmina Sokołów Podlaski	woj. siedleckie (wieś)	
1976	7703	3849	3854	100	100,0	14,4	10,5	-31
1978	8384	4187	4197	100	108,8	7,1	9,1	-64
1980	8580	4255	4325	102	111,4	7,7	8,6	35
1983	8541	4252	4289	101	110,9	7,0	9,1	-140
1985	8494	4218	4276	101	110,3	4,0	7,0	-77
1988	6588	3054	3534	116	100,0	2,2	5,9	-62
1991	6558	3318	3240	98	99,5	5,1	4,7	-17

1993	6651	3355	3296	98	100,9	2,8	3,8	-24
1996	6555	3315	3240	98	99,5	-2,7	1,0	-21

Źródło: Roczniki statystyczne woj. siedleckiego. Urząd Statystyczny w Siedlcach.

W okresie od 2000 roku do 2015 roku obserwowany jest spadek liczby mieszkańców o małej wręcz symbolicznej dynamice. Wyjątkiem są lata 2001, 2012, 2013 i 2015, kiedy to zanotowano nieznaczny wzrost oraz rok 2007, kiedy liczba mieszkańców w stosunku do roku 2006 nie zmieniła się. Generalnie najniższa liczba mieszkańców gminy Sokołów była w roku 2015. Wartość ta była niższa zaledwie o około 3% w stosunku do liczby mieszkańców gminy w roku 2000.

1.4 Przyrost naturalny i migracje stałe

Zmiany liczby ludności następują w wyniku przyrostu naturalnego i migracji stałych. Przyrost naturalny w latach 1976-1993 był dodatni, chociaż wykazywał stałą tendencję spadkową. Można wyróżnić trzy okresy, w których wskaźnik przyrostu naturalnego wyraźnie różnił się: rok 1976 (i prawdopodobnie lata wcześniejsze), kiedy wskaźnik ten wynosił 14,4, lata 1978-1983 kiedy wynosił 7-7,7 oraz lata 1985-1993, kiedy wynosił od 2,2 do 5,1. Ujemny przyrost naturalny zarejestrowano w roku 1996, kiedy wskaźnik ten wyniósł -2,7.

Przyrost naturalny po roku 2000 opisano w rozdziale przedstawiającym prognozę demograficzną gminy. W 2015 roku liczba urodzeń żywych wynosiła 58 natomiast liczba zgonów 61. Przyrost naturalny wyniósł -3 osoby. W 2015 roku zarejestrowano 70 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 59 wymeldowań, zatem saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Sokołów Podlaski 11. Natomiast saldo migracji zagranicznych wynosi 0.

1.5 Struktura wg płci i wieku

W dniu 31.12.2015 roku (dane: Bank Danych Lokalnych) liczba ludności w gminie Sokołów Podlaski wynosiła 6 061 osoby, w tym 3128 mężczyzn i 2933 kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 94 kobiety. Struktura wiekowa ludności przedstawiała się następująco:

Struktura ludności gminy w podziałach wiekowych

Płeć	Przedział wiekowy	Ogółem
------	-------------------	--------

	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 i więcej	
Kobiety	270	305	415	401	369	389	356	428	2933
Mężczyźni	329	360	478	498	421	415	369	258	3128
Ogółem	599	665	893	899	790	804	725	686	6061
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	82	85	87	81	88	94	96	166	94

W ogólnej liczbie mieszkańców udział dzieci i młodzieży do lat 19 wynosi niespełna 20,9%. Udział osób dorosłych w wieku 20-59 lat jest najwyższy i wynosi 55,8%, natomiast w starszej klasie wiekowej, w przedziale 60 lat i więcej, wynosi tylko 23,3%.

Pod względem struktury płci, średnio przypada 94 kobiety na 100 mężczyzn. Wskaźnik ten bardzo wyraźnie zmienia się w poszczególnych klasach wieku. Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn jest najniższa wśród dzieci w wieku do 9 lat oraz w przedziale od 30 do 39 lat. Tak duży niedobór kobiet w młodszych klasach wieku wynika z wysokiego wskaźnika migracji stałych. Duża część młodych kobiet opuszcza gminę na stałe, przenosząc się zazwyczaj do miasta. Odwrócenie proporcji następuje wśród ludności powyżej 70 roku życia.

1.6 Poziom wykształcenia

Wg danych z Narodowego spisu powszechnego z roku 2011, struktura wykształcenia ludności gminy Sokołów Podlaski w wieku powyżej 13 lat przedstawiała się jak niżej podano. Wykształceniem wyższym legitymowało się tylko 12% mieszkańców gminy. Z wykształceniem średnim, tj. policealnym, średnim zawodowym i średnim ogólnokształcącym było łącznie 29,2% ludności, ale z bardzo wyraźną przewagą wykształcenia zawodowego – 16,7. W grupie z wykształceniem zasadniczym zawodowym znajdowało się 24,3% ludności gminy. Pozostała część mieszkańców, czyli 34,5 posiadała wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne.

2. RYNEK PRACY

Zgodnie z danymi GUS udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w roku 2015 wyniósł 6,5%. Zachowana jest tendencja spadkowa stopy bezrobocia od roku 2012. W ostatnich 13 latach niższa stopa bezrobocia w gminie była tylko w latach 2007-2009. Stopa bezrobocia w gminie jest niewiele niższa niż dla powiatu sokołowskiego (6,7%) i dokładnie taka sama jak dla kraju. Według danych publikowanych

w banku danych lokalnych na dzień 31.03.2016 r., w gminie Sokołów zarejestrowanych było 246 bezrobotnych, z czego 127 mężczyzn i 119 kobiet.

Prawie połowa aktywnych zawodowo mieszkańców gminy pracuje w sektorze rolniczym (45,2%). W przemyśle i budownictwie pracuje 22,9% aktywnych zawodowo, a po około 11 % pracuje w sektorze usługowym oraz finansowym.

3. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Wg stanu na 31.12.2015 r., na terenie gminy znajdowało się 2054 mieszkania (8856 izb), których łączna powierzchnia wynosiła 195 819 m². Powierzchnia jednego mieszkania wynosiła średnio 95,3 m², a jednej izby 22,1 m². Powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wynosiła 32,3 m². Na jedno mieszkanie przypadało 2,95 osoby, natomiast na jedną izbę 0,68 osoby.

W powiecie sokołowskim średnia powierzchnia jednego mieszkania wynosiła 81,5 m², a średnia powierzchnia jednej izby 20,3 m².

4. JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Na terenie gminy zlokalizowane są dwa gimnazja i cztery szkoły podstawowe. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych osiągnął poziom 63,7 a dla gimnazjów 53,7. Spowodowane jest to bliskością miasta Sokołów Podlaski, gdyż znaczna część uczniów właśnie tam uczęszcza do szkół. W mieście zlokalizowane są najbliższe szkoły średnie.

W gminie Sokołów funkcjonują dwie przychodnie, lecz nie ma żadnej apteki. W 2015 roku w przychodniach udzielono prawie 9 620 porad lekarskich. Według stanu na 31 grudnia 2015 w gminie funkcjonują 354 podmioty gospodarcze.

IX. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

Strukturę własności gruntów dla gminy Sokołów opisano na podstawie danych otrzymanych z urzędu Gminy Sokołów Podlaski.

Największą część gminy zajmują grunty prywatne w większości stanowiące grunty indywidualnych gospodarstw rolnych. Znaczącą powierzchnię zajmują także grunty Skarbu Państwa (2167,87 ha, co stanowi 15,8% powierzchni gminy, w tym grunty lasów Państwowych

stanowiące 1009,72 ha). Grunty gminy Sokołów Podlaski stanowiące w większości grunty pod drogami zajmują powierzchnię 286,12 ha (2,08% pow. gminy), a grunty należące do powiatu sokołowskiego 62,31 ha (0,4% powierzchni gminy). Grunty stanowiące własność Województwa mazowieckiego zajmują 21,71 ha, a grunty o nieuregulowanym stanie prawnym 50,93 ha. Pod względem struktury własności gruntów, gmina Sokołów nie odbiega od innych gmin regionu.

X. UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO NA TERENIE GMINY SOKOŁÓW PODLASKI

Obiekty zabytkowe na terenie gminy reprezentowane są przez budownictwo sakralne, zespoły dworsko-parkowe oraz w największym stopniu przez wiejskie budownictwo drewniane, którego przykłady znajdują się w miejscowościach na terenie całej gminy. Do najciekawszych obiektów zabytkowych na terenie gminy można zaliczyć:

1. Zespół dworsko parkowy w Bachorzy, założony XVII w., od początku XIX w. w rękach rodziny Dernałowiczów. Około 1850 r. gruntownie przebudowany. Folwark Bachorza wchodził w skład majątku Repki, będącego jednym z większych majątków w tym regionie Podlasia.
2. Kościół parafialny p.w. Św. Wojciecha w Skibniewie-Podawcach. Pierwotny kościół wzmiankowany w 1477. Kolejny, drewniany, orientowany o konstrukcji zrębowej wzniesiony w 1743, przebudowany w 1788. Ołtarz główny i ołtarze boczne barokowe. W dzwonnicy murowanej z 2 poł. XIX w. znajduje się dzwon odlany w Gdańsku w 1717 r. przez Michała Wittwercka.

Ponadto na zainteresowanie zasługuje kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela w Czerwoncu. Pierwotny kościół fundowany w 1519 r. przez Kiszków. Kolejny drewniany wzniesiony w 1829 r. lub 1834 r., spalony w 1950r. Obecny murowany, wybudowano w latach 1952-1958 wg projektu arch. Stanisława Marzyńskiego, nadając mu ciekawą neogotycką formę.

W „Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego” z 1880 r. znajdują się wzmianki o niektórych miejscowościach z terenu gminy. Są to m.in.:

„Brzozów wieś w powiecie sokołowskim, gm. Grochów, parafia Czerwonka. Liczy 16 domów, 188 mieszkańców i 792 morgi obszaru.”

„Czerwonka Sokołowska lub Grochowska, wieś włościańska, powiat sokołowski, gm. Grochów, par. Czerwonka, należąca do dóbr Grochów i urządzona kolonialnie. Liczy 18 domów, 133 mieszkańców, 267 mórg rozległości Kościół parafialny drewniany, wystawiony w 1519 r. przez Piotra Stan. Kiszkę, a obecny z r. 1834 r. drewniany, ok. 1860 r. odnowiony przez

Władysława Rawicza. Parafia dekanatu sokołowskiego, dawniej węgrowskiego, liczy 450 wiernych."

“Dziegietnia lub Dziegietnica, wieś i folwark, powiat. Sokołowski, gm. Kudelczyn, parafia Sokołów. W 1827 r. liczyła 10 domów, 91 mieszkańców i 521 mórg obszaru. Należały dawniej do dóbr funduszu edukacyjnego."

“Emilianów - folwark, powiat sokołowski, gm. Kudelczyn, par. Sokołów. Ma 5 domów, 90 mieszkańców, 351 mórg rozległości, gleba pszenna, położenie płaskie, okolica lesista. Na gruntach Emilianowa p. Stan. Hirszman, właściciel dóbr Przedziatka, odkrył rzadki w tych stronach pokład kamienia wapiennego."

“Grochów- wieś i folwark w powiecie sokołowskim, gm. Grochów, parafia Czerwonka. Posiada szkołę początkową, 34 domy i 408 mieszkańców. Gmina Grochów z urzędem we wsi Czerwonka, ludności 2444, rozległości 7317 mórg. Sąd gminny okrąg 111 Przedziatka o 6 wiorst; stacja pocztowa Sokołów; od urzędu gminnego o 7 i pół, od Siedlec 28 i pół wiorst. W skład gminy wchodzi: Brzozów, Chmielew, Czerwonka, Dolne-pole, Grochów, Justynów, Karniew, Rozbity-kamień, Trebeń, Walerów i Węże. Dobra Grochów składają się z folw. Grochów i Brzozów; rozległość wynosi 2920 m.; folwark Grochów grunta orne i ogrody, mórg 582, łąk mórg 76, lasu m. 1554, nieużytki i place m. 54, razem ni. 2266, bud. Mur. 8, drewn. 40, płodozmian 7-półowy; folwark Brzozów grunta orne i ogrody m. 514, łąk m. 33, nieużytki i place m. 21, razem m. 568, bud. drewn. 17, płodozmian 11-półowy. Nadto gruntów wieczysto czynszowych m. 96. Gorzelnia, browar, cegielnia, dwa młyny wodne, w niektórych miejscowościach pokłady torfu".

“Justynów wieś w powiecie sokołowskim, gm. Grochów, par. Czerwonka; ma 26 domów, 338 mieszkańców i 572 morgi obszaru".

“Kostki wieś w pow. Sokołowskim, gm. Dębe Nowe, par. Skibniew, od Sokołowa wiorst 7, od Elżbietowa wiorst 3; ma 20 domów, 148 mieszkańców, 900 mórg obszaru. Tu narodził się 18 grudnia 1837 r. Tomasz Święcki, autor opisu "Starożytnej Polski", zmarły w Busku d. 06 września 1837. W rękopisie zostawił "Historyczną wiadomość o znakomitych rodzinach polskich". Według Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego dobra Kostki z wsiami Kostki i Skibniew miały w 1866 r. rozległość dominalną mórg 1036; wieś Kostki- osad 34, z gruntem mórg 393; Skibniew Podawce os. 2, z gruntem mórg 4."

“Kosierady Wielkie i Kosierady-Korabie, wsie w powiecie Sokołowskim, gmina Kudelczyn, parafia Rozbity Kamień. Kosierady Wielkie mają 21 domów , 147 mieszkańców, 473 morgi, a Kosierady Korabie 18 domów, 122 mieszkańców, 403 morgi rozległości.”

“Krasnodęby Kośmy, Krasnodęby Rafały, Krasnodęby-Spytki, wsie pow. Sokołowski, gm. Wyrozęby, parafia Sokołów, a dla Krasnodęby-Rafały parafia Kożuchówek. Krasnodęby-Kosmy mają 20 domów, 141 mieszkańców, 371 mórg; Krasno dęby-Spytki mają 8 domów, 65 mieszkańców, 310 mórg; Krasnodęby-Rafały mają 10 domów, 57 mieszkańców, 334 morgi rozległości.”

“Skibniew w 1476 r. Scubnyewo, trzy wsi t.n., powiat sokołowski, gm. Olszew, par. Skibniew : a) Skibniew Podawce, ma kościół parafialny drewniany, erkcyji niewiadomej (1723 odnowionej) zbudowany w 1788 r., szkołę początkową ogólną, 24 domy. Wieś ta wchodziła w skład majątku Kostki, b) Skibniew Kurcze, 12 domów c) Skibniew Sąkale,13 domów. W akcie z 1476 r. występuje Nicolaus de Scubnyewo (Kodeks Mazowiecki, 271) Skibniewska parafia należy do dekanatu sokołowskiego (dawniej węgrowskiego) i liczy 2210 dusz.”

2. ZASOBY OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Sokołów Podlaski znajdują się łącznie 44 obiekty. Najważniejszym i najcenniejszym obiektem zabytkowym w gminie jest kościół w miejscowości Skibniew-Podawce (wraz z otoczeniem). Stan obiektu można określić jako dobry. Obiekt ten jest wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego.

Drugim kościołem włączonym do GEZ jest kościół św. Jana Chrzciciela w Czerwonce, również zachowany w dobrym stanie.

Istotnymi elementami dziedzictwa kulturowego gminy są miejsca pamięci narodowej oraz pomniki osób zasłużonych dla regionu. Zaliczają się do nich takie obiekty jak kopiec w Czerwonce oraz mogiła żołnierska w miejscowości Wyrąb. Obiekty te zachowane są w dobrym stanie, pielęgnowane dzięki staraniom lokalnych społeczności.

Najlepszym przykładem architektury dworskiej w gminie jest Zespół dworsko-parkowy w Bachorzy, wpisany do rejestru zabytków, założony został w XVII wieku, około 1850 roku został gruntownie przebudowany. Folwark Bachorza wchodził w skład majątku Repki, będącego jednym z większych majątków w tym regionie Podlasia. Zachował się tutaj późnoklasycystyczny dwór, zbudowany około połowy XIX wieku, zapewne dla Wawrowskich.

Zbudowany na rzucie prostokąta, murowany z cegły i tynkowany, parterowy, z czterospadowym, niskim dachem krytym blachą. Jest to dziewięcioosiowa budowla, na narożach boniowana, z wgłębny portykiem, o dwóch kolumnach toskańskich.

Na terenie gminy znajdują się również zabytkowe nekropolie w Skibniewie-Podawcach oraz w Czerwonce. Są one użytkowane i pielęgnowane na bieżąco. Do cmentarzy zaliczyć można również mogiłę żołnierską w miejscowości Wyrań.

Pozostałe pozycje w GEZ to układy ruralistyczne trzech miejscowości (Czerwonka, Przywózki oraz Skibniew-Podawce), reprezentujące różne przykłady zabudowy. oraz kilkanaście przykładów charakterystycznej dla regionu zabudowy wiejskiej, zarówno domów, jak i budynków gospodarczych i budynków użyteczności publicznej.

Wykaz obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków z terenu Gminy:

Wpis do rejestru zabytków jest podstawową formą ochrony prawnej obiektów cennych kulturowo. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2014 poz.1446 z późn. zm.), ochrona zabytków rozumiana jest jako działania administracji publicznej podejmowane w celu:

- zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- zapobiegania zjawiskom niepożądanym: niszczeniu i niewłaściwemu korzystaniu z zabytków, ich kradzieżom, zaginięciom, nielegalnemu wywozowi za granicę,
- kontrolowania stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- uwzględniania zadań ochronnych w procesie planowania, zagospodarowania przestrzennego oraz kształtowania środowiska.

W gminie Sokołów Podlaski znajdują się 3 zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, są to:

- zespół dworski w Bachorzy - Decyzja Nr rej. A-439,
- kopiec w Czerwonce - Decyzja Nr rej. A-505,
- kościół parafialny p.w. św. Wojciecha w Skibniewie- Podawcach - Decyzja Nr rej. A-327.

**Wykaz obiektów zabytkowych, wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków z terenu Gminy Sokółów
Podlaski**

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Nr
1	Bachorza	<i>Budynek gospodarczy</i>	4
2	Bachorza	<i>Dwór</i>	4
3	Bachorza	<i>Park</i>	4
4	Bachorza	<i>Piwnica</i>	4
5	Bachorza	<i>Rzqdcówka</i>	4
6	Chmielew	<i>Dom</i>	22
7	Czerwonka	<i>Biblioteka</i>	51
8	Czerwonka	<i>Cmentarz</i>	
9	Czerwonka	<i>Kopiec</i>	
10	Czerwonka	<i>Kościół</i>	
11	Czerwonka	<i>Dom</i>	27
12	Czerwonka	<i>Dom</i>	32
13	Czerwonka	<i>Piekarnia</i>	28
14	Czerwonka	<i>Układ ruralistyczny</i>	
15	Grochów Włociański	<i>Kapliczka</i>	
16	Grochów Włociański	<i>Obora</i>	
17	Grochów Włociański	<i>Pomnik Wł. Rawicza</i>	
18	Kosierady Wielkie	<i>Dom</i>	13
19	Kosierady Wielkie	<i>Dom</i>	18
20	Kosierady Wielkie	<i>Dom</i>	19
21	Kosierady Wielkie	<i>Dom</i>	27
22	Kosierady Wielkie	<i>Dom</i>	28
23	Kosierady Wielkie	<i>Dom</i>	29
24	Kostki	<i>Dom</i>	Sokołowska 19
25	Krasnodęby-Sypytki	<i>Pomnik ks. Brzóska</i>	
26	Krasów	<i>Dom</i>	10
27	Nowa Wieś	<i>Szkoła</i>	

28	Pogorzel	<i>Dom</i>	18
29	Pogorzel	<i>Remiza</i>	10
30	Przywózki	<i>Dom</i>	20A
31	Przywózki	<i>Dom</i>	89
32	Przywózki	<i>Biblioteka</i>	40
33	Przywózki	<i>Układ ruralistyczny</i>	
34	Skibniew Podawce	<i>Cmentarz</i>	
35	Skibniew Podawce	<i>Dzwonnica</i>	
36	Skibniew Podawce	<i>Kościół</i>	
37	Skibniew Podawce	<i>Plebania</i>	
38	Skibniew Podawce	<i>Dom</i>	Szkolna 5
39	Skibniew Podawce	<i>Młyn</i>	Szkolna 14
40	Skibniew Podawce	<i>Układ ruralistyczny</i>	
41	Węże	<i>Dom</i>	55
42	Węże	<i>Kaplica</i>	
43	Wyrańb	<i>Mogila</i>	
44	Ząbków	<i>Pozostałości zespołu dworskiego</i>	

Na stan dziedzictwa kulturowego wpływ ma również występowanie i lokalizacja stanowisk archeologicznych. Na terenie gminy znajduje się 48 stanowisk archeologicznych z różnych okresów. Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem krajobrazu kulturowego. Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest jednak zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze.

Na obszarze gminy najwięcej stanowisk jest z okresów średniowiecznego oraz nowożytnego a najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z okresu paleolitu schyłkowego i neolitu. Niektóre stanowiska pochodzą z epoki kamienia i brązu, a także okresu wpływów rzymskich.

W rejestrze zabytków znajdują się dwa stanowiska archeologiczne:

- osada wczesnośredniowieczna w miejscowości Dolne Pole nr rejestru A-206/866,
- cmentarzysko wczesnośredniowieczne w miejscowości Przeździatka nr rejestru A-201/852.

Miejscowość	Nr stanowiska	Nr na obszarze	Obszar AZP
Kostki	1	7	51-77
Kostki	2	8	51-77
Kostki	3	9	51-77
Nowa Wieś	1	13	52-77
Wólka Miedzynska	1	14	52-77
Łubianki	1	20	52-78
Łubianki	2	21	52-78
Łubianki	3	22	52-78
Karolew	1	43	53-76
Karolew	2	44	53-76
Przeździatka Kol.	1	1	53-77
Przeździatka Kol.	2	2	53-77
Grochów	1	3	53-77
Grochów	2	4	53-77
Grochów	3	5	53-77
Grochów	4	6	53-77
Grochów	5	7	53-77
Czerwonka	1	8	53-77
Czerwonka	2	9	53-77
Czerwonka	3	10	53-77
Czerwonka	4	11	53-77
Dolne Pole	5	12	53-77
Przywózki	1	13	53-77
Brzozów Kolonia	1	14	53-77
Brzozów Kolonia	2	15	53-77
Chmielów	1	16	53-77
Czerwonka	5	17	53-77
Przywózki	2	18	53-77
Czerwonka	6	19	53-77
Grochów	6	20	53-77
Przeździatka	1	2	53-78
Przeździatka	2	3	53-78
Podrogów	1	4	53-78
Karlusin	1	11	53-78

Żanecin	1	19	53-78
Dolne Pole	2	1	54-77
Dolne Pole	1	2	54-77
Dolne Pole	3	3	54-77
Justynów	1	4	54-77
Kosierady Wielkie	1	12	54-77
Krasów	1	13	54-77
Krasów	2	14	54-77
Węże	1	15	54-77
Krasnodęby Rafały	1	32	54-79
Krasnodęby Rafały	2	33	54-79
Krasnodęby Rafały	3	34	54-79
Krasnodęby Rafały	4	35	54-79
Krasnodęby Rafały	5	36	54-79
Krasnodęby Rafały	6	37	54-79

XI. ISTNIEJĄCE I POTENCJALNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

1. SKAŻENIA ATMOSFERY

Dla gminy Sokołów Podlaski największe znaczenie mają zakłady przemysłowe zlokalizowane w Sokołowie, z których emisje oddziałują bezpośrednio na obszar miasta i gminy. Pewne znaczenie mają rozproszone źródła emisji położone na obszarze gminy. Należą do nich:

- kotłownie zakładowe i komunalne;
- paleniska domowe;
- środki transportu;
- źródła wtórne (np. wysypiska odpadów);
- zanieczyszczenia napływające z innych, bardziej odległych obszarów.

Na terenie woj. siedleckiego pomiary zanieczyszczeń powietrza są prowadzone przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Siedlcach oraz Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie. W ostatnich latach prowadzone są pomiary w 2 punktach monitoringu krajowego oraz w 8 punktach monitoringu wojewódzkiego. Są one rozmieszczone poza obszarem gminy Sokołów. Najbliższy punkt monitoringu wojewódzkiego zlokalizowany jest w Sokołowie przy ul. 8-go Sierpnia 1d. Wyniki pomiarów prowadzone na obszarach rolniczych wskazują, że nie są przekroczone normy dopuszczalnych stężeń. Można przypuszczać, że także w gminie Sokołów wskaźniki te nie są wyższe niż na innych obszarach typowo rolniczych woj. siedleckiego. Pomiary przeprowadzone w Sokołowie (dane z roku 1994) obejmujące stężenia dwutlenku siarki SO_2 , dwutlenku azotu NO_2 i pyłu zawieszonego nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych stężeń średniorocznych i średniodobowych.

Na terenie gminy Sokołów głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery są paleniska domowe oraz środki transportu. Zanieczyszczenia napływające z innych obszarów są niewielkie, ze względu na korzystne położenie gminy.

Najbardziej powszechnym, ale stosunkowo niewielkim źródłem zanieczyszczenia atmosfery są paleniska domowe. Większość gospodarstw używa do tego celu węgla kamiennego, czasami o znacznym stopniu zasiarczenia. Paliwem uzupełniającym jest drewno.

Powoduje to lokalne zanieczyszczenie atmosfery, głównie tlenkami węgla i dwutlenkiem siarki, ale ze względu na niewielką zwartość oraz ulicowy układ zabudowy wiejskiej, zanieczyszczenia te szybko przenoszone są poza obręb osiedli. Korzystne byłoby zastąpienie węgla kamiennego innymi nośnikami energii - np. olejem napędowym, gazem ziemnym a także drewnem (sortymentami nieprzydatnymi do innych celów).

Najpoważniejszym problemem są zanieczyszczenia transportowe. Oddziałują one lokalnie, ale ich uciążliwość może być znaczna, tym bardziej, że znaczna część wsi położona jest przy głównych drogach. Szczególnie dotyczy to drogi krajowej Siedlce-Łomża o dużym nasileniu ruchu, który wzrasta z roku na rok oraz pozostałych dróg krajowych. Takie wsie jak Żanecin, Emilianów, Kostki, Skibniew-Podawce, Karlusin, Brzozów i Grochów, położone przy drogach krajowych, są szczególnie narażone na oddziaływania szkodliwych gazów emitowanych przez samochody. Na innych drogach natężenie ruchu jest znacznie niższe, w związku z tym szkodliwe oddziaływania są także zmniejszone.

2. ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Kontrolą obejmowanych jest corocznie około 24% długości głównych rzek województwa. Z cieków przepływające przez gminę Sokołów monitoringiem objęta jest tylko Cetynia. Punkty pomiarowe znajdują się poza obszarem gminy - w Sokołowie, Kupientynie i Białobrzegach. Oznaczane są fosforany, fosfor ogólny, azot ogólny, tlen rozpuszczalny, BZT5, zawiesina i przewodnictwo. We wszystkich punktach pomiarowych Cetynia niesie wody pozaklasowe. O stanie ich wód w innych ciekach można wnioskować tylko pośrednio - prawdopodobnie są one duże lub znaczne. Zanieczyszczenia mogą pochodzić głównie z przydomowych szamb, z których ścieki mogą być odprowadzane nielegalnie do rzeki oraz ze spływów powierzchniowych, głównie nawozów mineralnych z pól i łąk.

Zanieczyszczenie niewielkich zbiorników wodnych jest prawdopodobnie zróżnicowane i prawdopodobnie znaczne, szczególnie tych położonych w granicach zabudowy wiejskiej.

Wody podziemne znajdują się pod kontrolą Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Jakość wód podziemnych z eksploatowanych zbiorników jest dobra. Nie wymagają one uzdatniania. Są pobierane z 13 studni głębinowych zlokalizowanych w 9 miejscowościach.

Najpoważniejszym problemem związanym z zanieczyszczeniem wód, jest skażenie płytkich wód gruntowych wykorzystywanych na potrzeby bytowe ze studni kopanych.

Większość gospodarstw zaopatruje się w wodę ze studni kopanych. Wg badań przeprowadzonych na terenie woj. siedleckiego, 45% studni kopanych posiadało wodę skażoną, nie kwalifikującą się do wykorzystania. Prawdopodobnie zbliżony odsetek studni kopanych jest zanieczyszczonych w gminie Sokołów. Główną przyczyną zanieczyszczenia było przesiąkanie ścieków z nieszczelnych szamb, budynków gospodarskich (gnojowica) i innych. Eliminowanie tych zagrożeń powinno polegać na likwidowaniu źródeł zanieczyszczeń, tj. budowie wodociągów zbiorowych i kanalizacji, oczyszczalni zbiorowych, budowie szczelnych szamb oraz małych oczyszczalni przydomowych.

3. SKAŻENIA GLEBY

Monitoringowe badania skażenia gleb metalami ciężkimi (ołowiem, cynkiem, kadmem, miedzią, niklem) oraz siarką, są prowadzone na obszarze kraju od roku 1992, w tym także na terenie woj. siedleckiego. Dotychczasowe wyniki wskazują, że podwyższona zawartość metali ciężkich występuje w woj. siedleckim tylko lokalnie i na niewielkich powierzchniach. Na większości powierzchni utrzymuje się naturalna zawartość metali ciężkich. Na terenie gminy Sokołów nie wykazano obszarów o podwyższonej zawartości metali ciężkich. Większe jest natomiast skażenie siarką. Około 11% badanych gleb wykazywało podwyższoną zawartość siarki.

Inaczej jednak przedstawia się stan skażenia gleb metalami ciężkimi przy głównych trasach komunikacyjnych. Badania przeprowadzone w latach 1993-1994 przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska m.in. przy głównych trasach komunikacyjnych wykazały znaczne przekroczenia norm w niektórych punktach pomiarowych. Z tras przechodzących przez gminę Sokołów badania prowadzono przy drodze krajowej Siedlce-Łomża, a punkt pomiarowy znajdował się na terenie miasta Sokołowa. Zawartość ołowiu (dane z lat 1993-1994) była bardzo zróżnicowana i wahała się od 1,3 do 189,1 mg/kg sm, podczas gdy wartość tzw. tła geochemicznego dla tego pierwiastka wynosi 10,3 mg/kg sm. Wartości dla kadmu wynosiły od 0,0 do 11,0 (tło geochemiczne 2,27 mg/kg sm), dla cynku 12,7 do 100,0 (tło 36 mg/kg sm) oraz dla miedzi 2,9 do 21,4 mg/kg sm (wartość tła geochemicznego - 8,8 mg/kg sm).

Z powyższych badań wynika, że skażenie metalami ciężkimi przy głównej trasie komunikacyjnej przebiegającej przez gminę Sokołów - w stosunku do wartości tła

geochemicznego - jest zróżnicowane, ale w dużej liczbie pomiarów znacznie przekraczało tę wartość. Wskazuje to raz jeszcze na znaczną uciążliwość tras komunikacyjnych o dużym nasileniu ruchu dla mieszkańców gminy i środowiska naturalnego.

4. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z „PRODUKCJI” ODPADÓW

Odpady powstające na terenach wiejskich są bardzo zróżnicowane pod względem ich pochodzenia i szkodliwości dla środowiska. Każde gospodarstwo rolne lub sadownicze jest niewielkim przedsiębiorstwem w którym wykorzystywane są różne maszyny, produkty i substancje. Specyfika ta sprawia, że odpady na terenach wiejskich są bardzo różnorodne i często zawierają szkodliwe związki chemiczne (np. pestycydy i insektycydy), chociaż zazwyczaj w niewielkich ilościach.

Inną cechą odpadów na terenach wiejskich jest duże rozproszenie źródeł ich powstawania. Na obszarach o rozproszonej zabudowie rolniczej (typu kolonii), źródeł powstawania odpadów jest tyle, ile zabudowań gospodarskich. Utrudnia to gromadzenie odpadów w wyznaczonych miejscach oraz ich zagospodarowanie lub utylizację. W dużych osiedlach wiejskich problem ten jest o tyle łatwiejszy, że odległości do wyznaczonych punktów gromadzenia odpadów (np. kontenerów) są niewielkie. Brak pełnego zrozumienia tego problemu wśród ludności i potrzeby zagospodarowania odpadów oraz trudności obiektywne wynikające np. z kosztów transportu odpadów na wysypisko lub do punktów ich gromadzenia powodują, że problem ten jest często "rozwiązywany" metodą najprostszą - wyrzuceniem odpadów poza obręb gospodarstwa, najczęściej do pobliskiego lasu, wyrobiska, "oczka wodnego" itp.

Zjawisko to jest niestety powszechne i występuje także na obszarze gminy Sokołów. Szkodliwość dla środowiska takich "dzikich" wysypisk zależy od ilości nagromadzonych odpadów oraz ich charakteru i pochodzenia. Niewielkie ilości odpadów nie zawierających szkodliwych substancji chemicznych nie są zagrożeniem dla środowiska, powodują jednak zaśmiecanie krajobrazu i w rażący sposób deformują jego naturalność i estetykę. Najbardziej szkodliwe dla środowiska są odpady wyrzucane do "oczek wodnych", bagienek lub pozostawiane na ich skrajach. Te niewielkie zazwyczaj zbiorniki wodne pełnią bardzo ważną rolę w krajobrazie. Są środowiskami, które w istotny sposób wzbogacają bioróżnorodność krajobrazu rolniczego lub leśnego. Są często jedynymi miejscami występowania na terenie gminy niektórych gatunków roślin i zwierząt, szczególnie wodnych i bagiennych. Ponadto,

jako zbiorniki wodne, wpływają korzystnie na biocenozy występujące w ich otoczeniu.

Traktowanie (przez całe dziesięciolecia) śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych i bagienek jako nieużytków i podejmowanie działań zmierzających do ich likwidacji (np. poprzez osuszanie lub traktowanie jako miejsce gromadzenia odpadów), przyniosło bardzo niekorzystne skutki ekologiczne. Ze względu na małą powierzchnię, życie biologiczne w tych rezerwarach wodnych może być łatwo zniszczone, nawet przez niewielkie ilości środków chemicznych (np. pozostałości nawozów mineralnych lub innych środków wykorzystywanych w rolnictwie). Problem ten powinien być jak najszybciej rozwiązany. W celu ich zabezpieczenia przed dalszą dewastacją, najcenniejsze pod względem przyrodniczym bagienka i „oczka wodne” powinny być objęte ochroną w formie użytków ekologicznych.

5. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

Główne zagrożenia wynikające z rozwoju systemu transportowego omówiono punkcie 1 (skażenia atmosfery) oraz poniżej w punkcie 7 (hałas i wibracje). Nie są to jednak wszystkie zagrożenia dla środowiska i człowieka. Innym zagrożeniem jest wysoka wypadkowość. Wypadki drogowe są jedną z głównych przyczyn śmiertelności w Polsce, a okaleczenia, urazy i często długotrwałe leczenie powypadkowe są przyczyną dużych strat zarówno indywidualnych jak i w skali całej gospodarki.

Zagrożenia dla środowiska naturalnego wynikają przede wszystkim z dużej śmiertelności wielu gatunków zwierząt na trasach szybkiego ruchu. Główne szlaki komunikacyjne – szczególnie w dolinach rzecznych i na obszarach leśnych – są poważnymi barierami dla migrujących zwierząt. Dotychczas nie budowano żadnych zabezpieczeń, które powodowałyby zmniejszenie strat wśród zwierząt powodowanych przez pojazdy, takich jak przepusty pod nasypami drogowymi, kładki, ogradzanie szczególnie ruchliwych i niebezpiecznych odcinków dróg. Bardzo wskazane jest zwrócenie uwagi na ten problem podczas modernizacji i przebudowy dróg krajowych przechodzących przez obszar gminy.

6. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z OBECNOŚCI PROMIENIOWANIA NIEJONIZUJĄCEGO

Do promieniowania niejonizującego zaliczane jest pole elektromagnetyczne wytwarzane przez różnego rodzaju urządzenia elektroenergetyczne. Wyróżnia się pole

elektromagnetyczne o częstotliwości 50 Hz wytwarzane przez urządzenia energetyczne i linie przesyłowe oraz pola elektromagnetyczne o częstotliwości od 0,1 MHz do 300 GHz, wytwarzane zazwyczaj przez urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne. Promieniowanie elektromagnetyczne jest szkodliwe dla ludzi i zwierząt, a ochrona przed nim polega na ograniczaniu występowania sztucznych pól elektromagnetycznych oraz ograniczaniu czasu przebywania ludzi w tych polach.

Na obszarze gminy Sokołów nie występują urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwości innej niż 50 MHz, które powodowałyby negatywne oddziaływania na ludzi i środowisko. Z typowych urządzeń energetycznych występują stacje transformatorowe i napowietrzne linie przesyłowe, w szczególności linia wysokiego napięcia 110 kV, dla której - z powodu emitowanego promieniowania - muszą być zachowane odległości ochronne.

Obecność napowietrznych linii energetycznych powoduje także innego rodzaju zagrożenia dla chronionych gatunków ptaków. Dotyczy to głównie gatunków dużych, takich jak bociany białe, żurawie, ptaki drapieżne. Liczne linie energetyczne powodują zabijanie się ptaków podczas lotu oraz porażanie ich prądem podczas siadania na słupy lub przewody.

7. ZAGROŻENIA HAŁASEM I WIBRACJAMI

Na terenie gminy Sokołów można wyróżnić następujące kategorie hałasu:

- hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy i lotniczy);
- hałas przemysłowy (niektóre zakłady rzemieślnicze, usługowe).

Hałas lotniczy na terenie gminy Sokołów jest odczuwalny rzadko i nie ma większego znaczenia. Hałas powodowany przez transport kolejowy także jest niewielki ze względu na niewielki ruch na istniejącej linii kolejowej. Największe znaczenie ma drogowy hałas komunikacyjny na drogach krajowych. Duże natężenie ruchu, w tym ciężkiego sprzętu transportowego (TIR-ów) jest szczególnie uciążliwe dla mieszkańców, których posesje znajdują się bezpośrednio przy drodze, a domy mieszkalne czasami w odległości zaledwie kilku czy kilkunastu metrów od jezdni.

Uciążliwość i szkodliwość hałasu komunikacyjnego jest zazwyczaj ignorowana przez ludzi, o czym świadczy rozwój budownictwa mieszkalnego wzdłuż dróg krajowych. Jest to zjawisko niekorzystne (także ze względu na zanieczyszczenie powietrza) i należy temu przeciwdziałać. Nowe budynki mieszkalne powinny być lokalizowane w pewnej odległości od

ruchliwych tras komunikacyjnych.

Hałas przemysłowy występuje tylko lokalnie i w warunkach gminy Sokołów może być emitowany przez niektóre zakłady rzemieślnicze, naprawcze lub usługowe.

Wibracje są drganiami wywoływanymi najczęściej przez pracujące maszyny lub pojazdy (samochody, pociągi) i przenoszonymi przez grunt na obiekty budowlane, ludzi i zwierzęta. Drgania są szkodliwe dla człowieka. Mogą powodować także osłabianie konstrukcji budynków lub innych budowli. Ich szkodliwość zależy od natężenia oraz czasu trwania. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska nie prowadzi badań w zakresie wibracji, dlatego ich poziom nie jest znany. Można jedynie przypuszczać, że wibracje są odczuwalne i mogą być szkodliwe wzdłuż głównych tras komunikacyjnych.

8. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z EKSPLOATACJI SUROWCÓW MINERALNYCH

Zagrożenia dla środowiska wynikające z eksploatacji surowców mineralnych – w przypadku gminy Sokołów są to tylko surowce budowlane - są zazwyczaj niewielkie. Wynika to z faktu, że eksploatacja zachodzi na niewielkich powierzchniach i na niewielkich głębokościach. W przypadku eksploatacji węgłnej, poniżej poziomu lustra wody gruntowej, może dojść do obniżenia poziomu wody gruntowej na terenach przyległych, "ściągnięcia" wody do powstałego zbiornika i przesuszania przyległych do wyrobiska gruntów.

W przypadku powierzchniowej eksploatacji form wypukłych (np. wzgórz morenowych) następuje zniekształcenie krajobrazu poprzez zniszczenie tych form. Może to prowadzić do eliminacji niektórych rzadkich gatunków roślin i zwierząt, szczególnie piasko- i ciepłolubnych, zasiedlających południowe stoki takich form. Najpoważniejszym zagrożeniem dla środowiska jest pozostawianie wyeksploatowanych wyrobisk bez uporządkowania i rekultywacji. "Zaśmiecają" one krajobraz i często stają się miejscem nielegalnego gromadzenia odpadów, czasami szkodliwych odpadów chemicznych, co potęguje zaśmiecanie krajobrazu i (czasami) zanieczyszczanie wód gruntowych.

XII. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

1. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

Naturalne powiązania przyrodnicze na terenie gminy Sokołów są wykształcone stosunkowo słabo i dotyczą przede wszystkim zwierząt i roślin związanych ze środowiskiem leśnym i krajobrazem rolniczym. Przy południowo-zachodniej granicy gminy występuje jeden z większych i ciekawszych kompleksów leśnych w woj. siedleckim - uroczysko Ruchna. Na długości około 6 przylega on do granicy gminy. Drugi duży kompleks leśny znajduje się w północno-wschodniej części gminy i w 90% położony jest w granicach gminy. Na zachód od Dąbrowy znajduje się mniejszy od w.w. kompleksów rozciągający się w kierunku północnym. Uroczyska te są położone z dala. od największych lasów woj. siedleckiego (np. lasów Ceranowskich czy Łochowskich), ale poprzez system niewielkich kompleksów i zadrzewień, posiadają naturalne połączenia, które odgrywają ważną rolę w przemieszczaniu się zwierząt i roślin.

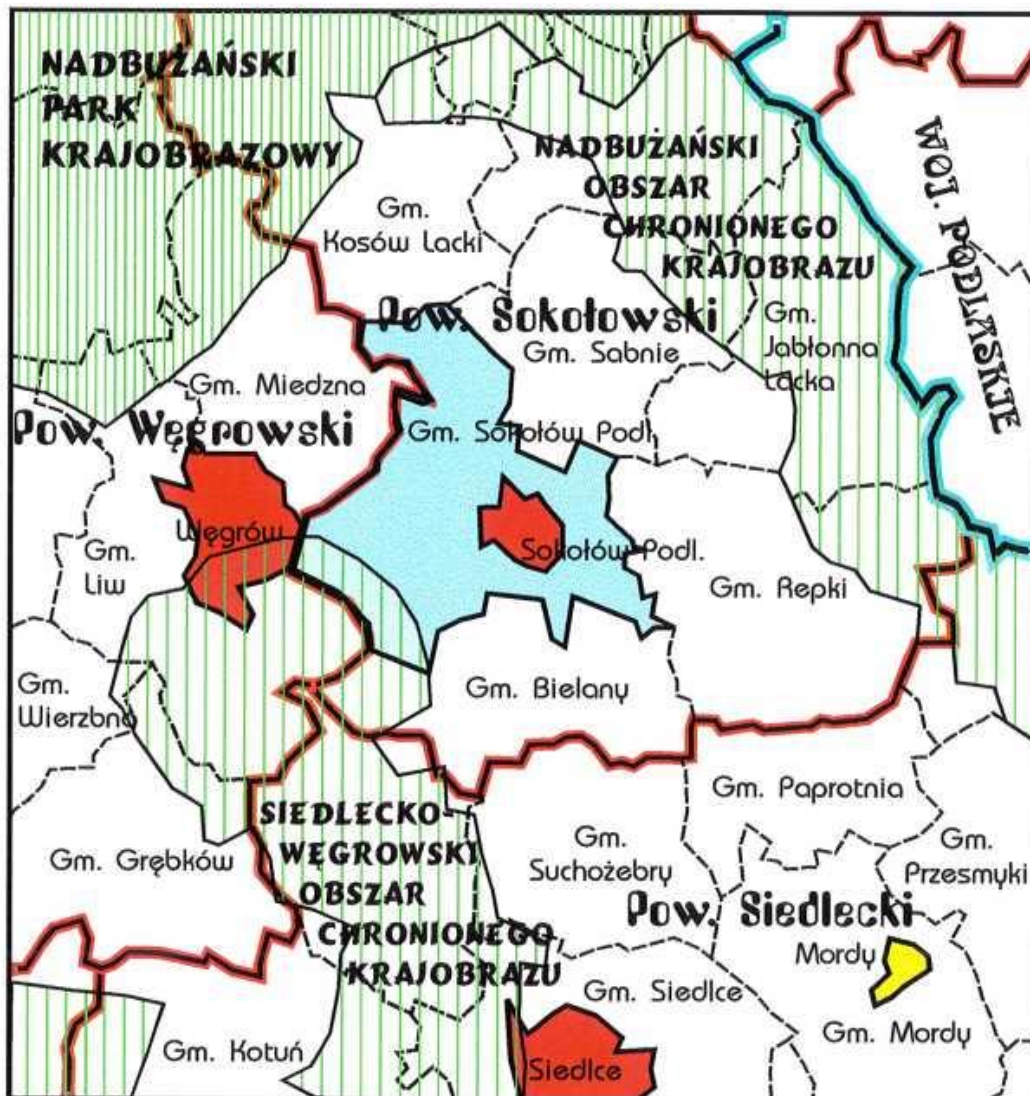
Powiązania ekosystemów wodnych są bardzo słabe, ze względu na brak większych rzek i cieków wodnych. Na terenie gminy występuje co prawda kilka małych rzek, ale są to odcinki początkowe, o stosunkowo słabo wykształconych dolinach.

2. Powiązania wynikające ze struktury Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych

W granicach gminy znajduje się tylko jeden wielkopowierzchniowy obszar - Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu. W jego granice wchodzi południowo -zachodni fragment gminy. Obszar ten obejmuje m.in. wymieniany już kompleks leśny uroczyska Ruchna oraz fragment doliny Liwca.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOKOŁÓW

Położenie gminy Sokółów na tle Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych środkowo-wschodniej Polski Skala 1:300.000

OZNACZENIA

	- granice województw		- parki krajobrazowe
	- granice powiatów		- obszary chronionego krajobrazu
	- granice gmin		
	- miasta powiatowe		
	- miasta nie będące siedzibami powiatów		

XIII. POWIĄZANIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. Powiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

W zakresie zaopatrzenia w wodę istnieją powiązania zewnętrzne z miastem Sokołów Podlaski. **Część istniejących wodociągów zasilana jest z miejskiej stacji uzdatniania wody w Sokołowie Podlaskim.**

W zakresie gospodarki ściekowej gmina Sokołów Podlaski posiada tymczasowe powiązanie z miastem Sokołów Podlaski, albowiem część ścieków z jej terenu wywożona jest na oczyszczalnię miejską w Sokołowie. **Również istniejąca sieć kanalizacyjna w gminie podłączona jest do miejskiej oczyszczalni ścieków.** Przewiduje się, że ze względu na centralne położenie miasta Sokołów Podlaski i niewielkie koszty dowozu ścieków do oczyszczalni miejskiej, z terenów przyległych do miasta powiązanie to będzie nadal funkcjonowało również po wybudowaniu oczyszczalni lokalnych na terenie gminy.

2. Powiązania w zakresie zagospodarowania odpadów

W zakresie zagospodarowania odpadów gmina Sokołów Podlaski posiada powiązania z sąsiednią gminą Sabnie, gdzie zlokalizowane jest miejskie wysypisko odpadów komunalnych w miejscowości Suchodół.

3. Powiązania w zakresie infrastruktury sieciowej przesyłowej

W układzie regionalnym istnieją powiązania w zakresie infrastruktury energetycznych sieci przesyłowych. Przez teren gminy przebiega w kierunku wschód-zachód jednotorowa linia wysokiego napięcia 110kV relacji Siedlce-Sokołów Podl.-Węgrów-Małkinia. Linia ta ma istotne znaczenie w zasilaniu miasta i gminy Sokołów Podlaski.

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia doprowadzający gaz do Sokołowa Podlaskiego. W zakresie zaopatrzenia w gaz gmina Sokołów Podlaski będzie powiązana z miastem Sokołów Podlaski, gdzie znajduje się stacja redukcyjno-pomiarowa pierwszego stopnia oraz sąsiednimi gminami Kosów Lacki i Bielany.

4. Powiązania komunikacyjne

Przez teren gminy przechodzą drogowe i kolejowe szlaki komunikacyjne. Główne

połączenia są realizowane w kierunku północ-południe poprzez krajową drogę krajową 63 relacji.

Połączenia komunikacji drogowej w południowej i środkowej części gminy mają układ koncentryczny, ze względu na położenie miasta Sokołowa, w którym zbiegają się drogi z różnych kierunków. W części północnej układ dróg jest w kierunkach północ-południe i wschód-zachód.

XIV. POWIĄZANIA GOSPODARCZE I SPOŁECZNE

Ze względu na specyficzne położenie gminy Sokołów, która otacza miasto Sokołów, najbardziej widoczne są powiązania społeczne i administracyjne z tym miastem, w którym do roku 1975 była siedziba powiatu, w latach późniejszych siedziba Urzędu Rejonowego na Rejon Sokołowska, a od 1.01.1999 r. siedziba nowo powołanego powiatu sokołowskiego. Sokołów Podlaski jako dosyć duży ośrodek miejski z bogatą infrastrukturą gospodarczo-społeczną (banki, zakłady przemysłowe, szkoły średnie i inne instytucje), posiada duże znaczenie dla mieszkańców gminy Sokołów, tym bardziej że odległość z wielu miejscowości do centrum miasta wynoszą tylko kilka km. Dotychczasowe powiązania społeczne i administracyjne obejmowały przede wszystkim dwa kierunki - z miastem Sokołów Podlaski i z Siedlcami jako stolicą województwa. W mniejszym stopniu powiązania te dotyczyły Węgrowa, miast o podobnej randze jak Sokołów Podlaski, od 1.01.1999 r. siedziby powiatu, odległego od Sokołowa o 15 km.

Powiązania społeczne gminy z miejscowościami położonymi w kierunku północnym i południowym są bardzo słabe ze względu na duże odległości do najbliższych miast (Wołomin, Tłuszcz, Łochów, Węgrów, Garwolin) oraz ich mniejszą rangę w regionie.

Istnieją silne powiązania gospodarcze gminy Sokołów z miastem, ze względu na występowanie na jego obszarze dużych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego. Zakłady mięsne, cukrownia i inne mniejsze, są naturalnymi odbiorcami produktów od rolników z okolicznych wsi, co ułatwia zbytnie płodów rolnych.

XV. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY DO ZMIANY NR 2 STUDIUM

Główną misją gminy Sokołów Podlaski określoną w strategii gminy jest „Zrównoważony rozwój gminy Sokołów Podlaski zapewniający stałą poprawę jakości życia i pracy mieszkańców oraz tworzący korzystne warunki dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, a także chroniący zasoby przyrodnicze i kulturowe.”

Można przyjąć, iż wypełnienie misji wiązać się będzie z szeroko pojętym wzrostem gospodarczym gminy, a więc wzrostem dochodów własnych jednostki samorządu terytorialnego. Biorąc z kolei pod uwagę rolniczy charakter gminy, rozwój ten nieodzownie

związany jest z rozwojem zabudowy zagrodowej i postępu w technologiach rolniczych. Możliwości rozwoju gminy zawarte zostały w poniższych prognozach, analizach i bilansie terenów.

1. Analiza środowiskowa obszaru zmiany nr 2 studium

Obszar opracowania zajęty jest w dużej mierze przez tereny rolnicze. Wśród gruntów ornych dominują gleby kompleksu żytniego o bardzo dobrej rolniczej przydatności (gleby klasy IIIb), które koncentrują się na wschód od Justynowa i miejscami ustępują glebom kompleksu pszenno-dobrego IIIa). Na całym terenie występują rozdrobnione kontury gleb należących do kompleksów: żytniego dobrego i żytniego słabego, należące do IV klasy gleb. Gleby najsłabszych kompleksów klas V i VI pokrywają głównie południową część obszaru.

Najcenniejszymi pod względem różnorodności biologicznej zbiorowiskami są te zlokalizowane na niektórych odcinkach cieków i przy oczkach wodnych. Ważnymi elementami flory są także obszary leśne, jednak tworzą je głównie monokultury sosnowe, z niewielkimi domieszkami innych gatunków, co obniża ich wartość przyrodniczą.

Różnorodność fauny na obszarze zmiany nr 2 studium jest typowa dla terenów rolniczych, przeplatanych zabudową, lasami oraz obszarami charakterystycznymi dla cieków. Rejon ten został dosyć intensywnie przekształcony przez człowieka. Siedliska półnaturalne, które mogą stanowić miejsce bytowania zwierząt cenniejszych ograniczone są głównie do cieków, oczek wodnych i terenów podmokłych. Dość istotne są także tereny leśne i zadrzewione, a dla części gatunków również pola i nieużytki.

Przedmiotowy teren znajduje się w zasięgu jednolitej części wód podziemnych o kodzie PLGW200054. Jej stan ilościowy i chemiczny określane są jako dobre. Teren opracowania leży w zasięgu Siedlecko-Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Dotychczasowe użytkowanie i zagospodarowanie terenu jest zgodne z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi. Pozwala na prowadzenie działań gospodarczych bez większych szkód dla środowiska. Gleby najwyższych klas są użytkowane rolniczo (miejscami wprowadzona została zabudowa siedliskowa). Najsłabsze gleby zostały zalesione. Na gruntach podmokłych i w dolinach rzeki Czerwonka i jej dopływów nie wprowadzono zabudowy. Są to strefy pełniące funkcje korytarzy ekologicznych. W rejonie występowania kruszców budowlanych prowadzona jest działalność wydobywcza.

Większa część obszaru charakteryzuje się dobrymi warunkami podłoża dla budownictwa. Niekorzystne uwarunkowania występują w dolinach cieków oraz w zagłębieniach okresowo przepływowych wypełnionych piaskami humusowymi i namułami

piaszczystymi. Do gruntów nieprzydatnych dla budownictwa w granicach przedmiotowego terenu zalicza się torfy. Niekorzystne warunki panują również w południowej części obszaru, wzdłuż Czerwonki i jej dopływów, co związane jest z występowaniem terenów podmokłych i narażonych na okresowe podtopienia.

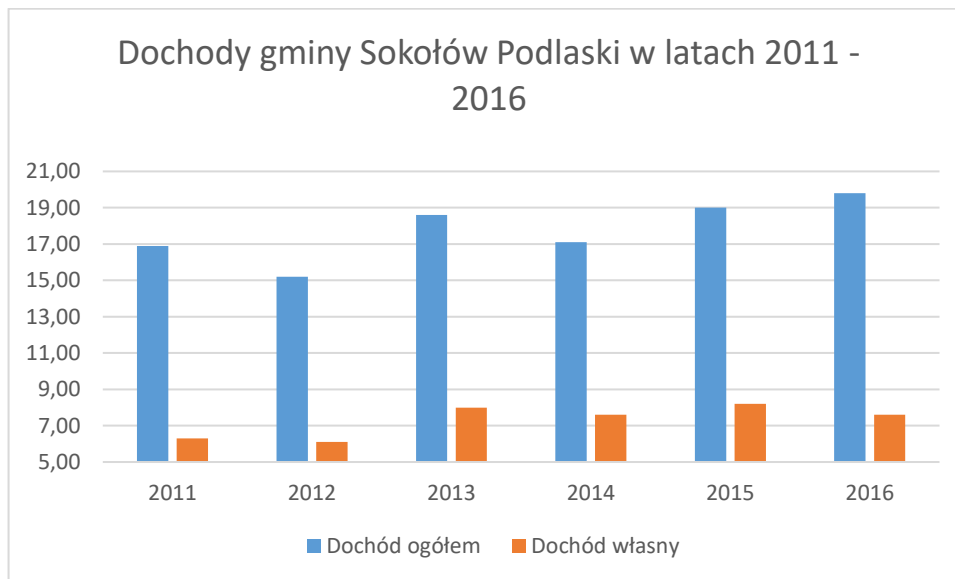
Zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym na obszarze zmiany studium przyjmuje się główne kierunki ochrony środowiska przyrodniczego:

- zachowanie drożności powiązań ekologicznych;
- racjonalna lokalizacja zabudowy – zalecane działania zmierzające do koncentracji zabudowy przy jednoczesnym zachowaniu luk między budynkami;
- zachowanie i ochrona mozaiki siedliskowej, co sprzyja ochronie różnorodności biologicznej – dotyczy to w szczególności obszarów dolin cieków, terenów podmokłych i torfowisk;
- zachowanie wszelkich płatów lasów, zadrzewień, oczek śródpolnych, alei drzew wzdłuż dróg;
- zakaz przeznaczania terenów leśnych na inne cele;
- wzmacnianie istniejących struktur leśnych poprzez dolesianie istniejących luk;
- ochrona nieleśnych ekosystemów dolinowych – wszystkie użytki zielone w dolinach figurujące w ewidencji jako łąki lub pastwiska należy czynnie chronić przed zarastaniem (regularne koszenie) i zabudową;
- promocja hodowli bydła;
- promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych, w ramach których rolnik otrzymuje płatność za koszenie łąki;
- użytkowanie obszarów objętych ochroną prawną dopuszcza się tylko w ograniczonym zakresie, warunkującym zachowanie walorów przyrodniczych, dla ochrony których zostały wyznaczone. Obszar opracowania z wyjątkiem północnego fragmentu leży w granicach Siedlecko-Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, ze względu na walory krajobrazowe należy chronić obszar przed rozpraszaniem zabudowy, lokalizacją obiektów nieharmonijnych z krajobrazem, dużych obiektów przemysłowych i handlowych.

Analiza środowiskowa dla pozostałego obszaru gminy została opisana w poszczególnych rozdziałach niniejszej części studium

2. Analiza społeczna i ekonomiczna do zmiany nr 2 studium

Gmina Sokołów Podlaski w 2015 roku posiadała dochody budżetowe na poziomie około 19 mln zł., z czego około 7,6 mln to dochody własne gminy. Pozostałą część dochodów gminy stanowiły subwencje (prawie 5 mln zł) oraz dotacje (prawie 6 mln zł). Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminie Sokołów Podlaski wyniosły około 3140 zł., co jest kwotą poniżej średniej krajowej, wynoszącej około 4000 zł na mieszkańca. Dochód gminy na poziomie 19 mln zł rocznie nie umożliwia podjęcia zintegrowanych działań inwestycyjnych gminy. Nadmienić należy, że aż około 11,5 mln zł tj. ponad 60% budżetu skonsumowane jest na wydatki związane z oświatą i pomocą społeczną. W 2016 roku w budżecie gminy tylko około 477 tys. zł przewidziane było na wydatki związane z budową i utrzymaniem dróg gminnych. Poniższy wykres przedstawia wartość dochodów gminy Sokołów Podlaski w latach 2011 - 2016. W wykresie zauważalne jest spore wahanie wartości budżetu – od około 15 mln w roku 2012 do prawie 19,8 mln w roku 2016. Z kolei dochody własne gminy wahają się od około 8,2 mln zł w roku 2015 do 6,1 w roku 2012. Niezależnie od wahań poziomu środków budżetowych i tendencji wzrostu wartości budżetu gminy, który w roku 2016 może wynikać chociażby z programu „500+” gmina Sokołów Podlaski nie jest w stanie przeznaczać znacznych środków na inwestycje infrastrukturalne.

Należy pamiętać, iż dopuszczenie realizacji zabudowy na terenach gdzie nie ma odpowiedniej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej wiąże się z poniesieniem przez gminę znacznych kosztów po uchwaleniu planu miejscowego dla takiego terenu.

Poniżej zamieszczono przykładowe koszty realizacji przez gminę zadań które mogą wynikać z dopuszczenia nowej zabudowy na terenach nieuzbrojonych w infrastrukturę:

- 1) Koszt budowy 1 km drogi klasy lokalnej - 1 565 000 zł;

- 2) Koszt budowy 1 km wodociągu z rur PEHD średnicy 110 mm – 267 000 zł ;
- 3) Koszt budowy 1 km kanalizacji sanitarnej z rur PCV średnica 200 mm – 587 000 zł.

Powyższe koszty nie obejmują wydatków związanych z przejściem gruntów pod drogi. Koszty te zależne są w największym stopniu od ceny metra kwadratowego gruntu na danym obszarze.

Gmina Sokołów jest gminą o bardzo niskim stopniu uzbrojenia w sieć kanalizacji sanitarnej. W 2015 roku sieć liczyła zaledwie 3,7 km, a dostęp do kanalizacji miało 405 mieszkańców, co stanowi niespełna 7% mieszkańców gminy. Inaczej jest z siecią wodociągową, której jest ponad 137 km, a dostęp do tej sieci ma 4756 mieszkańców, czyli ponad 80% mieszkańców gminy. Powyższe dane jasno wskazują, iż gmina Sokołów Podlaski powinna realizować politykę optymalizacji i agregacji zabudowy. W głównej mierze ze względu na brak możliwości udźwignięcia kosztów finansowych związanych z realizacją nowej zabudowy poza obszarami wyposażonymi w obsługę komunikacyjną i techniczną.

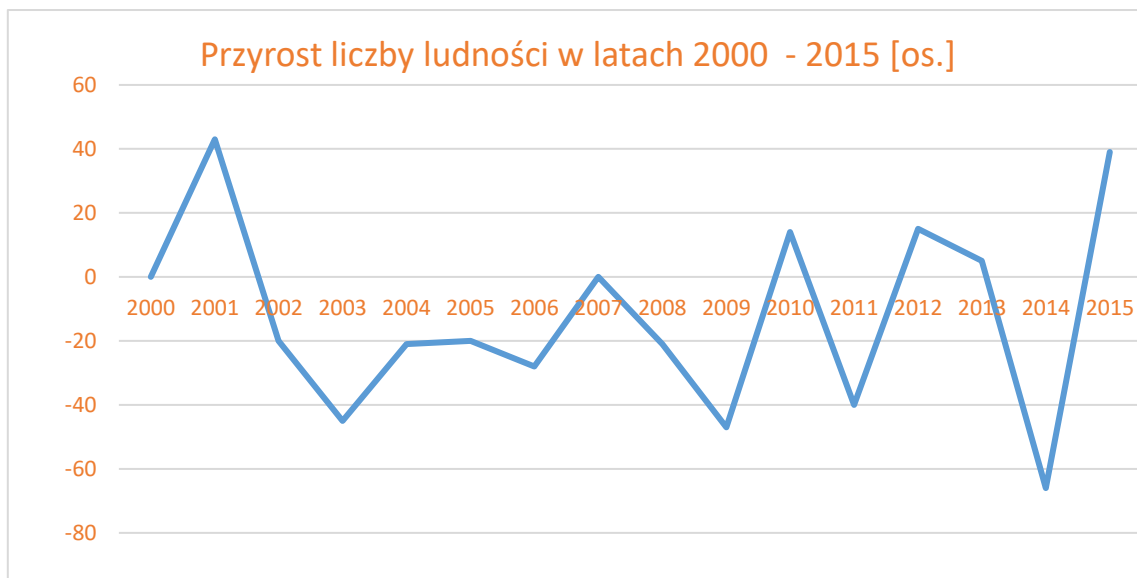
Sytuację społeczną mieszkańców gminy można określić za pomocą stopy bezrobocia. Zgodnie z danymi GUS udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w roku 2015 wynosił 6,5%. Zachowana jest tendencja spadkowa stopy bezrobocia od roku 2013. W ostatnich 13 latach niższa stopa bezrobocia w gminie była tylko w latach 2007 - 2009. Stopa bezrobocia w gminie jest mniejsza niż dla miasta Sokołów Podlaski (8,1%) i prawie taka sama jak dla powiatu sokołowskiego (6,7%). Na takie wskaźniki duży wpływ może mieć ilość osób zatrudnionych w rolnictwie.

Na terenie gminy znajdują się cztery szkoły podstawowe i dwa gimnazja. W gminie nie ma żłobków ani szkół ponadgimnazjalnych. Znaczna część uczniów uczęszcza do szkół podstawowych i gimnazjów w mieście Sokołów Podlaski. W gminie znajduje się prawie 2000 budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych, zatem średni wskaźnik ilości osób na jeden budynek mieszkalny wynosi ok. 3,0. Średnia powierzchnia mieszkania w gminie Sokołów Podlaski w 2015 roku wynosiła 95,3 m² i stale wzrastała od roku 2002 kiedy wynosiła 87,6 m² – wzrost o 8,7 %. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wyniosła w 2015 roku 32,3 m² natomiast w 2002 roku wynosiła 27,6 m² – wzrost od roku 2002 o 17%. Tendencja do wzrostu powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę jest tendencją ogólnopolską wynikającą z rozwoju społecznego i dążenia do poprawy jakości życia mieszkańców. Przy zachowaniu tendencji szacuje się, iż przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w roku 2045 wynosić będzie 44,89 m².

3. Prognoza liczby mieszkańców gminy Sokołów Podlaski do roku 2045

Zgodnie z danymi GUS w 2015 roku gmina Sokołów Podlaski liczyła 6061 mieszkańców. W okresie od 2000 roku do 2015 roku obserwowany jest zazwyczaj spadek liczby mieszkańców jednakże o małej a wręcz symbolicznej dynamice. Wyjątkiem są lata 2001, 2012, 2013 i 2015 kiedy to zanotowano nieznaczny wzrost oraz rok 2007, w którym liczba mieszkańców w stosunku do roku 2006 nie zmieniła się. Generalnie najniższa liczba mieszkańców gminy Sokołów była w roku 2015. Wartość ta była niższa zaledwie o około 3% w stosunku do liczby mieszkańców gminy w roku 2000.

Zmiana liczby mieszkańców gminy Sokołów Podlaski w latach 2000-2015		
Rok	Liczba mieszkańców	Zmiana rok do roku
2000	6251	-
2001	6294	0,68%
2002	6274	-0,32%
2003	6229	-0,72%
2004	6208	- 0,34%
2005	6188	-0,34%
2006	6160	-0,45%
2007	6160	0,00%
2008	6139	-0,34%
2009	6094	-0,73%
2010	6108	0,23%
2011	6068	-0,65%
2012	6083	0,24%
2013	6088	0,08%
2014	6022	-1,08%
2015	6061	0,65%
Zmiana liczby mieszkańców w 2015 roku w stosunku do roku 2000		-3,04%

Prognoza liczby mieszkańców gminy Sokołów Podlaski do roku 2045

Przyjęto dwa warianty zmiany liczby mieszkańców gminy Sokołów Podlaski w oparciu o następujące założenia:

Wariant 1:

Zmiana liczby ludności będzie stała w okresach piętnastoletnich i wynosi tyle samo ile zmiana w latach 2000-2015

Wariant 2

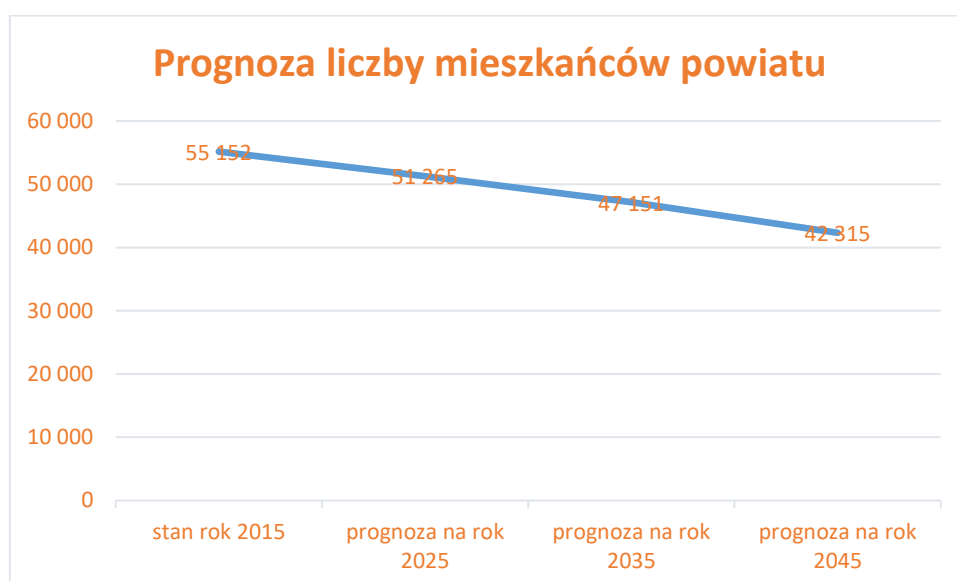
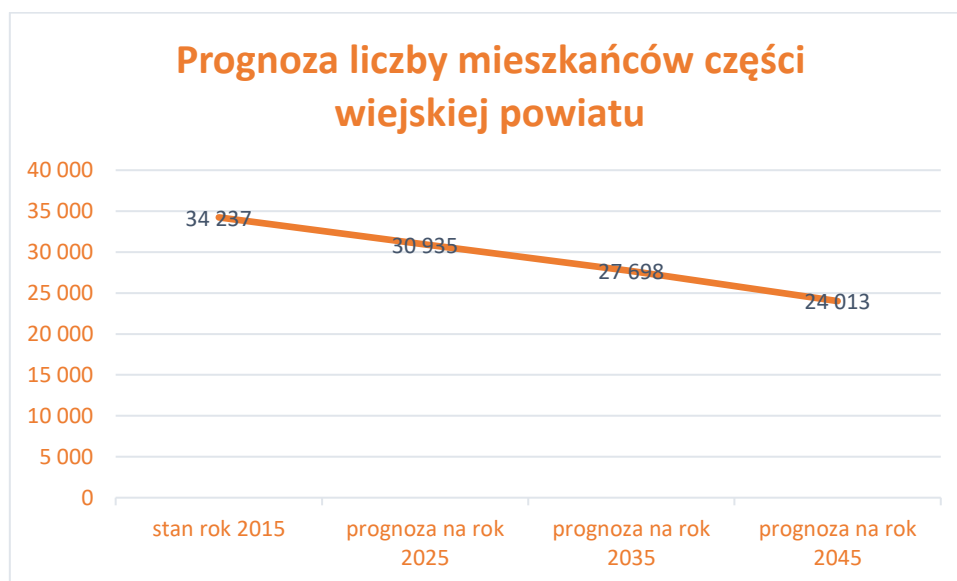
Zmiana liczby ludności będzie proporcjonalna do prognozowanej zmiany liczby ludności w części wiejskiej powiatu sokołowskiego

Pierwszy wariant zakłada dalszy spadek liczby mieszkańców w takim samym tempie w jakim liczba mieszkańców gminy zmniejsza się od 2000 roku. Na podstawie danych historycznych stwierdzono, iż liczba mieszkańców gminy Sokołów Podlaski zmniejsza się na poziomie 3,04% w okresie 15 lat. Od roku 2000 kiedy liczba mieszkańców gminy Sokołów Podlaski wynosiła 6291 osób nastąpił spadek wartości właśnie o około 3% tj. do 6061 osób w roku 2015. Jeżeli ta tendencja zostałaby zachowana to liczba mieszkańców gminy Sokołów Podlaski w roku 2045 wyniosłaby 5683 osoby – co stanowi spadek o około 3,04% w okresach piętnastoletnich.

Drugi wariant zakłada spadek liczby mieszkańców gminy Sokołów Podlaski w tempie równym prognozowanemu spadkowi dla całej części wiejskiej powiatu sokołowskiego. Dla tego wariantu jako dane wejściowe przyjęto prognozy opublikowane przez GUS w Banku Danych Lokalnych. Zgodnie z tą prognozą do roku 2045 liczba mieszkańców powiatu sokołowskiego zmniejszy się z obecnych 55152 osób (dane GUS za rok 2015) do 42315 osób w roku 2045. Zatem nastąpi spadek liczby mieszkańców powiatu o 23,24 %. Zgodnie z tą prognozą część wiejska powiatu będzie miała jeszcze większy spadek bo z 34237 osób w 2015 roku, w roku 2045 pozostanie 24013 osób, czyli nastąpi spadek o 29,86 % wobec liczby mieszkańców powiatu w roku 2015. Poniżej w tabeli przedstawiono prognozę zmiany liczby mieszkańców dla powiatu sokołowskiego według danych umieszczonych w Banku Danych Lokalnych.

Prognozy liczby mieszkańców powiatu sokołowskiego		
Stan na rok 2015	ogółem	55 152
	miasto	20 915
	wieś	34 237
prognoza na rok 2025	ogółem	51 265
	miasto	20 330
	wieś	30 935
prognoza na rok 2035	ogółem	47 151
	miasto	19 453
	wieś	27 698
prognoza na rok 2045	ogółem	42 315
	miasto	18 302
	wieś	24 013

Przyjęte w niniejszym wariantcie założenie tj. liczba mieszkańców gminy Sokołów Podlaski zmienia się proporcjonalnie do zmian w części wiejskiej powiatu sokołowskiego determinuje liczbę mieszkańców gminy Sokołów Podlaski w roku 2045 na 4251 osób – spadek o 29,86% w stosunku do roku 2015.

Liczba ludności wynika z szeregu procesów i zjawisk które dziś trudno przewidzieć, jednak należy założyć, iż gmina Sokołów Podlaski wpisując się będzie w ogólnokrajowe tendencje zmniejszenia liczby mieszkańców – takie wnioski wpływają z przyjętych obu

wariantów prognozowania. Wariant 1 z jednej strony oparty jest wyłącznie na danych historycznych, z drugiej jednak strony w ostatnich latach widać, iż liczba mieszkańców nie tylko wolniej spada ale wręcz wzrasta w stosunku do lat ubiegłych. Na sytuację taką może mieć wpływ lokalizacja Gminy Sokołów Podlaski. Gmina ta jest gminą wiejską ale okala miasto Sokołów Podlaski, a wyhamowanie spadku liczby mieszkańców gminy wpisuje się w panujące tendencje osiedlania się na terenach wiejskich wokół ośrodków miejskich. Wariant 2 z kolei jest przeniesieniem prognozowanych tendencji w zmianie liczby mieszkańców powiatu sokołowskiego proporcjonalnie dla gminy Sokołów Podlaski. Wariant ten nie uwzględnia czynników wyróżniających gminę Sokołów Podlaski z pośród innych gmin powiatu tylko zakłada, że zmiana liczby mieszkańców we wszystkich gminach zachodzić będzie proporcjonalnie. Jest to wariant skrajnie negatywny bo zakłada zmniejszenie liczby mieszkańców prawie o 30%.

Podsumowanie wariantów

Rozpatrując oba powyższe warianty należy zaznaczyć, iż każdy z nich obarczony jest wadami związanymi z wyliczeniami matematyczno-statystycznymi. Biorąc pod uwagę położenie gminy wiejskiej Sokołów Podlaski na tle innych gmin powiatu sokołowskiego należy zaznaczyć, iż ułożona jest ona w sposób okalający miasto powiatowe Sokołów Podlaski, co w istotnym stopniu wyróżnia gminę wiejską Sokołów Podlaski spośród innych gmin powiatu. Wzrost liczby mieszkańców gminy w latach 2010, 2012, 2013 i 2015 nie jest przypadkowy. W ostatnich latach zauważalną tendencją jest osiedlanie się na obrzeżach miast, często w gminach sąsiadujących z danym ośrodkiem miejskim, tworząc tzw. sypialnie miast z rozwiniętą funkcją mieszkaniową. Znacznie większy ruch budowlany występuje wokół miast wojewódzkich, aczkolwiek również zauważalny jest wokół miast powiatowych. Specyficzne ukształtowanie gminy okalające miasto Sokołów Podlaski stwarza bardzo dobre warunki inwestycyjne dla przyszłych mieszkańców, czego potwierdzeniem jest nie spadek, a nawet wzrost w ostatnich latach liczby ludności mieszkańców gminy.

Mając na uwadze wyniki analiz oraz powyższe podsumowanie obu wariantów, prognozuje się iż spadek liczby mieszkańców do roku 2045 będzie równy wyliczeniom statystycznym dla wariantu 1 czyli ok. 3% na 15 lat. Należy również podkreślić, iż przy zachowaniu obecnych tendencji lokalizowania zabudowy opisanych w powyższym uzasadnieniu oraz determinacji gminy w działaniach zachęcających do zamieszkania na terenie gminy Sokołów Podlaski istnieją realne szanse na utrzymanie lub wzrost liczby ludności gminy. Prognozuje się zatem, że liczba mieszkańców gminy w roku 2045 wynosić będzie 5 699 osób.

4. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej służących realizacji zadań własnych gminy

Większość nowych terenów wyznaczonych pod zabudowę w niniejszym studium nie będzie nieść za sobą konieczności realizacji zadań z zakresu infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Tereny te wyznaczone zostały wzdłuż istniejących dróg, które są drogami w większości o nawierzchni utwardzanej i wzdłuż których istnieje już zabudowa. Wyznaczone nowe tereny mają dostęp do sieci wodociągowej bądź potrzebują jedynie przyłączy a nie sieci rozdzielczej. Nowe obszary nie mają dostępu do sieci kanalizacyjnej tak jak przeważająca częśći gminy Sokołów Podlaski, zatem jak na pozostałych obszarach zagospodarowanie ścieków odbywać się będzie indywidualnie. Realizacja inwestycji z zakresu wykonania nawierzchni utwardzonych dróg, realizacji oświetlenia ulicznego czy uzupełnienia sieci wodociągowej odbywać się będzie poprzez wprowadzenie odpowiednich przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Sokołów Podlaski oraz sukcesywne zapewnienie funduszy w bieżących uchwałach budżetowych gminy. Środki na realizację ww. zadań pochodzić będą z wpływów podatkowych gminy w poszczególnych latach. Uzupełniająco gmina starać się będzie o pozyskanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej w szczególności z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko lub z Programu Szwajcarskiego czy Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Podsumowując tereny wskazane pod zabudowę wyznaczone niniejszą zmianą studium nie obciążą w znaczny sposób budżetu gminy. Obszary nowej zabudowy wyznaczone zostały przy istniejących drogach gminnych i powiatowych utwardzonych. W większości tereny te posiadają oświetlenie uliczne i dostęp do sieci wodociągowej. Nowo wskazane tereny pod realizację zabudowy są w podobny sposób uzbrojone jak tereny na których zabudowa już istnieje. Rozwój sieci kanalizacyjnej czy uzupełnienie układu komunikacyjnego o chodniki czy ścieżki rowerowe wzdłuż dróg nie będzie wynikał z wprowadzenia nowych terenów pod zabudowę ale będzie ściśle związany z możliwościami finansowymi gminy.

5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

1) Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Uwzględniając powyższe analizy opracowane w punktach 1 – 4 niniejszego rozdziału

należy przyjąć, iż w roku 2045 w gminie Sokołów Podlaski potrzebne będzie 255 828 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych.

5 699 osób (liczba ludności w roku 2045) x 44,89 m²/osobę (powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę w roku 2045) = 255 828 m².

Uwzględniając fakt, iż obecnie w gminie powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych wynosi około 195 770 m² to zapotrzebowanie na nową zabudowę dla budynków mieszkalnych wynosić będzie 60 058 m².

Powierzchnia użytkowa w roku 2045 – powierzchnia użytkowa w roku 2015 = zapotrzebowanie na nową zabudowę.

Dalej biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych należy dopuścić możliwość zwiększenia zapotrzebowania o 30% tj. do wysokości 78 075 m².

Biorąc pod uwagę położenie gminy Sokołów Podlaski w stosunku do miasta Sokołów Podlaski oraz rolniczy charakter gminy przyjmuje się, iż stosunek budynków mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej do budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej wynosić będzie 1:1.

Zapotrzebowanie na zabudowę usługową oszacowano jako pochodną zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową. Przyjęto, iż dla budynków w zabudowie usługowej zapotrzebowanie wynosić będzie 0,4 m² na 1 m² budynku mieszkalnego co daje 31 230 m².

Zapotrzebowanie na zabudowę produkcyjną oszacowano jako pochodną zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową. Przyjęto, iż dla budynków w zabudowie produkcyjnej zapotrzebowanie wynosić będzie 0,35 m² na 1 m² budynku mieszkalnego co daje 27 326 m².

2) Oszacowanie możliwości lokalizowania, na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej nowej zabudowy, wyrażonej w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Za pomocą narzędzi GIS przy wykorzystaniu danych z ewidencji gruntów i budynków oszacowano, że w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych może zostać zlokalizowane jeszcze około 34 200 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych oraz 13 680 m² powierzchni użytkowej budynków usługowych. W obszarach tych ze względu na dominację zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej uznano, że nie będzie powstawać nowa zabudowa produkcyjna.

3) Oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

W gminie Sokołów Podlaski obowiązują 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – wszystkie przewidują jedynie tereny przeznaczone pod powierzchnią eksploatację kopalni, dlatego też chłonność terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zabudowę zagrodową i zabudowę usługową wynosi 0.

4) Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy:

	maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nowa zabudowę w roku 2045	chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (a)	chłonność położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (b)	Suma chłonności (a+b)	możliwość lokalizowania nowej zabudowy
zabudowa mieszkaniowa	78 075 m ²	34 200 m ²	0	34 200 m ²	43 875 m ²
zabudowa usługowa	31 230 m ²	13 680 m ²	0	13 680 m ²	17 550 m ²
zabudowa produkcyjna	27 326 m ²	0 m ²	0	27 326 m ²	27 326 m ²

Biorąc pod uwagę, iż możliwość lokalizowania nowych budynków mieszkalnych dotyczy zarówno zabudowy zagrodowej jak i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, których stosunek kształtować będzie się 1:1 zapotrzebowanie na nowe budynki mieszkalne jednorodzinne i budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej wynosić będzie po 21 937,5 m².

Z powyższego zestawienia tabelarycznego wynika, iż maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy zatem możliwe jest uzupełnienie w kierunkach zagospodarowania przestrzennego brakujących obszarów pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i zabudowę usługową poza obszarami o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wysokości:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 274 500 m², co wynika z powierzchni użytkowej nowej zabudowy dla budynków mieszkalnych jednorodzinnych podzielonej przez średnią powierzchnię jednego mieszkania 120 m², co daje możliwość lokalizacji 183 nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Zakładając że jeden dom będzie lokalizowany na działce budowlanej o średniej wielkości 1500 m² daje to

powierzchnię nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w wysokości 274 500 m².

- dla zabudowy zagrodowej 457 500 m², co wynika z powierzchni użytkowej nowej zabudowy dla budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej podzielonej przez średnią powierzchnię jednego mieszkania 120 m², co daje możliwość lokalizacji 183 nowych budynków mieszkalnych. Zakładając że jeden dom będzie lokalizowany na działce budowlanej - siedliskowej o średniej wielkości 2500 m² daje to powierzchnię nowych terenów zabudowy zagrodowej wysokości 457 500 m².
- dla zabudowy usługowej 140 400 m², co wynika z powierzchni użytkowej nowej zabudowy dla budynków usługowych podzielonej przez średnią powierzchnię jednego budynku 150 m², co daje możliwość lokalizacji 91 nowych budynków usługowych. Zakładając, że jeden budynek będzie lokalizowany na działce budowlanej o średniej wielkości 1200 m² daje to powierzchnię nowych terenów zabudowy usługowej w wysokości 140 400 m².
- dla zabudowy produkcyjnej 65 000 m², co wynika z powierzchni użytkowej nowej zabudowy dla budynków produkcyjnych i magazynowych podzielonej przez średnią powierzchnię jednego budynku 2000 m², co daje możliwość lokalizacji 13 nowych budynków produkcyjnych i magazynowych. Zakładając, że jeden budynek będzie lokalizowany na działce budowlanej o średniej wielkości 5000 m² daje to powierzchnię nowych terenów zabudowy usługowej w wysokości 65 000 m².

XIV. Informacja o pozostałych zagadnieniach obligatoryjnych w uwarunkowaniach rozwoju przestrzennego gminy

Na terenie Gminy Sokołów Podlaski nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

W gminie Sokołów Podlaski nie zostały wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Tereny te wyznacza się w oparciu o Studium ochrony przeciwpowodziowej lub mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego sporządzone w ramach systemu ISOK (Informatyczny System Ochrony Kraju).